

POLICEJNÍ AKADEMIE ČESKÉ REPUBLIKY V PRAZE

Fakulta bezpečnostně právní

Katedra kriminální policie

**Odhalování, prověřování
a dokumentování trestných činů
motivovaných předsudečnou
nenávistí v on-line prostoru**

Diplomová práce

Identification, investigation and evidence gathering of crimes
motivated by prejudiced hatred in online environment

Master thesis

VEDOUCÍ PRÁCE

Ing. Bc. Michálek Luděk Ph.D.

AUTOR PRÁCE

Bc. Tomáš Seidl

PRAHA

2023

Prohlášení

Prohlašuji, že předložená práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracoval samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem čerpal, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

V Praze, dne 7. 3. 2023

Bc. Tomáš Seidl

Poděkování

Mé poděkování patří vedoucímu práce za odborné vedení, cenné rady, věcné připomínky a vstřícnost při konzultacích.

V Praze dne 7. 3. 2023

ANOTACE

Diplomová práce se zabývá skutky, které jsou motivované předsudečnou nenávistí. Práce se zabývá konkrétní výsečí takových činů, kterou jsou činy motivované předsudečnou nenávistí spáchané ve specifickém prostředí on-line prostoru. Práce seznamuje se základním pojmoslovím dané problematiky, rozebírá jednotlivé pohnutky k předsudečně motivovaným činům, seznamuje s trestněprávní úpravou v České republice a na Slovensku a shrnuje poznatky z výročních zpráv ministerstva vnitra a kvartálních zpráv In IUSTITIA.

KLÍČOVÁ SLOVA

nenávist, násilí, předsudečná nenávist, kyberprostor, internet, rasismus, xenofobie, nacionalismus

ANNOTATION

The thesis deals with acts that are motivated by prejudiced hatred. The thesis deals with a specific section of such acts, which are acts motivated by prejudiced hatred committed in a specific environment of on-line space. The thesis introduces the basic terminology of the issue, analyses the individual motives for bias-motivated acts, introduces the criminal legislation in the Czech Republic and Slovakia and summarises the findings from the annual reports of the Ministry of the interior of the Czech Republic and the quarterly reports of In IUSTITIA.

KEY WORDS

hate, violence, prejudiced hatred, cyberspace, internet, racism, xenophobia, nationalism

Obsah

Úvod	8
1 Definice a výklad pojmů	9
1.1 Předsudek	9
1.2 Nenávist	11
1.3 Násilí	11
1.3.1 Formy násilí	12
1.4 Předsudečná nenávist	13
1.5 Předsudečné násilí	14
1.6 Oběti předsudků	15
1.6.1 Rasa	15
1.6.2 Národ a nacionalismus	18
1.6.3 Náboženství	19
1.6.4 Sexuální orientace a identita	20
2 Pachatelé předsudečných projevů	20
3 Kyberprostor	22
3.1 Dělení online prostoru	23
3.1.1 Surface web	23
3.1.2 Deep web	24
3.1.3 Dark web	24
4 Kyberkriminalita	25
4.1 Stav a dynamika kyberkriminality	26
4.2 Odhalování, prověřování	27
4.3 Digitální stopa	31
4.3.1 Vlastnosti digitálních stop a problémy dokazování	32
4.4 Typická prostředí on-line prostoru s předsudečně nenávistnými projevy	34
4.4.1 Diskuzní fóra	34
4.4.2 Sociální sítě	40
4.4.3 Řetězové e-maily	41
4.4.4 Dezinformační weby	44
5 Trestněprávní úprava	47
5.1 Obecná část zákona č. 40/2009 Sb.	48

5.1.1	Přítěžující okolnost	48
5.1.2	Veřejné spáchání trestného činu	48
5.2	Hlava X	48
5.2.1	Násilí proti skupině obyvatelů a proti jednotlivci	49
5.2.2	Hanobení národa, rasy, etnické nebo jiné skupiny osob	51
5.2.3	Podněcování k nenávisti vůči skupině osob nebo k omezování jejich práv a svobod.....	53
5.3	Hlava XIII	55
5.3.1	Založení, podpora a propagace hnutí směřujícího k potlačení práv a svobod člověka.....	55
5.3.2	Šíření díla k propagaci hnutí směřujícího k potlačení práv a svobod člověka.....	56
5.3.3	Projev sympatií k hnutí směřujícímu k potlačení práv a svobod člověka	58
5.3.4	Popírání, zpochybňování, schvalování a ospravedlňování genocidia	58
6	Slovenská právní úprava	60
6.1	Veřejné spáchání trestného činu	60
6.2	Násilie proti skupine obyvateľov	61
6.3	Hanobenie národa, rasy a presvedčenia	62
6.4	Podnecovanie k národnostnej, rasovej a etnickej nenávisti.....	62
6.5	Založenie, podpora a propagácia hnutia smerujúcého k potlačeniu základných práv a slobôd	63
6.6	Výroba extrémistického materiálu; Rozširovanie extrémistického materiálu; Prechovávanie extrémistického materiálu.....	64
6.7	Prejav sympatie k hnutiu smerujúcemu k potlačeniu základných práv a slobôd	65
6.8	Popieranie a shvaľovanie holokaustu, zločinov politických režimov a zločinov proti ľudskosti	65
6.9	Srovnání všech trestů	65
7	Výroční zprávy MV o předsudečné nenávisti.....	67
7.1	SPD – Svoboda a přímá demokracie.....	67
7.2	Ostatní subjekty	69
7.3	Individuální nenávistné projevy.....	69
7.4	Cíl nenávistných projevů.....	70

8 In IUSTITIA	70
Závěr	75
Seznam použité literatury	78
Seznam grafů.....	88
Seznam tabulek	89

Úvod

Kyberkriminalita je druhem kriminality, která se v posledních letech, oproti jiným druhům kriminality, stává stále rozšířenější a častější. Není tedy překvapením, že i projevy předsudečného násilí se stále častěji přesouvají z prostředí reálného světa do prostředí počítačů. Především do počítačové sítě, která je známa jako internet.

V rámci textu této diplomové práce tedy bude čtenář seznámen se základními pojmy, které souvisí s předsudky a konkrétně pak s projevy předsudečného násilí. V další části bude představena problematika kyberprostoru jako takového a dále místa v kyberprostoru, kde je možné se s projevy předsudečného násilí setkat. Poté se práce zaměří na základní přehled o trestněprávní úpravě, která je platná a účinná v České republice. V návaznosti na to bude krátce představena i právní úprava této problematiky v rámci slovenského prostředí.

Tato diplomová práce je vytvořena na základě analýzy dostupných zdrojů, které se problematikou popisovanou v této práci zabývají. Dalšími metodami, které byly při zpracovávání této práce, byly syntéza a komparace.

Výsledkem této práce by měl být přehledný souhrn podstatných informací, které se k dané problematice vztahují a jejich prezentace čtenáři v přívětivé a čtivé formě.

1 Definice a výklad pojmů

V této kapitole bude zaměřena pozornost na výklad všech základních pojmů, které jsou úzce spjaty s problematikou předsudečných projevů, kterými se tato práce zabývá. Dojde tak k definování jednotlivých termínů, ze kterých se skládají slovní spojení jako předsudečná nenávist nebo předsudečné násilí a následně i samotné definice zmíněných slovních spojení.

1.1 Předsudek

První pojem, který úzce souvisí se slovními spojeními předsudečné nenávisti a předsudečného násilí, je předsudek.

Je pozoruhodné, že Český etymologický slovník od Jiřího Rejzka, jakožto jeden z největších českých etymologických slovníků, původ slova předsudek nepopisuje. Nicméně původ slova lze odvodit na základě zahraničních etymologických slovníků. Jedním z nich je například anglický on-line etymologický slovník. V něm lze nalézt definici anglického slova prejudice, které je přímým překladem slova předsudek. Tam lze zjistit, že toto slovo má původ v latině. Vzniklo spojením slov *prae* a *judicium*. *Prae* znamená učinit něco v předstihu či předem a *judicium* znamená rozsudek nebo úsudek.¹ Český ekvivalent předsudek tak přímo navazuje na původní podobu slova, které bylo spojením vytvořeno právě v latině. Znění tohoto slova v českém jazyce je poměrně vše vysvětlující ve smyslu toho, co předsudek představuje.

Slovník spisovného jazyka českého definuje předsudek jako *předem učiněný nebo tradovaný, ale pravdě neodpovídající závěr, názor, zpravidla citově zabarvený*.² Dle sociologické encyklopedie Sociologického ústavu Akademie věd České republiky se předsudkem rozumí mimo jiné negativní postoj vůči určité skupině osob, který není nijak ovlivněn jejich osobními vlastnostmi, ale pouze jejich příslušností ke skupině.³

¹ Prejudice. *Online etymology dictionary* [online]. [cit. 2023-01-17]. Dostupné z: <https://www.etymonline.com/word/prejudice>

² Předsudek. *Internetová jazyková příručka* [online]. [cit. 2023-01-17]. Dostupné z: <https://prirucka.ujc.cas.cz/?slovo=p%C5%99edsudek>

³ Srovnej: KELLER, Jan. Předsudek. *Sociologická encyklopedie* [online]. 11.12.2017 [cit. 2023-01-19]. Dostupné z: <https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/P%C5%99edsudek>

V podstatě obdobným způsobem definuje předsudek i americký psycholog Gordon Willard Allport. Dle něj je předsudkem averzní nebo hostilní, tedy nenávistný či nepřátelský postoj vůči osobě, která náleží k odlišné skupině. Tento postoj je založen jen a pouze právě na příslušnosti k této skupině, na základě čehož je tak možno předpokládat, že disponuje závadnými kvalitami, které jsou obecně připisované dané skupině osob.⁴ Z této definice, konkrétně z části, kde se hovoří o připisování kvalit závadných, lze vyčíst, že s pojmem předsudek je především spojována ona negativní forma. Je ovšem nutností poznamenat, že předsudky mohou fungovat i opačným způsobem, kdy jsou lidem na základě jejich příslušnosti k nějaké vybrané skupině připisovány kladné vlastnosti. Nicméně vzhledem k tématu této práce, která se zaměřuje na trestné činy spojené s předsudečnou nenávistí, bude cílem dále popisovat tu formu předsudků, kterou ve své definici zmiňuje Gordon Willard Allport.

Shrnou-li se všechny zmíněné definice do jedné obecné, můžeme potom říci, že předsudek je zpravidla negativní názor nebo postoj směřující vůči osobám patřícím do konkrétní skupiny osob, která je odlišná od té, do níž patří ten, který se předsudků dopouští. Tento postoj není založen na skutečném poznání, nýbrž na zobecnění a často i zjednodušení nabyté nebo zprostředkované zkušenosti. Mnohdy i na prosté lži, která se za zprostředkovanou zkušenost pouze vydává.

Důvod, proč jsou ve společnosti předsudky běžnou součástí, je jednoduchý. Je to spojeno s přirozenou rozmanitostí mezi lidmi. Rozmanitostí je zde myšlena rozdílnost nejen fyzická, ale i sociální, ekonomická, kulturní a další.⁵ V zásadě předmětem předsudků může být cokoliv. Předsudky mnohdy pomáhají obhájit zjevnou nebo skrytou diskriminaci. Nutno poznamenat, že předsudky i diskriminace mohou ve společnosti existovat jak spolu, tak i samostatně, tedy jeden bez druhého.⁶

Rozdíly mezi lidmi byly a vždy budou. Je tedy jasné, že předsudky jsou součástí lidských životů od nepaměti. Etolog O. M. Adang přišel s názorem, že

⁴ Srovnej: NOVÁK, Tomáš. *O předsudcích*. Brno: Doplněk, 2002. 108 s. ISBN 80-7239-121-6. s.9

⁵ Srovnej: KOSEK, Jan. *Právo (n)a předsudek: historické, filozofické, sociálně psychologické, kulturní a právní souvislosti stereotypů a předsudků*. Praha: Dokořán, 2011, 351 s. ISBN 978-80-7363-312-7. s.24

⁶ Srovnej: NOVÁK, Tomáš. *O předsudcích*. Brno: Doplněk, 2002. 108 s. ISBN 80-7239-121-6. s.36-37

předsudky vznikají na základě biologicko-evolučně zakódovaném dělení na skupinu, do které patříme a na skupinu ostatních. Takové chování je dle něj všem lidem vlastní. Nicméně není neměnné.⁷ V poslední době, kdy se díky pokroku vědy vzdálenosti mezi odlišnými kulturami stále pomyslně zkracují a svět se stává stále propojenější, se jednotlivá společenství stále častěji setkávají s odlišnostmi, které jsou jim tímto přinášeny. Předsudky tak mnohdy fungují jako pomyslná kotva, která pomáhá lidem upevnit jejich pozici ve světě a zároveň jim pomáhá v domněnách, že poté lépe rozumí světu, který je pro ně, kvůli výše zmíněnému silnějšímu a užšímu propojení celého světa, stále složitější.

1.2 Nenávist

Pojem nenávist je Slovníkem spisovného jazyka českého definován jako *silný pocit nechuti, ošklivosti, odsudku ap.; zášti, odpor, nepřátelství*.⁸ Dle českého psychologa Milana Nakonečného je nenávist spojena i s dalšími emocemi, jakými jsou opovržení, animozita, ale především i s řadou rozdílných forem agrese, mezi které zařazuje pojem násilí.⁹

1.3 Násilí

Pojem násilí v sobě obsahuje mnoho rozličných forem. Není to tedy pouze tak, že jeden konkrétní způsob chování je možné popsat jako násilí. Některé z nich budou následně popsány v následující kapitole. Nejdříve ale, stejně jako v případě kapitoly o předsudcích, bude zmíněna obecná definice pojmu násilí. Slovník spisovného jazyka českého definuje násilí jako *uplatnění (fyzické) síly, moci, převahy k překonání někoho*.¹⁰ Násilí jako formu prosazení svých zájmů nevyužívají pouze jedinci, ale i skupiny osob nebo i vlády. Přestože je mnohdy

⁷ Srovnej: NOVÁK, Tomáš. *O předsudcích*. Brno: Doplněk, 2002. 108 s. ISBN 80-7239-121-6. s.36

⁸ Nenávist. *Slovník spisovného jazyka českého* [online]. [cit. 2023-01-24]. Dostupné z: <https://ssjc.ujc.cas.cz/search.php?hledej=Hledat&heslo=n%C3%A1vist&sti=EMPTY&where=hesla&hsubstr=no>

⁹ NAKONEČNÝ, Milan. Nenávist. *Sanquis*. 2009, (71), 108. ISSN 1212-6535.

¹⁰ Násilí. *Slovník spisovného jazyka českého* [online]. [cit. 2023-01-24]. Dostupné z: <https://ssjc.ujc.cas.cz/search.php?hledej=Hledat&heslo=n%C3%A1sil%C3%AD&sti=EMPTY&where=hesla&hsubstr=no>

násilí prostředkem, kterým se dá dosáhnout konkrétního cíle, je hodnoceno v rámci většiny společnosti jako záporné.¹¹

1.3.1 Formy násilí

Výše již byla popsána skutečnost, že násilí nelze konkretizovat do jednoho jediného způsobu nebo lépe řečeno do jediného specifického vše vystihujícího popisu chování. I samotná definice Slovníku spisovného jazyka českého tomuto tvrzení dává za pravdu tím, že v definici pojmu násilí sama dává na vědomí, že tento pojem má více forem, tím že slovo *fyzické* dává do závorky. To je tedy zmíněno jako jedna z nejčastějších forem násilí nebo lépe řečeno je zmíněno, jakožto forma násilí, kterou si společnost s pojmem násilí nejčastěji asociuje.

Základním, nejjednodušším a zároveň nejvíce známým rozdělením násilí je dělba na násilí brachiální a verbální. Brachiálním násilím rozumíme právě násilí fyzické. Jedná se tedy o násilí, které je vedeno proti druhé osobě kontaktně pomocí vlastního těla nebo pomocí nástrojů, které mají učinit útok proti osobě silnější. Vzhledem k tématu práce, které se zaměřuje na on-line prostředí, nebude tato forma násilí popisována podrobněji, neboť v on-line prostředí je nemožné se dopouštět fyzického násilí přímo.

Verbální násilí, ač mnohdy širokou společností tak nevnímáno, může být stejně závažné co do následků, které může způsobit oběti, jako násilí fyzické. Na rozdíl od fyzického násilí nevytváří šrámy na těle, ale v tomto případě vytváří šrámy na duši. Verbální násilí je častým jevem v rámci domácností a tedy v rámci domácího násilí.¹² Nicméně mezi verbální násilí lze zařadit i takové projevy, které slovně útočí na osoby, které přísluší nebo domněle přísluší k jakékoli odlišné skupině osob.

¹¹ Srovnej: KUBÁT, Daniel. Násilí. *Sociologická encyklopedie* [online]. 21.9.2020 [cit. 2023-01-26]. Dostupné z: <https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/N%C3%A1sil%C3%AD>

¹² HRONOVÁ, Martina. Násilí v partnerském vztahu. *Šance dětem* [online]. 5.4.2022 [cit. 2023-01-28]. Dostupné z: <https://sancedetem.cz/nasili-v-partnerskem-vztahu>

1.4 Předsudečná nenávist

Definováním všech předešlých pojmů je nyní možné definovat i slovní spojení předsudečná nenávist. Spojí-li se předešlé definice dohromady, lze říci, že předsudečná nenávist je silný pocit odporu či nepřátelství, který je směřován na určitou osobu nebo skupinu osob na základě předem učiněného a zpravidla pravdě neodpovídajícího názoru a je směřován na danou osobu či skupinu jen na základě skutečnosti, že k dané skupině přísluší. Osoba činící předsudek tak připisuje určité závadné vlastnosti pouze na základě domněnky, že těmito vlastnostmi disponují všichni příslušníci skupiny, ke kterým pak cítí hostilní postoj.

Předsudečná nenávist jako pojem se dostala i do výročních zpráv ministerstva vnitra týkajících se extremismu na území České republiky. Ty až do roku 2017 nesly název *Zpráva o extremismu na území České republiky v roce xxxx*. V roce 2018 došlo ke změně a ministerstvo vnitra zařadilo do svých výročních zpráv a i do jejich názvu pojem předsudečné nenávisti. Stalo se tak na jednání vlády z 29. dubna 2019, na kterém došlo ke schválení Zprávy o projevech extremismu a předsudečné nenávisti na území České republiky v roce 2018.¹³ Ta byla předložena na základě usnesení vlády České republiky č. 873 ze dne 17. prosince 2018, kde se ale ještě stále nepočítalo se začleněním pojmu předsudečné nenávisti do názvu výroční zprávy pro rok 2018. Od roku 2018 tedy výroční zprávy, jak již bylo nastíněno, nesou název *Zpráva o projevech extremismu a předsudečné nenávisti na území České republiky v roce xxxx*, respektive od roku 2020 *Zpráva o extremismu a předsudečné nenávisti na území České republiky v roce xxxx*. Podstatné je, že se pojem předsudečné nenávisti stal pevnou součástí nejen názvu, ale i obsahu výročních zpráv.

Motivací k zařazení pojmu předsudečné nenávisti do výročních zpráv ministerstva vnitra byla skutečnost, že vliv tradičních extremistických subjektů slábne a jejich rétoriku a aktivity přebírají takové subjekty, které nelze jednoznačně označit za extremistické. Od extremistických projevů se projevy

¹³ Usnesení vlády České republiky č. 286 ze dne 29. dubna 2019

předsudečné nenávisti liší tím, že nemusí být spojeny s některou z totalitních ideologií a ani osoby dopouštějící se takového jednání nemusí být příznivci nebo členy extremistických hnutí a neusilují tak ani o narušení či svržení demokratického systému.¹⁴ Cílem výročních zpráv není postihnout veškeré projevy předsudečného násilí, protože to ani není v silách tvůrců těchto každoročně vydávaných zpráv. Je zde tak upřena pozornost především na subjekty, u nichž tyto projevy představují významnou část jejich aktivit a projevů. Co se týče jednotlivců, ani ty výroční zprávy neopomíjejí. Nicméně je zde dán prostor zejména takovým projevům osob, proti nimž bylo v této souvislosti vedeno trestní řízení.¹⁵

1.5 Předsudečné násilí

V předešlé kapitole byl definován a popsán pojem předsudečná nenávist, s kterým například operuje ministerstvo vnitra ve svých výročních zprávách. S tímto pojmem se ale pojí i pojem předsudečného násilí.

S pojmem předsudečné násilí pracuje například obecně prospěšná společnost IN IUSTITIA, která si mimo jiné klade za cíl učinit pojem předsudečného násilí a problémy s ním spojené předmětem celospolečenské debaty, pomáhat obětem a svědkům takových činů, pomáhat s prevencí předsudečného násilí nebo se podílet na monitoringu a analýze předsudečného násilí na území České republiky.¹⁶

Definice pojmu předsudečného násilí není v zásadě příliš rozdílná od té popisující předsudečnou nenávist. Obě se shodují v předmětu útoku takových jednání, kdy se v obou případech jedná o příslušníky společenských skupin, které se jakýmkoli způsobem odlišují od společenské skupiny útočníka.

¹⁴ Srovnej: Zpráva o projevech extremismu a předsudečné nenávisti na území České republiky v roce 2018. Ministerstvo vnitra České republiky [online]. [cit. 2023-01-28]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/soubor/zprava-o-projevech-extremismu-a-predsudecne-nenavisti-na-uzemi-ceske-republiky-v-roce-2018.aspx> str. 5

¹⁵ Srovnej: Zpráva o projevech extremismu a předsudečné nenávisti na území České republiky v roce 2018. Ministerstvo vnitra České republiky [online]. [cit. 2023-01-28]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/soubor/zprava-o-projevech-extremismu-a-predsudecne-nenavisti-na-uzemi-ceske-republiky-v-roce-2018.aspx> str. 6

¹⁶ Srovnej: Poslání a stanovy IN IUSTITIA. In IUSTITIA [online]. [cit. 2023-02-02]. Dostupné z: <https://in-ius.cz/poslani-a-stanovy/>

Tato skutečnost přináší i další shodu mezi těmito podobnými pojmy. Jde o skupiny osob, na jejichž identitu a zároveň kvůli ní je útočeno. Jedná se o ty již několikrát zmíněné skupiny osob, které se liší jazykem, kulturou, rasou, náboženstvím, sexuální orientací, příslušností k národu a dalšími jinakostmi.

Hlavní rozdíl mezi těmito pojmy vysvětluje IN IUSTITIA o.p.s., která na svých webových stránkách uvádí, že užití slova nenávist ve spojitosti s předsudečným násilím je zavádějící. A to z důvodu, že k vykonání skutku, který lze subsumovat pod pojem předsudečné násilí, nutně nemusí být motivací přímo nenávist. Podstatné tak je pouze to, že je člověk obětí násilného jednání z důvodu jeho skupinové příslušnosti. Nikoli emoční nastavení pachatele.¹⁷

Tímto tvrzením tak je postaven pojem předsudečného násilí nad úroveň předsudečné nenávisti, která se tak na základě předložených definic stává podmnožinou předsudečného násilí. A to právě kvůli tomu, že pojem předsudečné nenávisti předpokládá na straně pachatele silný emoční odpor vůči příslušníkům odlišné společenské skupiny.

Nicméně, jak již bylo v předešlých odstavcích popsáno, jedná se o pojmy úzce spojené. U projevů předsudečné nenávisti lze předpokládat, že budou projeveny právě nějakou z forem násilí, jako například násilím verbálním, které je pro téma této práce zásadní.

1.6 Oběti předsudků

V této kapitole budou popsány jednotlivé skupiny osob, které se kvůli určitým odlišnostem nejčastěji stávají terčem útoků motivovaných předsudky na straně útočníků. Útokem jsou myšleny útoky v jakékoli podobě, nikoli jen výhradně prostřednictvím internetu.

1.6.1 Rasa

Pravděpodobněji nejvíce známým důvodem, kvůli němuž vznikají v rámci společnosti projevy předsudečné nenávisti či násilí, je odlišnost spojená s rozdílnou rasou obětí. S touto problematikou jsou spojeny dva termíny.

¹⁷ Srovnej: Předsudečné násilí. In IUSTITIA [online]. [cit. 2023-02-02]. Dostupné z: <https://in-ius.cz/predsudecne-nasili/>

Především se jedná o pojem rasismus. Spojitost s touto problematikou má i xenofobie, kterou lze ale přiřadit i k jiným kapitolám, které budou dále popsány.

Slovník spisovného jazyka českého definuje slovo rasismus jako *pseudovědeckou teorii, podle které jsou rasové biologické rozdíly příčinou přirozené nerovnosti lidí*.¹⁸ Akademický slovník cizích slov nabízí podobnou definici, která rasismus považuje za *nevědeckou protihumánní teorii o nadřazenosti lidských ras a etnických skupin*. K tomu ještě přidává, že pod rasismus spadá i nenávist k těmto rasově odlišným skupinám osob, jakož i projevy této nenávisti, za které je možné považovat například jejich utlačování.¹⁹

Rasismus tak staví jednu rasu nad roveň rasám ostatním a tvrdí, že tato nerovnost mezi rasami je dána geneticky a je tedy zřejmá již od narození. Zastánci rasismu jsou tedy přesvědčeni o biologické unikátnosti a nadřazenosti své vlastní rasy. Zároveň zastávají tvrzení, že i takové součásti osobnosti, jakými jsou intelekt, chování nebo morálka jsou odrazem příslušnosti k dané rase a lze je podle ní definovat.

Jak již nastínila definice rasismu Akademického slovníku cizích slov, rasismus není jen pouhou myšlenkou o nerovnosti ras, ale ve vnějším reálném světě se zastánci této myšlenky projevují za pomoci určitých negativních jevů. Za ty lze považovat již zmíněné utlačování, dále například otevřené pohrdání, nepřátelství nebo dokonce fyzické útoky.²⁰

Rasismus je spojován s pravicovým extremismem a je jeho základním východiskem.²¹ Ve své biologické podobě byl jedním ze základních definujících znaků nacistické ideologie. Ta totiž dávala velký důraz na otázku rasy. Považovala ji za jednu z nejvýznamnějších záležitostí a byla přesvědčena o nevyhnutelnosti rasového konfliktu, který byl dle této ideologie nutný

¹⁸ Rasismus. *Slovník spisovného jazyka českého* [online]. [cit. 2023-02-03]. Dostupné z: <https://ssjc.ujc.cas.cz/search.php?hledej=Hledat&heslo=rasismus&sti=EMPTY&where=hesla&hsustr=no>

¹⁹ Rasismus. *Internetová jazyková příručka* [online]. [cit. 2023-02-03]. Dostupné z: <https://prirucka.ujc.cas.cz/?slovo=rasismus>

²⁰ Srovnej: JELÍNEK, Jiří. *Kriminologie*. Praha: Leges, 2021. 631 s. ISBN 978-80-7502-499-2. s. 517-518

²¹ VEGRICHTOVÁ, Barbora. *Extremismus a společnost*. 2. aktualizované a doplněné vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2017. 319 s. ISBN 978-80-7380-665-1. s. 143

k zachování čistoty árijské rasy. Tu nacismus považoval jako nadřazenou vůči ostatním podřadným rasám.²²

Nejortodoxnější rasisté dokonce volají po vypuknutí rasové svaté války (zkratka RAHOWA), která má za cíl vyhlazení ras odlišných od rasy bílé. Jedná se tedy o jakousi bílou revoluci.²³

Dalším pojmem, který byl v úvodu této kapitoly zmíněn, je xenofobie. Slovník spisovného jazyka českého definuje xenofobii jako *odpor, nepřátelství ke všemu cizímu*.²⁴ Původ slova xenofobie přibližuje Český etymologický slovník od Jiřího Rejzka, který zprvu definuje xenofobii jako *nepřátelství, nedůvěru ke všemu cizímu; strach z cizinců*. Poté přechází k původu slova, které se do českého jazyka dostalo skrze moderní evropské jazyky. Celá složenina má pak původ z řeckého *xénos* znamenající cizí nebo cizinec a ze slova *fobie*.²⁵

Xenofobie je tedy, jak již bylo nastíněno v předchozím odstavci, strach, odpor nebo nepřátelství ke všemu cizímu a tedy neznámému. To znamená k těm, kteří se nějakým způsobem odlišují od světa, ve kterém je daná osoba zvyklá žít.

V březnu roku 2018 Centrum pro výzkum veřejného mínění Akademie věd České republiky zveřejnilo výzkum týkající se tolerance obyvatel České republiky k vybraným skupinám obyvatel. V rámci tohoto výzkumu bylo pomocí metody osobního rozhovoru dotázáno 1061 respondentů starších 15 let. Tento výzkum přinesl zajímavé výsledky, které mohou přibližně nastínit, do jaké míry je mezi obyvateli v rámci České republiky zastoupena xenofobie. Na otázku, koho byste nechtěl mít za sousedy, odpovědělo 31 % dotázaných, že by za sousedy nechtělo mít osoby jiné barvy pleti. O něco méně respondentů, konkrétně šlo

²² Srovnej: VEGRICHTOVÁ, Barbora. *Extremismus a společnost*. 2. aktualizované a doplněné vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2017. 319 s. ISBN 978-80-7380-665-1. s. 70-71

²³ Srovnej: GŘIVNA, Tomáš, Miroslav SCHEINOST, Ivana ZOUBKOVÁ a kolektiv. *Kriminologie*. 4., aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2014. 536 s. ISBN 978-80-7478-614-3. s.356-357

²⁴ Xenofobie. *Slovník spisovného jazyka českého* [online]. [cit. 2023-02-05]. Dostupné z: <https://ssjc.ujc.cas.cz/search.php?hledej=Hledat&heslo=xenofobie&sti=EMPTY&where=hesla&hsustr=no>

²⁵ REJZEK, Jiří. *Český etymologický slovník*. Voznice: Leda, 2001. 752 s. ISBN 80-85927-85-3. s. 730

o 29 %, označilo cizince žijící v České republice. To znamená, že 3 z 10 dotázaných nechtějí žít v sousedství s lidmi jiné barvy pleti nebo s cizinci.²⁶

V březnu roku 2020 proběhl stejný výzkum. Dotazovaných bylo tentokrát 1012 a znovu se jednalo o obyvatelstvo České republiky ve věku od 15 let. Oproti předchozímu průzkumu z roku 2018 vzrostla neochota mít za sousedy osoby jiné barvy pleti na 36 %. Tedy o 6 %. Naproti tomu u cizinců žijících v ČR došlo k poklesu na 24 %, tedy o 5 %. V obou výzkumech byla zjištěna větší míra odmítání těchto skupin u osob starších 60 let. V souvislosti se vzděláním byla v obou výzkumech zjištěna nepřímá úměra mezi výší dosaženého vzdělání a mírou odmítání. Tedy nižší míra odmítání těchto skupin osob je pozorována u osob s vyšším dosaženým vzděláním. Podobně je to i u dotazovaných s nízkou životní úrovní. Ti dle výzkumů vykazují vyšší míru odporu oproti dotazovaným osobám s vyšší životní úrovní.²⁷

Je těžké odhadnout, do jaké míry jsou tyto odpovědi způsobeny právě strachem ze všeho cizího – tedy xenofobií, nebo jestli tato nevěle mít za sousedy cizince nebo osoby s jinou barvy pleti je výsledkem nějakých zažitých stereotypů.

1.6.2 Národ a nacionalismus

Další pohnutka k předsudečné nenávisti nebo násilí je u některých lidí spojená s národností oběti. Potažmo na to lze nahlížet obráceně, tedy že je takové chování motivováno naopak příslušností k národu na straně útočníka.

Nacionalismus je pojem, který nese myšlenku, že národ má být základním stavebním kamenem státu, tedy že má být budován na národnostním principu.²⁸ Slovník spisovného jazyka českého definuje nacionalismus jako *myšlenkový a politický směr, který pokládá národ za základní společenskou jednotku bez*

²⁶ Srovnej: Tolerance k vybraným skupinám obyvatel – březen 2018. Centrum pro výzkum veřejného mínění [online]. 6.4.2018 [cit. 2023-02-06]. Dostupné z: http://cvvm.soc.cas.cz/media/com_form2content/documents/c2/a4582/f9/ov180406.pdf

²⁷ Srovnej: Tolerance k vybraným skupinám obyvatel – březen 2020. Centrum pro výzkum veřejného mínění [online]. 30.4.2020 [cit. 2023-02-06]. Dostupné z: https://cvvm.soc.cas.cz/media/com_form2content/documents/c2/a5201/f9/ov200430.pdf

²⁸ Srovnej: DANICS, Štefan, Josef DUBSKÝ a Lukáš URBAN. *Základy sociologie a politologie*. 3. upravené vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2016. 359s. ISBN 978-80-7380-590-6. s.230

*zřetele na jeho třídní rozvrstvení.*²⁹ To v zásadě nemusí být důvodem vzniku negativních konsekvencí. Nacionalismus ale na druhé straně může vést ke vzniku xenofobie uvnitř společnosti nebo k etnickým čistkám.³⁰

Sama historie ukázala, že právě nacionalismus může vést, ve své vyhrocené podobě, i ke vzniku totalitních režimů, které dnes řadíme do pravicového extremismu. Jedná se o fašismus a nacismus. Tyto dvě ideologie nejsou zcela totožné, každopádně shodují se v tom, že odmítají rovnost a jsou založeny právě na myšlenkách nacionalismu. Nacionalismu, který lze označit za šovinismus. Tedy takový, kdy se jeden národ považuje za nadřazenější vůči ostatním.³¹ Obě ideologie mají své příznivce, a to i přes škody, které napáchaly, dodnes. Lze říci, že současná krajně až ultrapravicově zaměřená scéna čerpá inspiraci spíše z nacismu.³²

1.6.3 Náboženství

Dalším důvodem, který vede k předsudečné nenávisti nebo násilí, může být náboženství. Důvodem je zde rozdílnost náboženského vyznání. Případně naopak absence jakéhokoli náboženského vyznání.

V rámci moderních dějin se společnost nejvíce potýkala s antisemitismem. Slovník spisovného jazyka českého definuje antisemitismus jako *rasovou nenávist k Židům*.³³ Z toho lze odvodit, že antisemitismus je pojem poněkud širší a nezahrnuje pouze nenávist, která má kořeny v rozdílném náboženském vyznání. Antisemitismus totiž představuje nenávist vůči Židům, která je spojena i s národností a dle definice slovníku spisovného jazyka českého i s rasou. Antisemitismus by tak bylo do určité míry možné zařadit i do kapitoly, která se zabývala nacionalismem případně rasismem.

²⁹ Nacionalismus. *Slovník spisovného jazyka českého* [online]. [cit. 2023-02-08]. Dostupné z: <https://ssjc.ujc.cas.cz/search.php?hledej=Hledat&heslo=nacionalismus&sti=EMPTY&where=hesla&hsubstr=no>

³⁰ Srovnej: DANICS, Štefan, Josef DUBSKÝ a Lukáš URBAN. *Základy sociologie a politologie*. 3. upravené vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2016. 359s. ISBN 978-80-7380-590-6. s.230

³¹ Srovnej: VEGRICHTOVÁ, Barbora. *Extremismus a společnost*. 2. aktualizované a doplněné vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2017. 319 s. ISBN 978-80-7380-665-1. s. 55-72

³² VEGRICHTOVÁ, Barbora. *Extremismus a společnost*. 2. aktualizované a doplněné vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2017. 319 s. ISBN 978-80-7380-665-1. s. 56

³³ Antisemitismus. *Slovník spisovného jazyka českého* [online]. [cit. 2023-02-08]. Dostupné z: <https://ssjc.ujc.cas.cz/search.php?hledej=Hledat&heslo=antisemitismus&sti=EMPTY&where=hesla&hsubstr=no>

Antisemitismus byl jedním z hlavních rysů ideologie nacistického Německa, které tuto nenávist v průběhu let vystupňovalo až do takové situace, kdy došlo k systematické genocidě Židů. Fašistická Itálie zprvu neprojevovala sympatie k řešení židovské otázky, ale i ta nakonec od roku 1938 začala uplatňovat hon na Židy.³⁴

1.6.4 Sexuální orientace a identita

Další pohnutkou, která může vést k projevům předsudečné nenávisti nebo násilí, je sexuální orientace nebo identita oběti takového jednání. Tato jednání jsou vedena proti osobám, které mají odlišnou sexuální orientaci od té, která je v rámci společnosti statisticky nejběžnější. To tedy znamená, jak uvádí například In IUSTITIA ve svých kvartálních zprávách o předsudečném násilí, vůči lidem, kteří nemají heterosexuální orientaci nebo vůči těm, kteří nemají cisgenderovou identitu. Cisgenderem se rozumí stav, kdy je osoba ztotožněna se svým pohlavím, tedy její pohlaví souhlasí s její genderovou identitou.³⁵

Na základě kvartálních zpráv o předsudečném násilí, které vydává In IUSTITIA, lze usuzovat, že právě tyto skupiny osob, jsou oběťmi předsudečného násilí stále častěji. Za poslední dva roky byly v rámci statistiky pohnutek, které vedly k registrovaným incidentům této obecně prospěšné společnosti, často na prvním místě. Případně hned na místě druhém za pohnutkou motivovanou odlišnou národností či etnicitou nebo barvou pleti. O tom ale více v kapitole 8, která shrnuje údaje, které jsou obsaženy v kvartálních zprávách In IUSTITIA.

2 Pachatelé předsudečných projevů

Problematika předsudečných projevů a specifikování typických pachatelů této činnosti je multifaktorový problém. Právě ona mnohost faktorů, na kterých

³⁴ Srovnej: VEGRICHTOVÁ, Barbora. *Extremismus a společnost*. 2. aktualizované a doplněné vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2017. 319 s. ISBN 978-80-7380-665-1. s. 59-60

³⁵ PAVLICA, Karel. Gender, transgender, cisgender – co to jsou zas za novoty?. *Prague Pride* [online]. 24.3.2021 [cit. 2023-02-10]. Dostupné z: <https://praguepride.cz/cs/cteni-a-foto/clanky/1557-gender-transgender-cisgender-co-to-jsou-zas-za-novoty>

závisí v rámci předsudečných projevů v on-line prostoru, je překážkou ve vytvoření jednoznačné typologie pachatelů.

Z věkového hlediska nelze jednoznačně přisoudit k předsudečně motivovaným projevům jednu konkrétní věkovou skupinu. Kyberkriminalita obecně se může jevit jako záležitost spíše mladších osob. Není tak výjimkou, že pachatelem může být i osoba mladistvá nebo i osoba, která ani nedovršila věk 15 let.³⁶ Nicméně díky jednoduchosti internetového prostředí a prostředí sociálních sítí, diskuzních sekcí či e-mailových schránek, může být pachatelem v současnosti i osoba staršího věku, která je seznámena se základními znalostmi práce s počítačem. V budoucnu se budou rozdíly v počítačové gramotnosti pravděpodobně zmenšovat a dojde tak k ještě obtížnější možnosti vymezení konkrétní věkové skupiny, která se předsudečně motivovaných jednání dopouští nejvíce. Nicméně lze říci, že čím více je pachatel zručnější a znalejší v on-line prostředí a s fungováním samotných počítačů po hardwarové i softwarové stránce, tím obtížnější bude pro policii odhalení takových projevů i samotného pachatele.

Dalším znakem je motivace pachatele, která vede k uskutečnění předsudečného projevu. U těch nejortodoxnějších taková motivace pramení z jejich identifikace k určité ideologii, jejíž součástí je vymezování se proti určité konkrétní skupině osob. Další motivací na straně pachatele může být jeho obecně xenofobní pohled na svět okolo. S tím se do jisté míry může pojít i motivace ekonomická či sociální, která právě může být zdrojem xenofobie a obecně odporu proti určité skupině osob, kterou páchající považuje za důvod úpadku kvality jeho života.³⁷

S určitou mírou zobecnění tedy lze říci, že pachatelem předsudečných projevů v on-line prostředí je osoba, která disponuje základními znalostmi s prací s přístroji, které umožňují přístup k internetu a se schopností práce a orientace v prostředí internetu. Věkově nelze pachatele předsudečných projevů jednoznačně zařadit. Motivace pachatelů spolu s jejich sociálním a ekonomickým statutem, které na jejich motivaci mají významný vliv, se taky různí. Nelze říci,

³⁶ Srovnej: SMEJKAL, Vladimír. *Kybernetická kriminalita*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015. Pro praxi. 636 s. ISBN 978-80-7380-501-2. s. 486

³⁷ Srovnej: HERCZEG, Jiří. *Trestné činy z nenávisti: právní monografie*. Praha: ASPI, 2008. 260 s. ISBN 978-80-7357-311-9. s.153-157

že by tyto projevy byly v rukou určité a konkrétní skupiny osob. Lze ale říci, jak vyplývá z vybraných výzkumů CVVM, že odmítavost k odlišným skupinám osob, například na základě jejich původu, barvy pleti nebo v současné době v konkrétním případě u uprchlíků z Ukrajiny, může být ve větší míře pozorována u osob s nižším vzděláním nebo nižší životní úrovní.^{38,39}

3 Kyberprostor

Kyberprostorem se rozumí virtuální počítačový prostor. Policie ČR definuje kybernetický prostor jako *virtuální prostředí, které nemá začátek a ani konec, nezná hranice národních států a nelze určit, jak rozsáhlý je*.⁴⁰ Pro účely této práce bude dále kyberprostor chápán pod více běžným pojmem, kterým je internet, jakožto největší počítačová síť na světě.⁴¹ Právě internet je pro tuto práci podstatným prostorem, protože cílem této práce je zaměřit se na předsudečné násilí a předsudečnou nenávist, která je uskutečňována prostřednictvím počítače v on-line prostoru.

Na začátku milénia začal být internet stále rozšířenější a začínal se pomalu stávat běžnou součástí většiny domácností. Jako příklad lze uvést, že v roce 2001 byl internet součástí asi 9 % všech domácností v České republice. O dvacet let později, tedy v roce 2021, byl internet součástí již 83 % všech domácností, jak vyplývá z publikace Českého statistického úřadu nesoucí název Informační společnost v číslech. Těchto 83 % je do velké míry ovlivněno skupinou domácností osob starších 65 let, kde je internet využíván zatím ve 44,4 % ze všech domácností spadajících do této skupiny. Nicméně i v této skupině domácností dochází ke každoročnímu nárůstu procentuálního podílu, když v roce 2013 disponovalo připojením k internetu pouhých 14 % domácností tohoto typu. Pokud se vezme v úvahu, že současné mladší generace se

³⁸ Srovnej: Postoj české veřejnosti k přijímání uprchlíků z Ukrajiny – jaro 2022. *Centrum pro výzkum veřejného mínění* [online]. 8.7.2022 [cit. 2023-02-28]. Dostupné z:

https://cvvm.soc.cas.cz/media/com_form2content/documents/c2/a5540/f9/pm220708.pdf

³⁹ Srovnej: Tolerance k vybraným skupinám obyvatel – březen 2020. *Centrum pro výzkum veřejného mínění* [online]. 30.4.2020 [cit. 2023-02-06]. Dostupné z:

https://cvvm.soc.cas.cz/media/com_form2content/documents/c2/a5201/f9/ov200430.pdf

⁴⁰ Kyberkriminalita. *Policie České republiky* [online]. [cit. 2022-10-27]. Dostupné z:

<https://www.policie.cz/clanek/kyberkriminalita.aspx>

⁴¹ HORÁK, Vladimír. Stručně o internetu a k čemu se dá použít. *Ústav výpočetní techniky* [online]. Praha, 1998 [cit. 2022-10-28]. Dostupné z: <https://uvt.cuni.cz/uvt-315.html>

v průběhu let přesunou právě do této kategorie, tak lze pak předpokládat, že v budoucnosti bude internet ve velké míře součástí i domácností osob starších 65 let.

Toto masivní rozšíření internetu napříč domácnostmi nejen v České republice tak dává obrovskou sílu v podstatě komukoli, protože právě jeho prostřednictvím lze poměrně jednoduše a levně rozšířit své názory mezi velmi velký počet osob. Internet tak přinesl vynikající poměr mezi cenou, náročností publikování a možným dosahem.

Internet s sebou přinesl zajisté mnoho pozitivních a užitečných možností. Těmi jsou například rychlé vyhledávání informací, možnost rychlé komunikace nebo jak ukázala doba covidových opatření i možnost výuky a vykonávání vybraných profesí na dálku právě prostřednictvím počítače. Na druhou stranu s sebou samozřejmě přinesl internet i určité neduhy. Právě ona rychlost možného vyhledávání informací s sebou přináší problém, kterým je skutečnost, že ne všechny informace jsou založeny na pravdivých faktech, což může vést i k problematice předsudečné nenávisti v online prostoru, kterou se bude tato práce i nadále zabývat.

3.1 Dělení online prostoru

Online prostředí je možné rozdělit do tří skupin, které se od sebe vzájemně liší svou přístupností. Jedná se o surface web, deep web a dark web.

3.1.1 Surface web

Do češtiny je možné tuto oblast online prostředí přeložit jako povrchový web. K lepšímu pochopení je třeba si představit ledovec. Surface web je právě ta část ledovce, která je nad hladinou vody a je tedy viditelná. Surface web je tedy viditelný web, do kterého má každý uživatel přístup bez omezení za pomoci běžných webových prohlížečů, jakými jsou například Google Chrome, Opera, Internet Explorer a další. Více zdrojů se shoduje, že z celkové kapacity internetu tvoří surface web pouhých 4 %.⁴² Valná většina pomyslného ledovce je

⁴² Surface Web jako část World Wide Webu. *MyCom Solutions* [online]. [cit. 2022-12-31]. Dostupné z: <https://mycom.cz/surface-web-jako-cast-world-wide-webu/>

tak schována pod hladinou vody a v tomto příkladu tak reprezentuje další dvě části online prostředí – deep web a dark web.

3.1.2 Deep web

Deep web je část internetu, která není běžně dostupná pomocí webových prohlížečů. To však neznamená, že by se do něj pomocí těchto běžných prohlížečů nebylo možné dostat. Stránky spadající do deep webu nejsou indexovány, tudíž jsou pro prohlížeč neviditelné. Index je seznam webových stránek, do něhož stránky vkládají samotní uživatelé.⁴³

Do deep webu patří například různé intranetové počítačové sítě, jakými mohou být například studentské informační systémy vysokých škol. Dále se jedná například o e-mailové schránky, internetové bankovníctví a další stránky, ke kterým je potřeba splnit určité podmínky pro přístup.

3.1.3 Dark web

Dark web je součástí deep webu a tedy stejně jako ten, není dark web indexovaný. Není tudíž možné se v něm pohybovat za pomoci běžných webových prohlížečů. K přístupu na dark web je tak potřeba použít speciální software. Nejznámějším příkladem takového softwaru je prohlížeč Tor, který ale nemusí být využíván pouze k přístupu na stránky v prostředí dark webu, ale může být a velmi často je používán jako běžný prohlížeč, který přináší uživatelům výhodu větší anonymizace jejich kroků na internetu.

Dark web není tak velký, jak by se mohlo zdát. Podle společnosti Recorded Future, která se zabývá kybernetickou bezpečností, existuje asi 55 000 domén typu .onion, ale aktivních je podle všeho jen přibližně 15 %. U stránek, které jsou zřizovány na dark webu, je typická nekonzistentnost jejich aktivity. Velmi často tak vznikají stránky nové a naopak jiné se zase ruší. To je způsobeno i tím, že některé z těchto stránek umožňují zprostředkování nebo koupi pochybných až nelegálních služeb a produktů.

⁴³ BEZDĚK, Lukáš. Indexace jako základ úspěšného webu. *Collabim* [online]. 2020 [cit. 2022-11-05]. Dostupné z: <https://www.collabim.cz/akademie/knihovna/indexace-jako-zaklad-uspesneho-webu/>

Je nutné zmínit, že přestože je dark web díky poskytované anonymitě nepochybně využíván k nelegálním činnostem, není tomu tak vždy. I dark web nabízí obsah, který je zcela legální.⁴⁴

4 Kyberkriminalita

Jak už bylo nastíněno na začátku této kapitoly, online prostředí nemá pouze pozitivní vlastnosti a pozitivní přínos, ale právě i ty negativní, mezi něž můžeme zařadit i kyberkriminalitu.

Kyberkriminalita nebo také kybernetická kriminalita je pojem, který v sobě nese poměrně široké spektrum trestných činů, které je do něj možné zařadit. V rámci kybernetické kriminality lze totiž spáchat takové činy, které lze zařadit i do skupin jako je násilná kriminalita, majetková kriminalita, hospodářská kriminalita nebo skupina činů, které policejní statistiky uvádí jako zbývající kriminalitu. Právě skutky z této skupiny budou dále podrobněji zmíněny v kapitole zabývající se trestněprávní úpravou, protože jsou z pohledu tématu práce nejvýznamnější.

Dělení kyberkriminality jsou různá. Lze ji dělit na kybernetickou a počítačovou kriminalitu, přičemž počítačovou kriminalitou se rozumí kriminalita, která je páchána pomocí počítačů, kdežto za kybernetickou kriminalitu je považována kriminalita, která je páchána v kyberprostoru.⁴⁵

Dále lze kyberkriminalitu dělit na dvě kategorie, z nichž jednou je ta kriminalita, která existuje výlučně v prostředí kyberprostoru, a druhou kriminalita, která existuje i mimo kyberprostor.⁴⁶

Kyberkriminalitu je také možné rozdělit na vícero podrobnějších kategorií, které jednotlivé skutky rozčleňují do menších skupin. První takovou skupinou kybernetické kriminality jsou útoky na zařízení. Druhou skupinou jsou útoky na obsah. Třetí skupinou, která je zároveň pro téma této práce nejpodstatnější, jsou útoky s využitím obsahu, do kterých je možné zařadit právě

⁴⁴ Srovnej: BELCIC, Ivan a Brittany NELSON. What Is the Dark Web and How to Access It?. *Avast* [online]. 2022 [cit. 2022-12-30]. Dostupné z: <https://www.avast.com/c-dark-web>

⁴⁵ Srovnej: Srovnej: JELÍNEK, J. a kol. *Kriminologie*. Praha: Leges, 2021. 631 s. ISBN 978-80-7502-499-2. s. 478

⁴⁶ Srovnej: Srovnej: JELÍNEK, J. a kol. *Kriminologie*. Praha: Leges, 2021. 631 s. ISBN 978-80-7502-499-2. s. 480

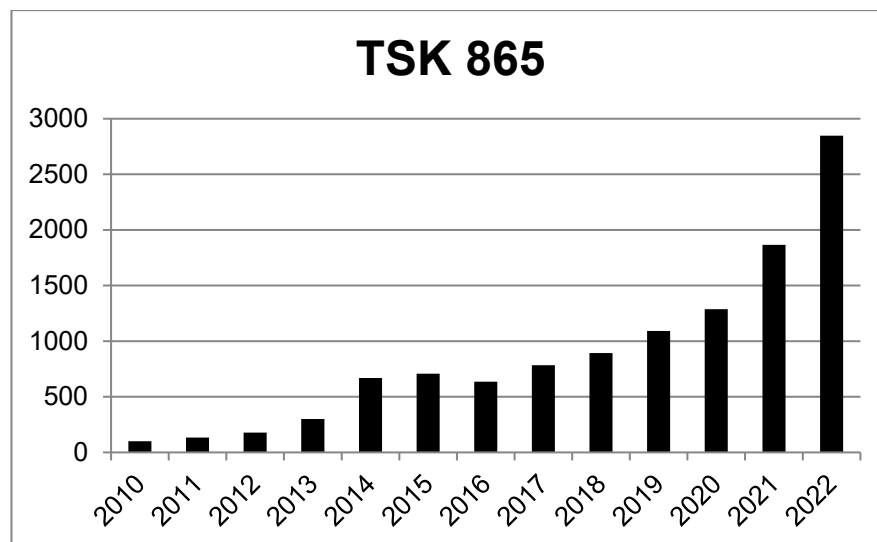
i trestné činy proti pořádku ve věcech veřejných a trestné činy proti lidskosti, míru a válečné trestné činy, ze kterých budou vybrané trestné činy popsány podrobněji v kapitole o trestněprávní úpravě.⁴⁷

4.1 Stav a dynamika kyberkriminality

Na rozdíl od jiných druhů kriminality, které meziročně klesají nebo stagnují, kyberkriminalita má dlouhodobě tendenci stoupající. Lze tak usuzovat i z policejních statistik, kterými se prezentuje Policie České republiky. Bohužel ta ve svých statistikách umožňuje pohled pouze na vybranou část kyberkriminality. Konkrétně se jedná o trestné činy, které jsou definovány § 230 až § 232 v zákoně č. 40/2009 Sb., trestním zákoníku. Policejní statistiky tyto trestné činy vykazují ve společné takticko statistické klasifikaci – TSK č. 865, která od roku 2021 nese název *neoprávněný přístup a poškození záznamu v počítačovém systému, opatření a přechovávání přístupového zařízení a hesla*. Do roku 2020 byla tato takticko statistická klasifikace označena jako *poškození a zneužití záznamu na nosiči informací*. V roce 2010 bylo v policejních statistikách vykázano z dnešního pohledu pouhých 101 skutků v TSK 865. Kdežto o 12 let později, tedy v roce 2022, se jedná již o 2848 registrovaných skutků, což je o 2747 více. Je nutné ale uvést, že se jedná pouze o registrovanou část kyberkriminality spadající do této takticko statistické klasifikace. Zvyšující se počet registrovaných skutků tak může souviset se skutečným nárůstem takových skutků nebo se snižující se latencí, která je obecně v rámci kyberkriminality poměrně vysoká. Dále také může být důvodem postupně se zvyšující ochota takové trestné činy oznamovat a s tím spojená i větší pozornost směřovaná k tomuto druhu kriminality od orgánů činných v trestním řízení.⁴⁸

⁴⁷ Srovnej: SMEJKAL, Vladimír. Průřezový charakter kybernetické kriminality. *Kriminalistika*. Praha: Ministerstvo vnitra ČR, 2022, **LV/2022**(4), 275-282. ISSN 1210-9150.

⁴⁸ Srovnej: JELÍNEK, J. a kol. *Kriminologie*. Praha: Leges, 2021. 631 s. ISBN 978-80-7502-499-2. s. 496

Graf 1 - TSK 865 (Zdroj: Statistické přehledy kriminality Policie ČR)

Jak již bylo zmíněno výše, tak policejní statistiky nespecifikují, v jakém prostředí se skutek stal. Proto tedy například u TSK 830 – podvody, které jsou v prostředí internetu poměrně časté, nelze říci kolik skutků spadajících do této takticko statistické klasifikace se stalo v prostředí internetu.

Stejně tomu tak je i u takticko statistických klasifikací, které jsou pro tuto diplomovou práci a její téma nejdůležitější. To jsou především TSK 787 – *hanobení národa, rasy, etnické nebo jiné skupiny osob* a TSK 788 – *podněcování k nenávisti vůči skupině osob nebo k omezování jejich práv a svobod*. Policejní statistika tak říká, kolik skutků, které spadají do skutkové podstaty trestného činu uvedeného v § 355 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, bylo registrováno, ale nepřináší informace o tom, kolik z těchto registrovaných skutků bylo uskutečněno v rámci online prostředí.

4.2 Odhalování, prověřování

Kyberkriminalita je odhalována nejen na základě oznámení osob, které byly poškozeny, ale i osobami jinými a také samostatnou pátrací činností, kterou provádí sama policie.⁴⁹

⁴⁹ Srovnej: SMEJKAL, Vladimír. *Kybernetická kriminalita*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015. Pro praxi. 636 s. ISBN 978-80-7380-501-2. s. 498

Samostatnou pátrací činností policie se rozumí takové činnosti, které odborná literatura podřazuje pod postupy operativně pátrací činnosti. Z nich jsou pro problematiku odhalování předsudečně motivovaných trestných činů na internetu podstatné osobní pátrání a operativní pronikání.

Osobní pátrání nebo jinými slovy operativní šetření je možné popsat jako každodenní činnost oprávněného policisty.⁵⁰ S ohledem na problematiku předsudečně motivovaných trestných činů v on-line prostředí je tedy pro daného policistu podstatná znalost prostředí, v tomto případě kyberprostoru. Znalostí prostředí se rozumí například schopnost a znalost toho, kde je takové projevy možné nalézt. Příkladem toho jsou obecně řečeno zájmové weby. Tedy takové weby, na kterých je možno předpokládat přítomnost předsudečných projevů. Konkrétní příklady míst na internetu, kde je možné se setkat s předsudečnými projevy, a které je tedy možno podřadit pod zájmové weby, budou popsány v kapitole 4.4.

V rámci tohoto osobního pátrání je možné se setkat s takovými weby, které mohou svoji činnost dostupnými prostředky zakrývat a tedy stěžovat přístup policisty k informacím, po kterých pátrá. V takovém případě policista přistupuje k dalšímu z postupů operativně pátrací činnosti. Konkrétně se jedná o operativní pronikání. V rámci operativního pronikání je cílem utajené proniknutí s cílem získat operativní informace.⁵¹ Během operativního pronikání využívá policista i některé podpůrné operativně pátrací prostředky, které jsou upraveny v zákoně č. 273/2008 Sb, zákon o Policii České republiky. Konkrétně v ustanoveních § 72 až § 77. S ohledem na operativní pronikání v rámci tématu předsudečných projevů v on-line prostoru přicházejí v úvahu především krycí prostředky, informátor a zvláštní finanční prostředky.

Krycí prostředky jsou v zákoně o Policii ČR upraveny v § 74. Jedná se o *věc včetně krycího dokladu, prostor nebo činnost sloužící k zastírání skutečné totožnosti osoby, k zabránění vyžrazení její činnosti nebo k zastírání činnosti*

⁵⁰ Srovnej: DVORÁK, Vratislav a Martin KLOUBEK. *Základy operativně pátrací činnosti policie v definicích a schématech*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2011. 78 s. ISBN 978-80-7251-351-2. s.37-42

⁵¹ Srovnej: DVORÁK, Vratislav a Martin KLOUBEK. *Základy operativně pátrací činnosti policie v definicích a schématech*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2011. 78 s. ISBN 978-80-7251-351-2. s.37

*policie.*⁵² V rámci operativního pronikání do zájmového prostředí, kterým mohou být například právě zájmové weby s omezeným přístupem, se tak může jednat například o zakrytí IP adresy. Nebo to může být, je-li potřeba proniknout například do uzavřené facebookové skupiny, vytvoření falešné identity včetně nového e-mailu a veškerých dalších údajů, které může konkrétní platforma vyžadovat pro vytvoření profilu. Dalším příkladem může být i, je-li nutné využívat v rámci operativního pronikání telefon, pořízení předplacené SIM karty a telefonu, který není využíván jako osobní. Cílem je tedy vždy zastření skutečné totožnosti osoby a činnosti policie.⁵³

V případě, kdy policista neproniká sám, může využít podpůrného operativně pátracího prostředku, kterým je informátor. Ten je v zákoně o Policii ČR upraven v § 73. Jedná se o osobu poskytující informace policii a to tak, aby nebyla vyražena její spolupráce. Za tuto činnost je možné informátorovi poskytnout věcnou či finanční odměnu.⁵⁴

Se zmíněnými podpůrnými operativně pátracími prostředky poměrně úzce souvisí i další podpůrný operativně pátrací prostředek. Tím jsou zvláštní finanční prostředky. Ty jsou upraveny v § 77 zákona č. 273/2008 Sb. Jedná se o *vyčleněné finanční prostředky, které jsou používány k úhradě některých výdajů v souvislosti se získáváním poznatků o trestné činnosti, používáním podpůrných operativně pátracích prostředků, používáním operativně pátracích prostředků podle trestního řádu a v souvislosti se zajišťováním krátkodobé ochrany osoby.*⁵⁵ Zvláštní finanční prostředky se tedy využívají například právě v případě vyplacení odměny informátorovi nebo ve výše zmíněném příkladu nákladů spojených s pořízením telefonu s předplacenou SIM kartou.

V rámci této činnosti policista také vytváří operativní legendu či legendy, které napomáhají jeho proniknutí do zájmového prostředí. Napomáhají tedy k získání operativních informací, které přispívají k posouvání procesu zjišťování

⁵² Zákon č. 273/2008 Sb., zákon o Policii České republiky v posledním znění

⁵³ ŠKODA, Jindřich, František VAVERA a Radek ŠMERDA. *Zákon o policii s komentářem*. 2. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2013. 479 s. ISBN 978-80-7380-447-3. s.275

⁵⁴ ŠKODA, Jindřich, František VAVERA a Radek ŠMERDA. *Zákon o policii s komentářem*. 2. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2013. 479 s. ISBN 978-80-7380-447-3. s.274

⁵⁵ Zákon č. 273/2008 Sb., zákon o Policii České republiky v posledním znění

informací, které jsou relevantní k danému případu, a to jak ve fázi odhalování, tak i ve fázi prověřování či vyšetřování.

Je nutné zmínit, že veškeré informace zjištěné za pomoci podpůrných operativně pátracích prostředků upravených v zákoně č. 273/2008 Sb., nelze použít jako důkazní prostředek v rámci řízení před soudem.

V rámci procesu prověřování se kyberkriminalita zásadně neliší od jiných tradičnějších druhů kriminality. Podstatou této fáze zůstává sběr dat a jejich vyhodnocování na základě čehož se rozhoduje, zda bude prověřovaná událost posunuta do fáze vyšetřování či o ní bude rozhodnuto jinak.⁵⁶ V této fázi je možné využít operativně pátrací prostředky, které jsou upraveny zákonem č. 141/1961 Sb., trestní řád. Těmi jsou předstíraný převod, sledování osob a věcí a použití agenta. S ohledem na téma práce týkající se předsudečných projevů v on-line prostoru bude podrobněji popsán pouze operativně pátrací prostředek *sledování osob a věcí*. Na rozdíl od podpůrných operativně pátracích prostředků lze *zvukové, obrazové a jiné záznamy získané při použití operativně pátracích prostředků způsobem odpovídajícím ustanovením tohoto zákona použít jako důkaz*.⁵⁷

Již zmíněné sledování osob a věcí je v trestním řádu upraveno v § 158d. Podstatou sledování osob a věcí je *získávání poznatků o osobách a věcech prováděné utajovaným způsobem technickými nebo jinými prostředky*.⁵⁸ Sledování osob a věcí lze rozdělit na dvě oblasti. Tou první je sledování, při kterém jsou *pořizovány, zvukové, obrazové nebo jiné záznamy*. K takovému sledování je potřeba písemného povolení státního zástupce. Druhou, a pro téma předsudečné nenávisti v on-line prostředí podstatnější, je sledování dle § 158d odst. 3, kterým je *zasahováno do nedotknutelnosti obydlí, do listovního tajemství nebo pokud má být zjišťován obsah jiných písemností a záznamů uchovávaných v soukromí*. K takovému sledování je potřeba předchozí povolení soudce.⁵⁹ Tímto sledováním dle § 158d odst. 3 lze docílit například získání obsahu e-mailové schránky a to od přijmutí tohoto operativně pátracího prostředku do

⁵⁶ Srovnej: SMEJKAL, Vladimír. *Kybernetická kriminalita*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015. Pro praxi. 636 s. ISBN 978-80-7380-501-2. s. 505

⁵⁷ Zákon č. 141/1961 Sb., trestní řád v posledním znění

⁵⁸ Tamtéž

⁵⁹ NOVOTNÝ, František. *Trestní právo procesní*. 2. aktualizované vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2017. ISBN 978-80-7380-677-4. s. 340

minulosti. K podobnému účelu je možné využít i ustanovení § 88 trestního řádu, které je jedním z operativně pátracích opatření dle trestního řádu. Toto operativně pátrací opatření upravuje odposlech a záznam telekomunikačního provozu, kterým lze, jsou-li splněny podmínky dané zákonem, sledovat od přijmutí opatření do budoucnosti.

Dalším ustanovením, které zde nesmí být opomenuto, protože vzhledem k podmínkám použití je možné jej častěji využít právě u trestných činů, které budou v této práci dále popsány, je § 88a trestního řádu. Na základě tohoto ustanovení je možné při splnění podmínek daných tímto zákonem *zjistit údaje o telekomunikačním provozu, které jsou předmětem telekomunikačního tajemství anebo na něž se vztahuje ochrana osobních a zprostředkovacích dat*.⁶⁰ Hlavním rozdílem oproti § 88 je, že na základě tohoto ustanovení lze získat provozní údaje a nikoli samotný obsah telekomunikačního provozu. Při používání telefonních hovorů lze mezi takové údaje zařadit například číslo volajícího a volaného, délka hovoru, čas uskutečněného hovoru nebo lokalizační údaje k danému hovoru. Z pohledu uživatelů internetu se jedná například o adresu IP a číslo portu, ze kterého bylo uskutečněno připojení, dále například označení přístupového bodu u bezdrátového připojení k internetu. V rámci e-mailové schránky se pak jedná o údaje vztahující se k datu a času zahájení a ukončení připojení ke schránce elektronické pošty. A také časy, data a adresy elektronické pošty odesílatele i příjemce.⁶¹

4.3 Digitální stopa

S kriminalitou, která je páchána za pomoci počítačů, je úzce spojen pojem digitální stopy. Z kriminalistiky je obecně známé dělení stop na stopy materiální a stopy paměťové. V rámci kybernetické kriminality se z tohoto známého dělení vyčleňují právě stopy digitální. Digitální stopa může stejně jako stopa klasická

⁶⁰ Zákon č. 141/1961 Sb., trestní řád v posledním znění

⁶¹ NAHODIL, Tomáš. Ústavní soud rozhoduje, zda omezí shromažďování a využívání údajů o telekomunikačním provozu. *Česká justice* [online]. 27.3.2019 [cit. 2023-03-07]. Dostupné z: <https://www.ceska-justice.cz/2019/03/ustavni-soud-rozhoduje-zda-omezi-shromazdovani-vyuzivani-udaju-telekomunikacnim-provozu/>

napomoci k propojení mezi pachatelem a obětí činu.⁶² Digitální stopy se s rozvojem moderních technologií stávají stále častěji důkazním materiálem. A to nejen v oblasti ryze kybernetické kriminality, ale i u trestných činů hospodářských, trestných činů proti majetku nebo u trestných činů proti pořádku ve věcech veřejných, z nichž některé jsou popsány v kapitole 5.2.⁶³

Digitální stopa je tedy jakákoli informace, která má vypovídající hodnotu, to znamená, že je kriminalisticky relevantní, a je uložena nebo přenášena v digitální podobě. Digitální stopa nemusí být vytvořena pouze za pomoci počítače nebo v počítači, ale i v oblasti digitálních přenosů, dat kamerových systémů nebo dat elektronických zabezpečovacích systémů.⁶⁴ Ovšem z pohledu tématu týkajícího se předsudečné nenávisti nebo násilí v on-line prostoru, je z definice digitální stopy nejpodstatnější ta, která je vytvořena za pomoci počítačů a počítačové komunikace.

4.3.1 Vlastnosti digitálních stop a problémy dokazování

Digitální stopy disponují vlastnostmi, které příliš neusnadňují práci orgánům činným v trestním řízení.⁶⁵ Je tedy zřejmé, že k odhalování a zajišťování digitálních stop je nezbytně nutné disponovat odborníky, kteří disponují odbornými znalostmi a jsou schopni práce v IT prostředí.⁶⁶

Digitální stopy jsou nestálé. Takové stopy mohou například zaniknout v případě, kdy dojde k vypnutí počítače, čímž dochází k výmazu všech dat v operační paměti. Nestálé jsou i z toho pohledu, že digitální stopu lze pozměnit. A to i necíleně, tedy běžným používáním počítače. To ovšem může vést ke

⁶² Srovnej: SMIEŠKO, Ivan. *Internet a trestné činy extrémizmu*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2017. Slovenské monografie. 246 s. ISBN 978-80-7380-691-0. s. 109

⁶³ Srovnej: SMEJKAL, Vladimír. *Kybernetická kriminalita*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015. Pro praxi. 636 s. ISBN 978-80-7380-501-2. s. 492

⁶⁴ Srovnej: RAK, Roman a Viktor PORADA. Digitální stopy v kriminalistice a forenzních vědách. *Soudní inženýrství*. Brno, 2005, **16**(1), 5-6. ISSN 1211-443X.

⁶⁵ SMEJKAL, Vladimír. *Kybernetická kriminalita*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015. Pro praxi. 636 s. ISBN 978-80-7380-501-2. s. 493

⁶⁶ Srovnej: PORADA, Viktor a Karel RAIS. *Právní, kriminalistické a kybernetické aspekty kybernetické kriminality a bezpečnosti: pocta Vladimíru Smejkalovi*. Brno: Akademické nakladatelství CERM, 2021. 466s. ISBN 978-80-7623-065-1. s. 120

snížení nebo případnému zničení vypovídající hodnoty konkrétní digitální stopy.⁶⁷

Další vlastnost, kterou mohou digitální stopy disponovat, je jejich latentnost. To úzce souvisí s tvrzením na začátku této kapitoly, že je nezbytně nutné disponovat odborníky na IT prostředí, kteří jsou schopni digitální stopy a informace v nich obsažené vyhledat. Nicméně ani to vždy nemusí vést k úspěšnému získání informací, které jsou v počítači. Jsou-li tyto informace skryty za určitou ochranou například v podobě hesla nebo šifrování, není možné v některých případech tuto ochranu prolomit.⁶⁸

Dalším problémem, který může přinášet práce s digitálními stopami, je čas. Čas, kdy byla vytvořena konkrétní stopa. Protože není-li počítač připojen bez možnosti změny na časový normál nebo jiný zdroj jednotného času, je potřeba předpokládat skutečnost, že může dojít ke změně nastavení času.⁶⁹

Ztotožnění pachatele je také značným problémem, se kterým je možné se v rámci kybernetické kriminality setkat. To je způsobeno tím, že zjistit, kde se v danou chvíli pachatel nacházel, může být mnohdy značně náročné. K tomu jsou využívány různé nástroje, které napomáhají ke skrytí IP adresy pachatele. Mezi takové lze zařadit například VPN, již zmíněný prohlížeč Tor nebo anonymizační proxy servery.⁷⁰

V rámci případu, který byl rozhodován u okresního soudu sídlícího v Teplicích, byl projednáván případ pachatele, který svými činy naplnil skutkové podstaty uvedené v § 404 a § 356 odst. 1, odst. 3 písm. a). Tyto činy byly spáchány v prostředí sociální sítě Facebook. Okresní soud v Teplicích konstatoval, že dle jeho názoru ztotožnění osoby na základě skutečností, že profil na Facebooku nesl jméno pachatele, že na profilové fotografii byl on sám a že na profilu měl uvedeno místo odkud pochází, což se shodovalo s jeho

⁶⁷ Srovnej: SMIEŠKO, Ivan. *Internet a trestné činy extrémizmu*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2017. Slovenské monografie. 246 s. ISBN 978-80-7380-691-0. s. 110

⁶⁸ Srovnej: Srovnej: SMEJKAL, Vladimír. *Kybernetická kriminalita*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015. Pro praxi. 636 s. ISBN 978-80-7380-501-2. s. 501

⁶⁹ Srovnej: SMIEŠKO, Ivan. *Internet a trestné činy extrémizmu*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2017. Slovenské monografie. 246 s. ISBN 978-80-7380-691-0. s. 118

⁷⁰ Srovnej: VPN, Tor a anonymizace na netu. *Spajk.cz* [online]. 22.10.2021 [cit. 2023-01-12]. Dostupné z: <https://spajk.cz/vpn-tor-a-anonymizace-na-netu/>

skutečným bydlištěm, nepostačuje. Ke spojení osoby pachatele a předmětného profilu na Facebooku tak musely být zjištěny další relevantní skutečnosti.⁷¹

V rámci dokazování kybernetické kriminality týkající se předsudečně nenávisti tedy je, kromě zajištění důkazů týkajících se samotných projevů, nezbytně nutné využívat i jiné způsoby, které napomohou docílit zcela jasného a nepopíratelného vztahu mezi projevem a pachatelem. Tím jsou myšleny například domovní prohlídky nebo prohlídky jiných prostor, kdy je možné najít předměty, které napomohu k vytvoření spojitosti mezi konkrétním projevem a názorovou orientací pachatele. S těmito prohlídkami může být spojeno i vydání věci. Například počítače, z kterého je poté možné získat stopy, které se vztahují k prošetřované skutečnosti. Dále se může jednat o odborná vyjádření například z oboru extremismu, jsou-li předmětem projednávané skutečnosti projevy předsudečného násilí. Jedná se i o již zmíněné zjištění údajů o telekomunikačním provozu, mezi které lze zařadit i provoz uskutečňovaný v prostoru internetu.

4.4 Typická prostředí on-line prostoru s předsudečně nenávistnými projevy

Tato část práce bude zaměřena na místa v prostředí internetu, kde lze na předsudečně nenávistné projevy narazit. Primárně bude upřena pozornost na ta místa, která jsou dostupná každému – tedy jsou publikována v rámci surface webu.

4.4.1 Diskuzní fóra

Diskuzní fóra lze rozčlenit na dvě kategorie. Tou první kategorií jsou myšleny webové stránky, které jsou zřízeny jako diskuzní fórum, tedy jejich primárním účelem je vytvářet internetovou diskuzi v diskuzních vláknech, která jsou vytvářena na konkrétní témata. Ty jsou pak návštěvníky stránek využívány k rozpravě o dané problematice. Do této kategorie lze zařadit i webové stránky, které nejsou primárně zřízeny jako diskuzní fórum, ale mají takovou sekci v rámci svých stránek zprovozněnou.

⁷¹ Rozsudek okresního soudu v Teplicích ze dne 16.7.2020, č.j. 1 T 39/2019 - 308

Diskuzní fóra již nejsou v dnešní době využívány příliš hojně. Jejich význam přetrval pouze v určitých tematických oblastech, jako jsou například moderní technologie. Funkci diskuzních fór ve velké míře nahradily sociální sítě.

Publikace *Nenávistný internet versus právo* uvádí několik příkladů webových stránek s diskuzními fóry, kde se k prosinci roku 2012 nacházely nenávistné projevy.⁷² Webová stránka nesoucí název White Media v současnosti již neexistuje. Na začátku roku 2019 byla vypnuta díky Úřadu pro ochranu osobních údajů, protože se na stránkách neoprávněně nakládalo s daty lidí, čímž docházelo k porušování právních předpisů.⁷³ Radical Boys je další internetovou stránkou, která již v dnešní době neexistuje. Nicméně se stejným názvem, který tato skupina využívala v názvu své tehdejší domény, pracuje účet na sociální síti Twitter. Webová stránka Národní hrdost, která již, dle autora zmíněné publikace, v roce 2012 nenalezla velký ohlas v rámci ultrapravicové scény, dnes taktéž neexistuje. Poslední zmíněnou českou webovou stránkou je stránka Hooligans.cz. Konkrétně forum.hooligans.cz. V současné době se po zadání této webové adresy objeví chybová hláška, která říká, že chybí oprávnění k přístupu. Je tedy otázkou, zda tato stránka již v současnosti nefunguje nebo zda je přístup k ní podmíněn ověřením uživatele. Posledním datem, ke kterému je možné dohledat zmínku o existenci a funkčnosti tohoto diskuzního fóra přímo na stránkách hooligans.cz, je polovina roku 2019.⁷⁴ Nicméně pomocí internetové služby Wayback Machine, pomocí které je možné webové stránky archivovat, je možné existenci tohoto diskuzního fóra doložit až k 19. září 2020.⁷⁵ Samotná stránka hooligans.cz funguje i v současnosti.

Druhou kategorií jsou myšlena diskuzní fóra v rámci zpravodajských webů, která v rámci webové stránky splňují pouze jakousi doplňkovou funkci,

⁷² VÝBORNÝ, Štěpán. *Nenávistný internet versus právo*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2013. Lidská práva. 164 s. ISBN 978-80-7357-766-7. s. 31

⁷³ White Media již neexistují, na internetu se ovšem stále šíří odporná neonacistická propaganda. Šířila ČT zfalšovanou fotografii z Osvětimi? *Manipulátoři* [online]. 2019 [cit. 2022-12-16]. Dostupné z: <https://manipulatori.cz/white-media-jiz-neexistuji-na-internetu-se-ovsem-stale-siri-odporna-neonacisticka-propaganda-sirila-ct-zfalsovanou-fotografii-z-osvetimi/>

⁷⁴ Víkendová úvaha jednoho člena forum.hooligans.cz. *Hooligans.cz* [online]. 5.7.2019 [cit. 2023-02-28]. Dostupné z: <http://www.hooligans.cz/domains/hooligans.cz/index.php/reports/czech/98-2019/6346-vikendova-uvaha-jednoho-clena-forum-hooligans-cz>

⁷⁵ Forum.hooligans.cz. *Wayback Machine* [online]. [cit. 2023-03-07]. Dostupné z: <https://web.archive.org/web/20200919045105/http://forum.hooligans.cz/>

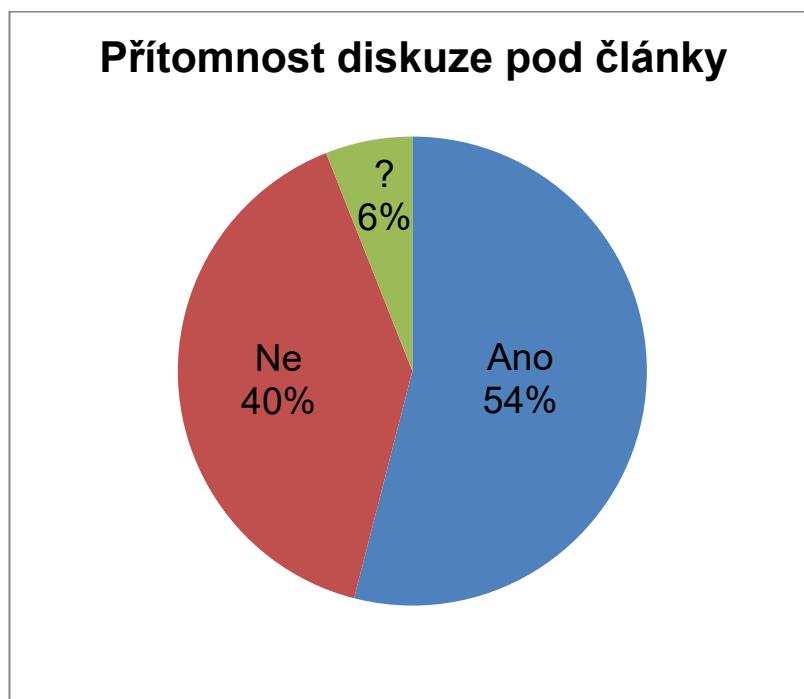
protože primárně se tyto internetové stránky zaměřují na publikování článků. Některé z nich ale pod svými příspěvky umožňují publikovat názory svých čtenářů v sekci, která je často označována jako *diskuze* nebo *komentáře*.

Nadační fond nezávislé žurnalistiky rozděluje ve svém ratingu médií média do několika kategorií. Do této malé analýzy českých online médií byla zařazena ta média, která byla na internetových stránkách Nadačního fondu nezávislé žurnalistiky zařazena do kategorií: zpravodajské weby, regionální webové zpravodajství, agenturní a převzaté zpravodajství a publicistické weby. V těchto kategoriích se nachází 51 médií. Z toho jedno médium bylo k říjnu 2022 nefunkční.

Z těchto 50 funkčních médií disponovalo sekcí diskuze nebo komentáře 27 médií, což činí 54 %. Nicméně je nutné brát v potaz, že na některých ze sledovaných médií je sice přítomna diskuzní část pod jednotlivými články, ale vzhledem k nepříliš velké návštěvnosti internetových stránek média, jsou prakticky nevyužívána.

	Zpravodajský web	Diskuzní fórum	Doména
Zpravodajské weby	Aktuálně.cz	Ne	aktualne.cz
	České noviny	Ne	ceskenoviny.cz
	Deník N	?	denikn.cz
	Euro	Ne	euro.cz
	FinTag.cz	Ano	fintag.cz
	Hospodářské Noviny	?	hn.cz
	iRozhlas	Ne	irozhlas.cz
	Seznam zprávy	Ano	seznamzpravy.cz
	Deník	Ne	denik.cz
	Echo 24	Ne	echo24.cz
	Forum 24	Ne	forum24.cz
	idnes.cz	Ano	idnes.cz
	INFO.cz	Ano	info.cz
	Novinky.cz	Ano	novinky.cz
	Refresher	Ano	refresher.cz
	TN.cz	Ne	tn.nova.cz
	WN24.cz	Ano	wn24.cz
	ŽivotvČesku	Ano	zivotvcesku.cz
	Blesk	Ano	blesk.cz
	CNN Prima News	Ne	cnn.iprima.cz
	E15	Ano	e15.cz
	Extra	Ano	extra.cz
	Pravda24	Ano	pravda24.cz
	Události247	Ano	udalosti247.cz
	Zítřek	Ne	zitrek.cz
	Aha Online	Ano	ahaonline.cz
	Ekonomický deník	Ne	ekonomickydenik.cz
	Parlamentní listy	Ano	parlamentnilisty.cz
	Přehledně24	Ano	prehledne24.cz
	Expres	?	expres.cz
	Naše pravda	Ano	nasepravda.cz
Agenturní a převzaté zpravodajství	ČT24 - zpravodajský web	Ne	ct24.ceskatelevize.cz
	Eurozprávy	Ne	eurozpravy.cz
	Globe 24	Ne	globe24.cz
	Lidové noviny	Ano	lidovky.cz
	Byznysdeník	Ano	byznysdenik.cz
	Pozitivní zprávy	NEFUNKČNÍ K 10/2022	pozitivnizpravy.cz
	Reflex	Ano	reflex.cz
	Stars 24	Ano	stars24.cz
Publicistické weby	A2larm	Ne	a2larm.cz
	Deník Referendum	Ano	denikreferendum.cz
	Hlídací pes	Ano	hlidacipes.org
	Investigace	Ne	investigace.cz
	Neovlivní.cz	Ne	neovlivni.cz
	Respekt	Ano	respekt.cz
	Literární noviny	Ne	literarky.cz
	blisty.cz	Ano	blisty.cz
Regionální webové zpravodajství	Prahain	Ano	prahain.cz
	Naše Praha	Ano	nasepraha.cz
	Naše Ústecko	Ne	naseustecko.cz
	plzen.cz	Ne	plzen.cz

Tabulka 1 - Seznam zkoumaných webů dle Nadačního fondu nezávislé žurnalistiky (Zdroj: autor)

Graf 2 - Přítomnost diskuze pod články (Zdroj: autor)

U jednotlivých médií se i liší možnosti nebo jinými slovy omezení, která určují pravidla, za nichž je možné se do diskuze zapojit. Z vybraných 27 médií je u valné většiny nutná nějaká forma registrace. Médií, která registraci vyžadují je 21. Forma registrace se u těchto médií liší. Některá média vyžadují vytvoření vlastního speciálního účtu využitelného pouze na jejich stránkách. Takto je to například vyžadováno na stránkách idnes.cz nebo na parlamentnilisty.cz. Pro registraci do účtu iDNES.cz je ale možné využít i účtů, které má již uživatel zřízené na podporovaných sociálních sítích nebo jiných internetových službách, jakými jsou například Facebook nebo Google.

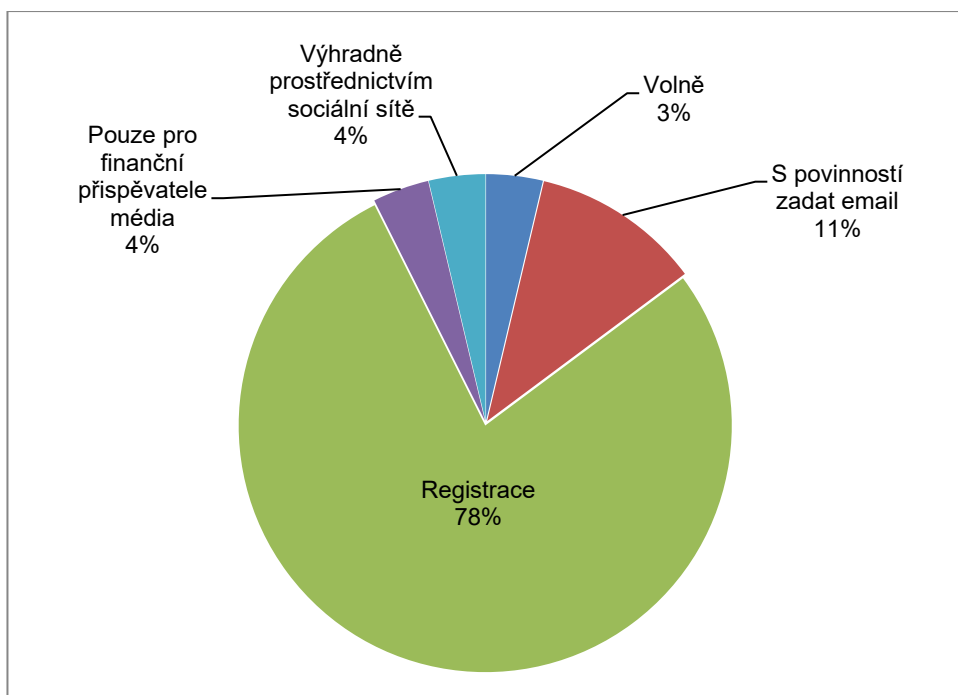
Právě registrace za pomoci sociálních sítí nebo jiných internetových služeb je u zpravodajských webů velmi častá.

Velké množství webů také využívá přihlašování skrze e-maily od společnosti Seznam.cz a tedy službu, která nese název Seznam Diskuze. Nicméně aby byl umožněn přístup i neuživatelům e-mailů na doménách, které vlastní seznam.cz, je možné si u takových webů vytvořit účet i na e-mail jiné domény nebo dokonce i skrze telefonní číslo. Jediným webem, který tak

vyžaduje vytvoření speciálního účtu bez možnosti napojení na jiný již existující účet, jsou již zmíněné webové stránky parlamentnilisty.cz.

U některých webových stránek je umožnění přidání příspěvku do diskuze podmiňováno pouze vyplněním jména a e-mailu, čímž ale nevzniká žádný účet.

U jednoho webu z 51 prozkoumaných, konkrétně se jedná o web na doméně info.cz, je přispívání do diskuze umožněno pouze přispěvatelům. Tím jsou myšleny osoby, které finančně přispívají na chod stránky a fungování celé redakce, tedy jsou předplatiteli obsahu. Obsah diskuze je pak viditelný pro všechny návštěvníky této stránky.

Graf 3 - Podmínky zapojení do diskuze (Zdroj: autor)

Seznam webových stránek, které byly pro účely této kapitoly zpracovány, byl uveden v tabulce 1. Stav uvedený v seznamu je aktuální k říjnu roku 2022.

Jak již bylo zmíněno, právě platforma Seznam Diskuze je velmi často využívána webovými stránkami. Je to z toho důvodu, že tato služba nabízí jednoduchou implementaci do jakékoli stránky.⁷⁶ V rámci tématu předsudečné nenávisti v prostředí internetu je zásadní, že podmínky Seznam Diskuze ošetřují i tuto problematiku. Konkrétně se jedná o skutečnost, že dle těchto podmínek je

⁷⁶ Seznam Diskuze. *Seznam Diskuze* [online]. [cit. 2023-01-22]. Dostupné z: <https://www.seznamdiskuze.cz/>

mimo jiné zakázáno *podněcovat nenávist k jednotlivcům nebo skupinám obyvatel, zejména na základě národnostní, rasové nebo náboženské příslušnosti*.⁷⁷

4.4.2 Sociální sítě

Sociální síť je služba v prostředí internetu, ve které je možné si registrací zřídit profil, umožňující následnou komunikaci, sdílení informací nebo dat s ostatními uživateli dané sociální sítě.⁷⁸ Příkladem lze uvést Facebook, Instagram, Twitter, ale i ryze komunikační platformy. Například Facebook Messenger, WhatsApp nebo třeba Telegram.

Asi nejznámější a nejstarší hojně využívanou sociální sítí byl a dodnes je Facebook. Ten vznikl již v roce 2004 a v České republice ho k lednu roku 2022 využívalo téměř pět miliónů uživatelů, což je téměř polovina z počtu obyvatel České republiky.⁷⁹ Nicméně je třeba mít na paměti, že toto číslo reprezentuje potencionální publikum, které lze zasáhnout reklamou inzerovanou na Facebooku. Nemusí se tedy jednat o unikátní uživatele, protože někteří mohou mít registrováno více účtů nebo svůj dříve registrovaný účet již nevyužívat. Celosvětově má Facebook podle dat ze září 2022 2,96 miliard měsíčně aktivních uživatelů.⁸⁰

Jak již bylo zmíněno na začátku kapitoly Kyberprostor, internet přináší výborný poměr mezi cenou, náročností a dosahem. V rámci prostředí Facebooku je tento poměr pro uživatele ještě výhodnější. Cena za užívání této platformy není žádná. Zároveň je toto prostředí optimalizováno tak, aby jeho užívání bylo co nejjednodušší. To znamená, že publikování vlastních názorů, vytváření různých tematicky zaměřených stránek nebo skupin, v porovnání například s tvorbou webových stránek, nepřináší žádnou větší překážku nebo nutnost hlubší znalosti práce s počítačem. Dosah, který tato platforma nabízí, lze odvodit

⁷⁷ Smluvní podmínky. *Seznam.cz Náповěda* [online]. [cit. 2023-01-22]. Dostupné z: <https://napoveda.seznam.cz/cz/smluvni-podminky/seznam-diskuze/>

⁷⁸ Srovnej: Sociální sítě. *Internetem bezpečně* [online]. [cit. 2022-12-16]. Dostupné z: <https://www.internetembezpecne.cz/internetem-bezpecne/socialni-media/socialni-site/>

⁷⁹ KEMP, Simon. DIGITAL 2022: CZECHIA. *DataReportal* [online]. 2022 [cit. 2022-11-25]. Dostupné z: <https://datareportal.com/reports/digital-2022-czechia>

⁸⁰ Meta Reports Third Quarter 2022 Results. *Meta*. [online]. [cit. 2022-11-25]. Dostupné z: https://s21.q4cdn.com/399680738/files/doc_financials/2022/q3/Meta-09.30.2022-Exhibit-99.1-FINAL.pdf

z míry užívání této sociální sítě. Za téměř nulové náklady tedy lze mít, s ohledem na to, kde konkrétně v prostředí Facebooku jsou názory, informace nebo data sdíleny, velmi velký dosah.

4.4.3 Řetězové e-maily

Řetězovými e-maily se rozumí hromadně přeposílané e-maily prostřednictvím elektronické pošty a to za součinnosti samotných uživatelů e-mailových schránek – tedy příjemců zprávy, kteří dobrovolně přeposílají tyto zprávy dalším osobám, jejichž e-mailovou adresou disponují.

Vedoucí programu mediálního vzdělávání organizace Transitions Jaroslav Valůch v rozhovoru pro server irozhlas.cz uvádí, že řetězové e-maily se především šíří e-mailovými schránkami osob patřících mezi starší generace. A to především kvůli tomu, že nemají chuť nebo důvěru k sociálním sítím a e-mail je pro ně primárním místem pro kontakt a sdílení informací v prostředí internetu.⁸¹ Tento názor potvrzují i čísla publikována Českým statistickým úřadem v publikaci Informační společnost v číslech 2022. V České republice v roce 2021 ve věkové skupině 65 a více let užívalo sociální sítě 10,6 %. V roce 2015 to bylo pouhých 3,3 %. Ve věkové skupině 55-64 let je v roce 2021 37,6 % uživatelů sociálních sítí. Ve věku 55-74 let je tedy uživatelů sociálních sítí přibližně 26 %, což v rámci EU znamená páté nejnižší procentuální zastoupení této věkové skupiny na sociálních sítích. Průměr EU v této věkové skupině je na hodnotě 31 %.

Psycholog a analytik STEM Nikola Hořejš popsal v reportáži publicistického pořadu Reportéři ČT, týkající se řetězových e-mailů, která byla vysílána 13. února 2023, v čem tkví síla takových e-mailů. Dle něj se 60 % společnosti domnívá, že se z médií nedoví pravdu. Řetězové e-maily tedy v tomto nabízejí jakousi alternativu, když tvrdí, že právě z nich a díky nim je možné se dozvědět úplnou pravdu, kterou velká tradiční média nepoví.

Tato nedůvěra, že z médií není možné získat ucelený pravdivý obraz, je řetězovými e-maily zneužívána i dalším způsobem. V již zmíněné reportáži tento

⁸¹ Srovnej: PIKA, Tomáš. Řetězové e-maily? Lživého obsahu je v nich relativně málo, obsah je ale značně přifouknutý, říká odborník. *Irozhlas* [online]. Praha, 2022 [cit. 2022-11-26]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/jaroslav-valuch-retezove-e-maily-dezinformace-fake-news-falesne-zpravy-hoax_2204120640_pik

další způsob popisuje Petra Mlejnková z katedry politologie Masarykovy univerzity. Ona větší důvěra v přijatý řetězový e-mail oproti zprávě z médií, je způsobena skutečností, že řetězový e-mail přijímá příjemce od osoby, kterou zná osobně. Mnohdy se jedná i osoby blízké, ve které obecně příjemce pocituje větší důvěru, což právě může vést k slepému přehlížení nepravdivosti přijaté zprávy.

V této reportáži taktéž zazněla informace, že dle agentury Ipsos v době před prezidentskou volbou v roce 2023, dostával takové e-maily každý třetí člověk starší 66 let. Pokud by tato informace byla velmi blízko skutečnému stavu, znamenalo by to, že je-li, dle věkového složení obyvatelstva k 31. prosinci 2021 vydaného Českým statistickým úřadem, v kategorii 66 let a více v České republice přibližně 2 036 000 osob, tak příjemcem nějakého řetězového e-mailu mohlo být až téměř 700 000 osob. Tomu napovídá i skutečnost, že dle Bohumila Kartouse, jednoho z mála veřejně známých zástupců Českých elfů, mají některé řetězové e-maily až statisíkové dosahy.

V rámci výzkumu veřejného mínění, které provedlo Centrum pro výzkum veřejného mínění Sociologického ústavu AV ČR na základě zadání Ministerstva Vnitra ČR, které proběhlo v roce 2019, bylo dotazováno 1015 respondentů starších 15 let na otázky týkající se hromadně přeposílaných e-mailů.

Na základě tohoto výzkumu byly zveřejněny výsledky, které říkají, že v rámci celé populace 65 % lidí e-maily tohoto typu nedostává. 23 % je podle výsledků dostává, ale dále neposílají. Na druhé straně 10 % lidí je dostává a i je dále svým známým přeposílá.

Pokud by byly brány v úvahu a byly počítány pouze osoby, které internet běžně využívají, dojde se k výsledku, že 60 % takové e-maily nedostává, 26 % hromadně přeposílané e-maily dostává a dále je obvykle nešíří a 12 % je dostává a obvykle je i šíří dál mezi své známé.

Zajímavým výsledkem tohoto výzkumu je, že podle všeho příslušníci starších věkových kategorií procentuálně nijak více nevybočují v rámci přeposílání takových e-mailů. Dokonce se jedná o věkovou skupinu, která podle výsledků tohoto výzkumu v největší míře tvrdí, že takové e-maily nedostává a také má dokonce nejnižší procentuální podíl osob, které přiznaly, že takové e-maily dále přeposílají. Otázkou však zůstává, zda jsou osoby napříč všemi věkovými kategoriemi ochotny v první řadě přiznat, že nejsou schopny

rozpoznat, že se jedná o řetězový e-mail. A v druhé řadě, zda jsou ochotny přiznat, že se případně podílejí na jejich dalším šíření e-mailovými schránkami ostatních uživatelů.

Dalším výzkumem, který se podobným tématem zabýval, byl výzkum provedený v polovině roku 2022 agenturou Ipsos. Tento výzkum byl vypracován ve spolupráci s Central European Digital Media Observatory. Zúčastnilo se jej 1003 respondentů v ČR. Tento reprezentativní vzorek byl sestaven z internetové populace v ČR.

	CVVM 2019	Ipsos 2022
nedostává řetězové e-maily	60%	56%
dostává řetězové e-maily a obvykle je dále nepřešílá	26%	32%
dostává řetězové e-maily a obvykle je dále přešílá	12%	5%
neví (bez odpovědi)	2%	7%

Tabulka 2 - Srovnání výzkumu o řetězových e-mailech (Zdroj: CVVM a Ipsos)

Dle tohoto výzkumu řetězové e-maily nedostává 56 %. 5 % takové e-maily dostává a zpravidla je šíří dále mezi své známé. Oproti tomu 32 % osob tyto e-maily dostává, ale obvykle je dále nepřešílá. 7 % respondentů se vyjádřilo, že neví nebo jimi nebyla poskytnuta odpověď.⁸²

Zajímavým uskupením, které se mimo jiné zabývá právě řetězovými e-maily, jsou Čeští elfové. Tato skupina mapuje také dezinformační kampaně na českém internetu. Členové skupiny zůstávají v anonymitě. Jedinými veřejně známými zástupci této skupiny jsou Vít Kučík a již zmíněný Bohumil Kartous.

Čeští elfové přinášejí na svých webových stránkách jednu velmi zajímavou databázi. Jedná se o databázi Aldariel, do které jsou přidávány zachycené řetězové e-maily, které se šíří českým internetem. V rámci volného přístupu do této databáze je možné si prohlédnout zkrácené obsahy těchto e-mailů.

Internetové stránky Českých elfů lze navštívit na doméně cesti-elfove.cz.

⁸² Více než třetina Čechů dostává řetězové e-maily, statisíce je přešílají dál. *Ipsos* [online]. 12.7.2022 [cit. 2022-11-20]. Dostupné z: <https://www.ipsos.com/cs-cz/vice-nez-tretina-cechu-dostava-retezove-e-maily-statisice-je-preposilaji-dal>

4.4.4 Dezinformační weby

Dezinformace je informace, která je šířena jako nepravdivá, a to s plným vědomím o její nepravdivosti, za účelem získání určité výhody pro stranu, která takovou informaci prezentuje navenek. Centrum proti hybridním hrozbám Ministerstva vnitra České republiky definuje dezinformaci jako záměrně nepravdivou informaci, jejímž cílem má být ovlivnění rozhodování nebo názorů osob, které takovou informaci přijímají – tedy jinak řečeno, cílem je ovlivnění veřejného mínění.⁸³ Nový akademický slovník pak definuje dezinformaci jako nesprávnou, vědomě zkreslenou informaci, čímž potvrzuje výše napsané definice.⁸⁴

Jsou-li zmiňovány dezinformace, je nutné i definovat pojem misinformace. Všechny výše zmíněné definice zmiňují jeden konkrétní prvek, který rozhoduje o tom, jestli se jedná o dezinformaci nebo o misinformaci. Tím je vědomí toho, zda je šířena nepravdivá zpráva. Jak tedy již bylo zmíněno, pokud si šířitel uvědomuje, že se jedná o nepravdivou informaci, vysílá do světa dezinformaci. V opačném případě, kdy si šířitel takové zprávy, ať už zaslepen vlastním světonázorem, přesvědčením nebo naivitou, není vědom její nepravdivostí a sám osobně na ni nahlíží jako na informaci pravdivou, mluvíme o misinformaci. Ačkoliv se může na první pohled zdát, že misinformace jsou oproti dezinformacím neškodné, není tomu tak. Misinformace v případě, že je prezentována osobou nebo médiem s dostatečným dosahem, může napáchat stejně škody jako dezinformace.

Dezinformační weby fungují na podobném principu, na kterém fungují řetězové e-maily. Rozdílem je, že informace nejsou posílány přímo do e-mailových schránek příjemců lživých a manipulativních informací. Dezinformační weby nemají onu výhodu ve zvýšení důvěry na straně příjemce vznikající na základě znalosti odesílatele, kterou mají řetězové e-maily. Nicméně velmi často využívají právě jakési exkluzivity podávaných informací. Tyto weby tak na svých stránkách rády dávají na odiv svou nezávislost nebo lákají na

⁸³ Definice dezinformací a propagandy. *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. [cit. 2022-11-15]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/chh/clanek/definice-dezinformaci-a-propagandy.aspx>

⁸⁴ KRAUS, Jiří a kol. *Nový akademický slovník cizích slov A-Ž*. Praha: Academia, 2008. ISBN 978-80-200-1415-3.

exkluzivitu zpráv, které přinášejí jako jediné svobodné médium. Tím se staví do opozice proti tradičním médiím, o kterých tvrdí, že neříkají úplnou pravdu a proto musí jejich roli zastat.

Za názvy některých dezinformačních webů tak lze nalézt taková prohlášení jako: „*Co nevíme my, neví nikdo!*“, jako je tomu v případě webových stránek arfa.cz. Dalším příkladem je Pravý prostor, který se hodnotí jako *svobodný a nezávislý internetový deník*. AC24.cz dává také důraz na svou nezávislost, když tvrdí, že se jedná o *nezávislé zpravodajství z celého světa*. CZ 24 News zase vítá své čtenáře sdělením: „*Jsme tu pro ty, kteří chtějí skutečně poznat pravdu.*“

Zajímavostí je, že poslední dva zmíněné příklady, mají ve svém názvu číslovku 24. Je otázkou, zda tím neodkazují na zpravodajský web a televizní kanál České televize, který touto číslovkou také disponuje. Je možné, že cílem takových stránek je zmást méně všímavé návštěvníky a vyvolat v nich pocit větší důvěry v informace, které prezentují.

V poslední době u některých dezinformačních webů dochází k určité profesionalizaci předkládaného obsahu. Tím jsou myšleny například titulky jednotlivých článků nebo grafické zpracování celé internetové stránky. Cílem je vytvořit dojem důvěryhodného média nebo přispět k záměně s důvěryhodným médiem.⁸⁵

V následujících odstavcích budou představeny některé dezinformační weby. Bude se tedy jednat o demonstrativní výčet. Popsány budou ty weby, které jsou v prostředí českého internetu nejznámější a nejnavštěvovanější. Širší seznam a popis dezinformačních webů je možné nalézt například na stránkách Nadačního fondu nezávislé žurnalistiky nebo na slovenské webové stránce Konšpirátori.sk.

K výběru webů dle jejich návštěvnosti byly využity statistiky, které byly publikovány Bezpečnostním centrem Evropské hodnoty v publikaci *Výroční zpráva o stavu české dezinformační scény pro rok 2021*. V té jsou popsány

⁸⁵ Srovnej: ŠPALKOVÁ KRÁTKÁ, Veronika, Jindřich PŘÍVRATSKÝ, Matěj PASTÍR a Zuzana ČINČEROVÁ. Výroční zpráva o stavu české dezinformační scény pro rok 2021. *Evropské hodnoty* [online]. [cit. 2022-12-12]. Dostupné z: https://europeanvalues.cz/wp-content/uploads/2022/06/CS_Vyrocní_zpráva_o_stavu_české_dezinformacní_scény_pro_rok_2021.pdf

průměrné měsíční návštěvnosti jednotlivých webů, které autorem této publikace byly vyhodnoceny jako dezinformační. Autoři nicméně uvádí, že data nelze porovnávat mezi sebou. A to z toho důvodu, že informace, které jim jsou poskytovány aplikací Monitora, jsou shromažďovány u každého webu z různých kombinací zdrojů.

Nejvíce navštěvovaným webem, který tato publikace zmiňuje, jsou Parlamentní listy. Ty měly v roce 2021 průměrnou návštěvnost 6 300 000. Nicméně je vhodné zmínit, že nepanuje shoda na tom, zda Parlamentní listy jsou ryze dezinformačním webem, protože například Nadační fond nezávislé žurnalistiky je na seznamu dezinformačních webů neuvádí.

Nejnavštěvovanějším ryze dezinformačním webem je internetová stránka CZ24 News. Tento web měl mít v roce 2021 průměrnou měsíční návštěvnost 5 100 000. V březnu roku 2022 byl tento web spolu s dalšími zablokován mobilními operátory. V době psaní této práce, tedy v únoru roku 2023, byla stránka znovu aktivní.⁸⁶

Druhým nejnavštěvovanějším webem byl v roce 2021 Sputnik. Ten měl v roce 2021 průměrnou měsíční návštěvnost 3 050 000. I tento web byl v březnu roku 2022 zablokován mobilními operátory.⁸⁷ Nicméně na rozdíl od webu CZ24 News je jeho původní doména stále nefunkční.

Třetí stránkou v pořadí je velmi známý dezinformační web Aeronet. Ten byl původně koncipován jako webové fórum o letecké dopravě, čemuž odpovídá název stránky.⁸⁸ Aeronet byl na konci února 2022 zablokován správcem národní domény spolu s dalšími sedmi weby. Rozhodnutí o vypnutí webů padlo v rámci představenstva sdružení. Toto rozhodnutí bylo přijato ve spolupráci s bezpečnostními složkami státu, jak uvedl sám šéf sdružení Ondřej Filip.⁸⁹ Dle

⁸⁶ Srovnej: Sdružení CZ.NIC přestane po třech měsících blokovat dezinformační weby. *Seznam Zprávy* [online]. Praha, 2022 [cit. 2022-12-04]. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/domaci-zivot-v-cesku-sdruzeni-cz-nic-prestane-po-trech-mesicich-blokovat-dezinformacni-weby-203549>

⁸⁷ Tamtéž

⁸⁸ Srovnej: CEMPER, Jan. Reportéři ČT a Respekt: Aeronet už není anonymní. Kdo je Vedoucí Kolotoče?. *Manipulátoři* [online]. Praha, 2020 [cit. 2022-12-05]. Dostupné z:

<https://manipulatori.cz/reporteri-ct-a-respekt-aeronet-uz-neni-anonymni-kdo-je-vedouci-kolotoce/>

⁸⁹ Srovnej: BLAŽEK, Vojtěch. Sdružení zablokovalo dezinformační weby. Jde o bezpečnost státu, říká šéf. *Seznam Zprávy* [online]. Praha, 2022 [cit. 2022-12-04]. Dostupné z:

<https://www.seznamzpravy.cz/clanek/domaci-zivot-v-cesku-sdruzeni-zablokovalo-dezinformacni-weby-jde-o-bezpecnost-statu-rika-sef-190489>

Bezpečnostního centra Evropské hodnoty měl Aeronet měsíční návštěvnost 1 220 000. V současné době je původní doména v její původní podobě stále nefunkční, protože i po odblokování webů, které byly znepřístupněny správcem národní domény, nesplňoval Aeronet pravidla registrace.⁹⁰ Protože k nápravě pravidel pravděpodobně nedošlo, byla doména uvolněna k nové registraci, která je dle registru správce domény nově zaregistrována od 13. července 2022. V současnosti je uživatel při zadání původního znění webové adresy přesměrován na stránku internetové encyklopedie Wikipedie pojednávající o invazi Ruska na Ukrajinu. Kvůli zákazu a následné ztrátě webu na národní doméně se Aeronet přesunul na doménu novou, kde navazuje na svou činnost v téměř nezměněné podobě. Lze předpokládat, že v důsledku přesunu mohla klesnout jeho návštěvnost.

5 Trestněprávní úprava

Jednání, která mohou být motivována předsudečnou nenávistí, a která odporují platným právním předpisům, mohou mít formu přestupku nebo trestného činu. Vzhledem k tématu práce, jejíž zaměření se týká výhradně trestných činů motivovaných předsudečnou nenávistí, budou v následujících kapitolách rozebrána jednotlivá ustanovení zvláštní části zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, která právě na problematiku předsudečné nenávisti reagují.

Současně u každého jednotlivého trestného činu bude přidružen text, jenž se bude zabývat statistickými údaji z policejních statistik, které se budou ke konkrétnímu trestnému činu vztahovat. Data budou využita od roku 2010, tedy od roku, ve kterém vešel v účinnost nový trestní zákoník. Ačkoliv to bylo již popsáno v kapitole Kyberprostor, je potřeba k policejním statistikám připomenout, že údaje, které vykazují, jsou pouze registrovanými skutky. To znamená, že čísla v nich uváděná nepodávají přesný odraz skutečného stavu kriminality v dané oblasti, protože část skutků vždy zůstane latentní. Policejní

⁹⁰ Srovnej: Dezinformační weby v Česku opět fungují. Sdružení CZ.NIC je po třech měsících přestalo blokovat. *I Rozhlas* [online]. Praha, 2020 [cit. 2022-12-05]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/cznic-dezinfoweby-dezinformacni-weby-fake-news_2205251226_ako

statistiky nám zároveň ani neříkají, kolik skutků nebo zda vůbec nějaký byl spáchán v on-line prostředí. Policie tyto informace ve svých statistikách neuvádí.

5.1 Obecná část zákona č. 40/2009 Sb.

Ještě předtím, než bude upřena pozornost na zvláštní část trestního zákoníku a na konkrétní trestné činy, které jsou z pohledu tématu této práce významné, budou v této kapitole zmíněna ustanovení tohoto zákona, která se nacházejí v obecné části a jsou také důležitá z pohledu tématu předsudečného násilí.

5.1.1 Přitěžující okolnost

Prvním ustanovením, které je potřeba z obecné části trestního zákoníku zmínit, je § 42 *Přitěžující okolnosti*. V rámci § 42 písm. b) zákonodárce říká, že je-li spáchán trestný čin *ze ziskuchtivosti, z pomsty, z národnostní, rasové, etnické, náboženské, třídní či jiné podobné nenávisti nebo z jiné zvlášť zavrženíhodné pohnutky*,⁹¹ bude k tomuto soud přihlížet jako k přitěžující okolnosti.

5.1.2 Veřejné spáchání trestného činu

Dalším ustanovením obecné části trestního zákoníku, které je nutné zmínit je § 117, v němž je popsáno, co je považováno za veřejné spáchání trestného činu. Toto ustanovení je důležité, protože je na něj v ustanovení některých trestných činů, upravených ve zvláštní části trestního zákoníku, odkazováno. Konkrétně se jedná o § 355, § 356, § 404 a § 405, které budou popsány v následujících kapitolách. Podrobněji bude popsáno i znění ustanovení týkajícího se veřejného spáchání trestného činu, konkrétně v kapitole 5.2.2.

5.2 Hlava X

První skupinu trestných činů, které směřují vůči osobám nebo skupinám osob jiné rasy, národnosti, příslušnosti k etnické skupině, náboženského vyznání

⁹¹ Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník v posledním znění

a jiných odlišnosti, které zákonodárce v jednotlivých ustanoveních trestního zákoníku zmiňuje, lze nalézt v hlavě desáté, díle pátém zvláštní části. Pro trestné činy spadající do dílu 5 zákonodárce opatřil souhrnný název *trestné činy narušující soužití lidí*.⁹² Z tohoto dílu se jedná konkrétně o ustanovení § 352, § 355 a § 356. Těchto třech vybraných trestných činů se může dopustit nejen fyzická osoba, ale odpovědnost lze u těchto činů dovodit i u právnických osob, jak lze odvodit z ustanovení § 7 zákona č. 418/2011 Sb., zákon o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim.⁹³

5.2.1 Násilí proti skupině obyvatelů a proti jednotlivci

Prvním trestným činem, který se problematiky předsudečného násilí dotýká, je trestný čin popsáný v § 352, který nese název *násilí proti skupině obyvatelů a proti jednotlivci*.

V prvním odstavci, tedy v základní skutkové podstatě tohoto ustanovení, zákonodárce postihuje vyhrožování usmrcením, ublížením na zdraví nebo způsobením škody velkého rozsahu. Nicméně objektem v tomto případě je velmi obecně nadefinována skupina obyvatelů a jejich ochrana před výše zmíněným vyhrožováním.

Z pohledu tématu tohoto práce je mnohem zajímavější až odstavec druhý tohoto trestného činu. Zde totiž zákonodárce chrání už i jednotlivce a rozšiřuje i způsob jednání, kterými pachatel může naplnit znaky této kvalifikované skutkové podstaty. Oproti prvnímu odstavci, kdy je postihováno vyhrožování určitými jednáními, které byly zmíněny v předešlém odstavci, zde je navíc postihováno i užití násilí. Zákon zároveň vyžaduje, aby byla naplněna pohnutka takového jednání. Tato pohnutka souvisí s ochranou svobody a rovnosti osob a se zákazem diskriminace vyplývajících z čl. 1 a z čl. 3 odst. 1 Listiny základních práv a svobod.⁹⁴ Jedná se tedy o takovou pohnutku, kdy se pachatel dopouští tohoto trestného činu pro skutečnou nebo domnělou příslušnost oběti

⁹² Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník v posledním znění

⁹³ Srovnej: DRAŠTÍK, Antonín, Robert FREMR, Tomáš DURDÍK, Miroslav RŮŽIČKA, Alexandr SOTOLÁŘ a kol. *Trestní zákoník: komentář. II. díl*. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2015. 3108 s. ISBN 978-80-7478-790-4. s. 2590

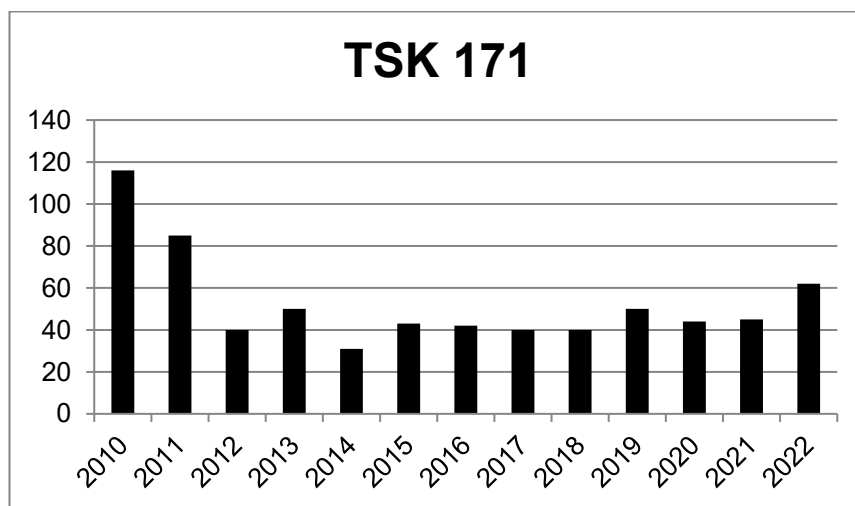
⁹⁴ Srovnej: DRAŠTÍK, Antonín, Robert FREMR, Tomáš DURDÍK, Miroslav RŮŽIČKA, Alexandr SOTOLÁŘ a kol. *Trestní zákoník: komentář. II. díl*. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2015. 3108 s. ISBN 978-80-7478-790-4. s. 2753

k jiné rase, národnosti, příslušnosti k etnické rase, kvůli jinému politickému přesvědčení nebo vyznání.

S nabytím účinnosti nového trestního zákoníku, ke které došlo dne 1. ledna 2010, nastala zásadní změna, která se na první pohled může ve znění tohoto ustanovení ztratit. Tou změnou je fakt, že postačí domnělá příslušnost k rase, národnosti a jiným skupinám, které jsou v zákoně vypsány.⁹⁵ Původní trestní zákoník tuto úpravu ve svém posledním znění ještě neobsahoval.⁹⁶

V odst. 3 písm. b) zákonodárce říká, že stejným trestem, jaký je možný za spáchání činu uvedeného v odstavci druhém, bude potrestán ten, kdo spáchá čin uvedený v odstavci prvním tiskem, filmem, rozhlasem, televizí, veřejně přístupnou počítačovou sítí nebo jiným obdobně účinným způsobem. Jedná se tedy o způsoby spáchání, které jsou obdobné, jako spáchání činu veřejně, který je popsán v § 117. O veřejném spáchání trestného činu a tedy o ustanovení § 117 podrobněji v kapitole 5.2.2.

Policejní statistiky pro tento trestný čin ve svých statistikách využívají takticko statistické klasifikace č. 171. Ta v současné době nese název *násilí proti skupině obyvatelů a proti jednotlivci* (§ 352). Tomu ovšem nebylo vždy. V letech 2016 až 2018 tato TSK nesla název *násilí proti skupině obyvatel a jednotlivci* (§ 352). Od roku 2010 do roku 2015 to bylo *násilí a vyhrožování proti skupině obyvatel*.

Graf 4 - TSK 171 (Zdroj: Statistické přehledy kriminality Policie ČR)

⁹⁵ Srovnej: JELÍNEK, Jiří. *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*. 8. vydání Praha: Leges, 2020. 1358 s. ISBN 978-80-7502-395-7. s. 537

⁹⁶ Zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon ve znění k 31.12.2009

Policie ČR registrovala nejvíce skutků v této TSK hned v prvním roce, kdy jich statistiky vykazují, v porovnání s ostatními roky, neuvěřitelných 116. Od té doby nebylo nikdy registrováno více jak 100 skutků. V posledních letech byl ustálený trend pohybující se mezi 40 až 50 registrovanými skutky, který byl narušen jen v roce 2011, kdy bylo registrováno 85 skutků a v roce 2014, kdy Policie ČR registrovala 31 skutků. Nicméně i v posledním roce 2022 došlo k vybočení z již zmíněného ustáleného trendu, když bylo registrováno skutků 62.

5.2.2 Hanobení národa, rasy, etnické nebo jiné skupiny osob

Ustanovení § 355 zákonodárce obdařil názvem *hanobení národa, rasy, etnické nebo jiné skupiny osob*. Jak již samotný název napovídá, toto ustanovení chrání před veřejným hanobením národ, rasu či etnikum jako takové. Ochrany ale v tomto případě požívají i skupiny osob, které přísluší k nějakému národu, rase či etniku. U skupin osob zároveň zákonodárce přidává i jejich ochranu v případech jiného politického přesvědčení nebo vyznání.

Hanobením se rozumí takový projev, který je velmi urážlivý a má schopnost docílit silného znevážení, potupení nebo zesměšnění. Takový projev nemá striktně předepsanou formu, kterou by musel být prezentován. Může tedy jít například o projev ústní, obrazový, písemný a jiný.⁹⁷ U projevů hanobení není podstatný ohlas, jaký na veřejnosti vzbudily.⁹⁸

Z pohledu objektivní stránky tohoto trestného činu je patrné, že se ho lze dopustit pouze jednáním nikoli opomenutím.

Na začátku znění § 355 je dáno, že skutek musí být spáchán veřejně. To nás přenáší do obecné části tohoto zákona, kde je v hlavě VIII – výkladová ustanovení popsáno, co je z pohledu trestního zákoníku považováno jako veřejné spáchání trestného činu. Tuto problematiku upravuje § 117. Aby byl trestný čin spáchán veřejně, musí tak být učiněno před nejméně třemi osobami, které jsou současně přítomny. Druhou možností je spáchání trestného činu pomocí tiskoviny nebo rozšiřovaného spisu, filmu, rozhlasu, televize, veřejně

⁹⁷ Srovnej: JELÍNEK, Jiří. *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*. 8. vydání Praha: Leges, 2020. 1358 s. ISBN 978-80-7502-395-7. s. 540

⁹⁸ Srovnej: DRAŠTÍK, Antonín, Robert FREMR, Tomáš DURDÍK, Miroslav RŮŽIČKA, Alexandr SOTOLÁŘ a kol. *Trestní zákoník: komentář. II. díl*. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2015. 3108 s. ISBN 978-80-7478-790-4. s. 2774

přístupné počítačové sítě nebo jiným obdobně účinným způsobem.⁹⁹ V prvním případě, tedy spáchání před alespoň třemi přítomnými osobami, by byla naplněna základní skutková podstata trestného činu upraveného v § 355. V případě druhém by byla naplněna skutková podstata kvalifikovaná. Zákodárce totiž sám v § 355 odst. 2 znovu popisuje již zmíněné prostředky, které popisuje i v § 117. Ovšem s výjimkou spáchání obsahem rozšiřovaného spisu.¹⁰⁰ To znamená, že aby byla naplněna pouze základní skutková podstata, zbývá z veřejného spáchání trestného činu v zásadě pouze možnost spáchání trestného činu před nejméně třemi osobami současně přítomnými.¹⁰¹

Z pohledu tématu této diplomové práce, která se zabývá trestnými činy motivovanými předsudečnou nenávistí, které jsou páčány ve specifickém prostředí internetu, je právě znění tohoto ustanovení zajímavé, protože je zde pamatováno právě na on-line prostředí. Jak již bylo zmíněno, v kvalifikované skutkové podstatě je specifikováno, že se takového trestného činu dopustí ten, kdo jej spáchá veřejně přístupnou počítačovou sítí. Tou je zcela bezesporu myšlen i internet.¹⁰² Zákon postihuje takový způsob spáchání přísněji, poněvadž internet umožňuje velký dosah, který zintenzivňuje následek, který je tímto trestným činem vytvořen.

Takticko statistická klasifikace č. 787 v policejních statistikách nese název *hanobení národa, rasy, etnické nebo jiné skupiny osob* (§ 355). Do roku 2018 byl název téměř totožný, pouze na konci neobsahoval slovo osob a byl ve statistikách uváděn v této formě: *hanobení národa, rasy, etnické nebo jiné skupiny*.

Jak již současný název TSK napovídá, jedná se o registrované skutky, které jsou spáchány výhradně v souladu se zněním ustanovení § 355 trestního zákoníku.

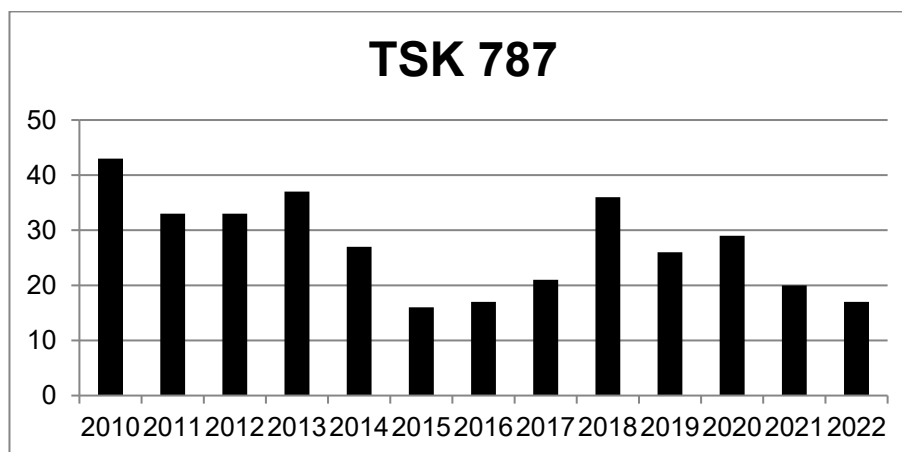
⁹⁹ Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník v posledním znění

¹⁰⁰ Srovnej: DRAŠTÍK, Antonín, Robert FREMR, Tomáš DURDÍK, Miroslav RŮŽIČKA, Alexandr SOTOLÁŘ a kol. *Trestní zákoník: komentář. I. díl*. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2015. 1568 s. ISBN 978-80-7478-790-4. s. 769

¹⁰¹ Srovnej: JELÍNEK, Jiří. *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*. 8. vydání Praha: Leges, 2020. 1358 s. ISBN 978-80-7502-395-7. s. 540

¹⁰² Srovnej: DRAŠTÍK, Antonín, Robert FREMR, Tomáš DURDÍK, Miroslav RŮŽIČKA, Alexandr SOTOLÁŘ a kol. *Trestní zákoník: komentář. I. díl*. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2015. 1568 s. ISBN 978-80-7478-790-4. s. 770

V policejních statistikách bylo evidováno, stejně jako u předešlého trestného činu, nejvíce skutků hned v prvním roce účinnosti nového trestního zákoníku. V roce 2010 to tedy bylo 43 skutků. Naopak nejméně jich bylo registrováno v roce 2015, kdy z policejních statistik vyplývá, že bylo registrováno 16 takových skutků. Tomuto minimu se přiblížila statistika i v roce 2022, když bylo registrováno 17 skutků v této takticko statistické klasifikaci.

Graf 5 - TSK 787 (Zdroj: Statistické přehledy kriminality Policie ČR)

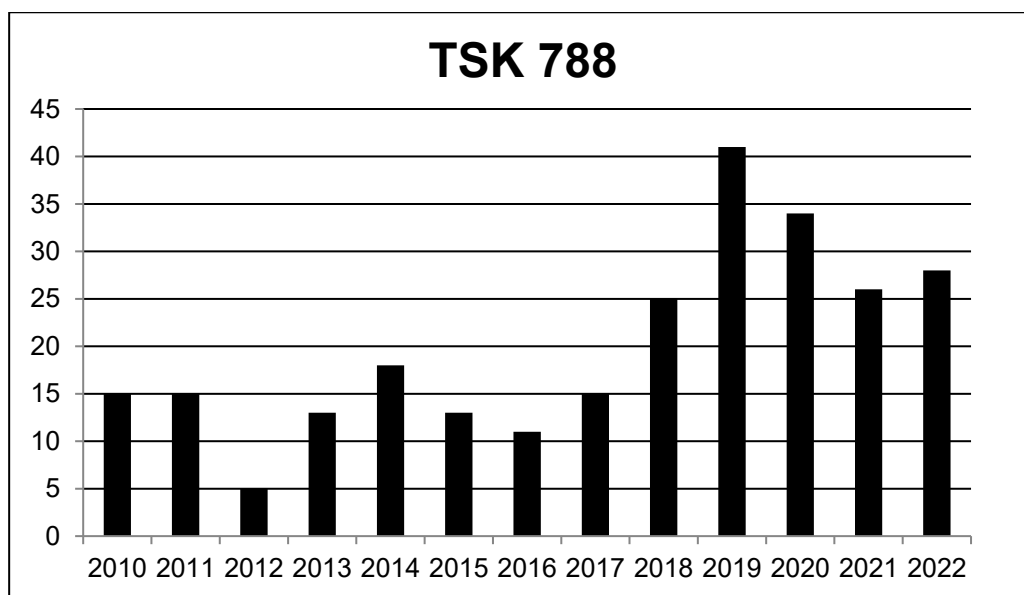
5.2.3 Podněcování k nenávisti vůči skupině osob nebo k omezování jejich práv a svobod

Tento trestný čin je upraven v ustanovení § 356 trestního zákoníku. Cílem tohoto ustanovení je chránit příslušníky národa, rasy, etnické skupiny, náboženství, třídy nebo jiné skupiny osob před podněcováním k násilí nebo omezování práv a svobod těchto skupin. Podněcováním je myšleno jednání, kterým pachatel cílí na vzbuzení nenávisti vůči jiným skupinám osob nebo vyvolání jednání u jiných osob směřující k omezení práv a svobod skupin osob popsaných v základní skutkové podstatě.¹⁰³ Za takové jednání může být pachatel při naplnění znaků základní skutkové podstaty potrestán odnětím svobody až na dvě léta. Stejný trest postihne i toho, kdo se ke spáchání tohoto trestného činu spolčí nebo srotí.

¹⁰³ Srovnej: DRAŠTÍK, Antonín, Robert FREMR, Tomáš DURDÍK, Miroslav RŮŽIČKA, Alexandr SOTOLÁŘ a kol. *Trestní zákoník: komentář. II. díl.* Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2015. 3108 s. ISBN 978-80-7478-790-4. s. 2778

V kvalifikované skutkové podstatě lze znovu nalézt, stejně jako v ustanovení § 355, úpravu spáchání trestného činu, který je obdobný jako úprava veřejného spáchání trestného činu uvedenou v §117. Znovu až na jedinou výjimku, kterou je opět spáchání obsahem rozšiřovaného spisu. Za veřejné spáchání tohoto trestného činu bude pachatel potrestán odnětím svobody od šesti měsíců do tří let. Stejně tomu bude i v případě, kdy je tento trestný čin spáchán aktivní účastí na činnosti *skupiny, organizace či sdružení, které hlásá diskriminaci, násilí nebo rasovou, etnickou, třídní, náboženskou nebo jinou nenávist*.¹⁰⁴

Takticko statistická klasifikace č. 788 v policejních statistikách nese nově název *podněcování k nenávisti vůči skupině osob nebo k omezování jejich práv a svobod*. Do roku 2020 tato takticko statistická klasifikace nesla název *podněcování k národnostní a rasové nenávisti*. Od roku 2010 bylo zaregistrováno nejvíce skutků spadajících do skutkové podstaty § 356 v roce 2019. Tehdy bylo zaznamenáno 41 skutků. Naopak v roce 2012 jich bylo zaznamenáno nejméně. Tehdy Policie ČR ve svých statistikách uvedla pouhých 5 skutků. Do roku 2017 se hodnoty registrovaných skutků držely poměrně nízko, když nikdy nepřesáhly hodnotu 20 skutků. V posledním roce 2022 bylo registrováno skutků 28.

Graf 6 - TSK 788 (Zdroj: Statistické přehledy kriminality Policie ČR)

¹⁰⁴ Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník v posledním znění

5.3 Hlava XIII

Druhou skupinu trestných činů, ve kterých je obsažena úprava nežádoucích jednání, která mohou být motivována předsudečnou nenávistí, lze nalézt v hlavě třinácté trestního zákoníku. Tato hlava souhrnně označuje trestné činy, které upravuje, jako trestné činy proti lidskosti, proti míru a válečné trestné činy. S ohledem na téma práce zaměřující se na online prostor budou v této kapitole zmíněna ustanovení § 403, § 404 a § 405.

5.3.1 Založení, podpora a propagace hnutí směřujícího k potlačení práv a svobod člověka

V ustanovení § 403 trestního zákoníku zákonodárce postihuje jednání, kterým kdokoli založí, případně podporuje nebo propaguje hnutí, které zcela zřejmě cílí na potlačení práv a svobod člověka, nebo hlásá rasovou, etnickou, národnostní, náboženskou či třídní zášť, jakož i zášť proti jiným skupinám osob. Za takové jednání lze uložit trest odnětí svobody v rozmezí jeden až pět let.

Skutková podstata uvedená v odstavci druhém zpřesňuje okolnosti, za kterých lze uložit vyšší trest, kterým je trest odnětí svobody na tři až deset let. Z pohledu online prostředí je zásadní opětovná konkretizace způsobů spáchání, kterým je znovu úprava obdobná veřejnému spáchání trestného činu. Zákonodárce tak opět v § 403 odst. 2 písm. a) uvádí, že k naplnění skutkové podstaty dojde v případě spáchání tohoto trestného činu *tiskem, filmem, rozhlasem, televizí, veřejně přístupnou počítačovou sítí nebo jiným obdobně účinným způsobem*.¹⁰⁵

Za hnutí se nepovažují pouze hnutí, která jsou definována v zákoně č. 424/1991 Sb., o sdružování v politických stranách a politických hnutích. V zásadě se za hnutí v tomto případě myslí jakákoli sdružení občanů, a to i ta neformální, která se vyznačují určitou mírou organizace či struktury a směřují

¹⁰⁵ Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník v posledním znění

v rámci své názorové orientace k některému z cílů, které jsou popsány ve znění ustanovení § 403 odst. 1.¹⁰⁶

V rámci policejních statistik tato takticko statistická klasifikace patří mezi novější. V nynější podobě pod číselným označením 703 figuruje v policejních statistikách teprve od roku 2021. Od tohoto roku je uváděna v policejních statistikách jako *založení, podpora a propagace hnutí směřujícího k potlačení práv a svobod člověka*. Tvůrci policejních statistik do této TSK započítávají skutky, které naplňují znaky skutků uvedených v § 402, § 403, § 403a a § 404. Před rokem 2021 byly tyto skutky započítávány do dnes již neexistující TSK 789, která v sobě započítávala skutky ještě více různých trestných činů. O tom více v kapitole 5.3.4.

Vzhledem k tomu, že je tato TSK nová a ještě v sobě nese statistiky pro více různých trestných činů, nelze z uveřejněných dat příliš vyčíst. V roce 2021 bylo registrováno 58 skutků a v roce 2022 to bylo skutků 52.

5.3.2 Šíření díla k propagaci hnutí směřujícího k potlačení práv a svobod člověka

Trestný čin popsáný v § 403a je v rámci trestního zákoníku poměrně nový. Jeho platnost se datuje k 9. 6. 2021. V účinnost vešel 1. 1. 2022 na základě novely trestního zákoníku, která byla obsažena v zákoně č. 220/2021 Sb.

Ustanovení § 403a je pro lepší přehled potřeba rozdělit na dvě části. V té první budou popsány činnosti, kterými je možné se dopustit tohoto trestného činu. V druhé části budou popsána díla a jejich specifické znaky, které jsou spjaté s činnostmi, které budou popsány v první části.

Jak již bylo uvozeno, v první části znění § 403a odst. 1 jsou popsány činnosti, kterými je možné se dopustit spáchání tohoto trestného činu. Patří mezi ně výroba, dovoz, vývoz, průvoz, nabídka, činění veřejně přístupným, zprostředkování, uvedení do oběhu, prodej, opatření nebo výroba díla.

¹⁰⁶ Srovnej: DRAŠTÍK, Antonín, Robert FREMR, Tomáš DURDÍK, Miroslav RŮŽIČKA, Alexandr SOTOLÁŘ a kol. *Trestní zákoník: komentář. II. díl*. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2015. 3108 s. ISBN 978-80-7478-790-4. s. 2970

V druhé části jsou popsány znaky díla, které se týká tohoto trestného činu, aby bylo jasně rozpoznatelné, která díla a jejich šíření rozličnými formami popsanými výše, je trestné. Zákonodárce tyto znaky ve znění tohoto ustanovení popsal následovně. Jedná se o dílo, *které vyobrazuje, zachycuje nebo jinak znázorňuje symboly, zejména loga, vlajky, odznaky, uniformy a jejich části, hesla, výroky, prohlášení, slogany a formy pozdravů, představitele nebo projevy představitelů hnutí*.¹⁰⁷

Hnutím, které je zmíněno na konci předešlého výčtu specifík díla, jsou myšlena hnutí, která jsou popsána ve znění ustanovení § 403 odst. 1.

Za spáchání tohoto trestného činu je možné uložit trest odnětí svobody až na tři roky, peněžitý trest nebo propadnutí věci.

V kvalifikované skutkové podstatě lze za tento trestný čin uložit trest odnětí svobody na jeden rok až pět let nebo peněžitý trest. Právě kvalifikovanou skutkovou podstatu lze mimo jiné na základě § 403a odst. 2 písm. b) naplnit způsobem, kdy je spáchán čin uvedený v § 403a odst. 1 *tiskem, filmem, rozhlasem, televizí, veřejně přístupnou počítačovou sítí nebo jiným obdobně účinným způsobem*.¹⁰⁸ Tedy jako v případě jiných trestných činů, které byly v této práci zmíněny, obdobným způsobem jakým je upraveno veřejné spáchání trestného činu v § 117.

K tomuto ustanovení týkajícího se šíření díla k propagaci hnutí směřujícího k potlačení práv a svobod člověka se pojí i ustanovení § 403b. Toto ustanovení říká, že čin uvedený v § 403a není trestný, jestliže se jednalo o dílo, které slouží k účelu *vzdělávání, výzkumu, umění, podávání zpráv o aktuálních nebo historických událostech nebo k obdobným účelům*.¹⁰⁹

Tento trestný čin je v rámci policejních statistik vykazován ve stejné takticko statistické klasifikaci, jako tomu bylo u předchozího popisovaného trestného činu, tedy u trestného činu popsaného v ustanovení § 403. Data, která byla v této TSK publikována v rámci policejních statistik, již byla popsána v kapitole 5.3.1.

¹⁰⁷ Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník v posledním znění

¹⁰⁸ Tamtéž

¹⁰⁹ Tamtéž

5.3.3 Projev sympatií k hnutí směřujícímu k potlačení práv a svobod člověka

Ustanovení § 404 je jakýmsi pokračovatelem § 403, protože je v něm řečeno, že tento trestný čin spáchá ten, *kdo veřejně projevuje sympatie k hnutí uvedenému v § 403 odst. 1.*¹¹⁰ Tím v první řadě odkazuje na § 117 upravující veřejné spáchání trestného činu. Dále odkazuje na předešlé ustanovení § 403 odst. 1, které popisuje, která hnutí a projevy sympatií k nim jsou kriminalizovány. Za spáchání tohoto trestného činu zákon umožňuje uložení trestu odnětí svobody v rozmezí šesti měsíců až tří let.¹¹¹

Projev sympatií, jako jedna z podmínek k naplnění skutkové podstaty tohoto trestného činu, může být vyjádřen v různých formách. Může se jednat o verbální projevy, kterými je myšlen například slovní komentář nebo skandování hesel. Může mít i formu uměleckého díla. V takovém případě se může jednat o obrazy a jiné formy výtvarného umění včetně tetování, hudební produkci nebo literaturu. V rámci neverbálních projevů se může jednat i o gesta, pokud jsou úzce spjata s takovým hnutím, které je popsáno v § 403 odst. 1.¹¹²

Stejně tak, jako u předešlých trestných činů popsaných v § 403 a v § 403a trestního zákoníku, trestné činy, které naplňují znaky skutkové podstaty ustanovení § 404, jsou Policií ČR evidovány ve stejné takticko statistické klasifikaci jako ty z § 403. Tedy v TSK 703. Data, která byla v této TSK publikována v rámci policejních statistik, již byla popsána v kapitole 5.3.1.

5.3.4 Popírání, zpochybňování, schvalování a ospravedlňování genocidia

§ 405 upravuje taková jednání, při kterých kdokoli veřejně popírá, zpochybňuje, schvaluje nebo ospravedlňuje genocidium. Zákodárce v tomto ustanovení dále specifikuje, že má na mysli nacistické, komunistické nebo jiné genocidium a zároveň nacistické, komunistické nebo jiné zločiny, které směřují

¹¹⁰ Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník v posledním znění

¹¹¹ Srovnej: JELÍNEK, Jiří. *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*. 8. vydání Praha: Leges, 2020. 1358 s. ISBN 978-80-7502-395-7. s. 580

¹¹² Srovnej: DRAŠTÍK, Antonín, Robert FREMR, Tomáš DURDÍK, Miroslav RŮŽIČKA, Alexandr SOTOLÁŘ a kol. *Trestní zákoník: komentář. II. díl*. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2015. 3108 s. ISBN 978-80-7478-790-4. s. 2973

proti lidskosti, jakož i válečné zločiny nebo zločiny proti míru. Za takové jednání může justice uložit trest odnětí svobody na šest měsíců až tři léta.¹¹³

Toto jednání, které je popsáno v § 405, je trestné z důvodu, aby se preventivně cílilo na zabránění vzniku snah o rehabilitaci výše popsaných ideologií.¹¹⁴

Jelikož ustanovení § 403 ochraňuje společnost pouze před propagací existujících hnutí či uskupení, § 405 se aplikuje právě v případech, ve kterých dochází k propagaci již neexistujících hnutí či uskupení.

I toto ustanovení vyžaduje podmínku veřejného spáchání trestného činu, kterou zákonodárce popisuje ve stejném zákoně v § 117.

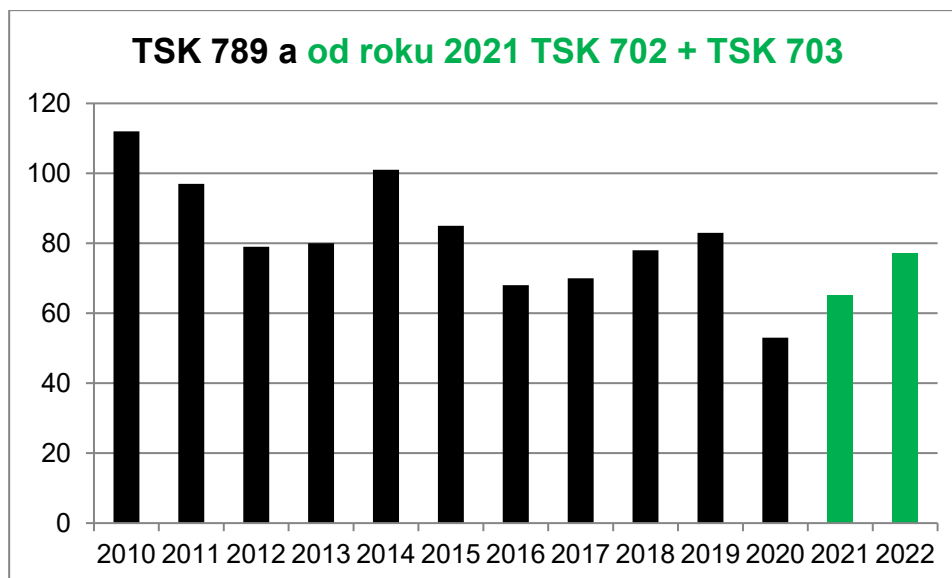
V rámci policejních statistik je i TSK 702 velmi nová. Policejní statistiky ji v současné podobě zveřejňují také až od roku 2021. Do té doby byla součástí, stejně jako TSK 703, TSK 798.

TSK 702 v sobě nese statistiky pro tři různé trestné činy. Konkrétně se jedná o § 400, § 401 a výše popisovaný § 405. V roce 2021 policejní statistiky přinesly hodnotu registrovaných skutků, která byla 7. V porovnání s předešlým rokem 2021 došlo v roce 2022 k významnému nárůstu. Policejní statistiky v tomto roce uvádí, že bylo registrováno 25 skutků.

Jak již bylo popsáno v částech práce věnujících se TSK 702 a TSK 703, TSK 789 v sobě obsahovala trestné činy, které jsou zákonodárcem popsány v § 400 až § 405. Tedy ty trestné činy, které Policie ČR od roku 2021 rozložila mezi dvě různé výše zmíněné takticko statistické klasifikace. Pro TSK 789 je tedy možné nalézt statistiky v delším časovém horizontu. Jedná se o období od účinnosti nového trestního zákoníku až do roku 2020. Nicméně problémem je, že v sobě nese tolik trestných činů, že není možné zjistit hodnoty pro konkrétní trestné činy. Tento problém v menší míře setrval i po vytvoření TSK 702 a TSK 703.

¹¹³ Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník v posledním znění

¹¹⁴ Srovnej: DRAŠTÍK, Antonín, Robert FREMR, Tomáš DURDÍK, Miroslav RŮŽIČKA, Alexandr SOTOLÁŘ a kol. Trestní zákoník: komentář. II. díl. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2015. 3108 s. ISBN 978-80-7478-790-4. s. 2973

Graf 7 - TSK 789 a od roku 2021 TSK 702 + TSK 703 (Zdroj: Statistické přehledy kriminality Policie ČR)

Nejvíce skutků bylo registrováno hned v roce 2010. Jednalo se o 112 registrovaných skutků. Hranice sta skutků byla překonána ještě v roce 2014, kdy Policie ČR zaregistrovala a do svých statistik uvedla 101 skutků. Naopak nejméně jich bylo zaregistrováno v posledním roce, v kterém tato TSK byla v policejních statistikách uváděna. Tím rokem byl rok 2020 a registrováno bylo 53 skutků.

6 Slovenská právní úprava

V této kapitole bude popsána trestněprávní úprava na Slovensku. Tam jsou činy, které jsou považovány za trestné, upraveny v zákoně č. 300/2005 Z. z., trestný zákon.

Obě právní úpravy vybraných trestných činů se téměř neliší. Nejzásadnějšími rozdíly jsou jejich umístění v rámci struktury zákona a v trestech, které je za spáchání těchto trestných činů možné uložit.

6.1 Veřejné spáchání trestného činu

Úprava toho, co je považováno za spáchání trestného činu veřejně, je v obou zemích v podstatě stejná. V slovenském zákoně je tato problematika

upravena v § 122. Zákony se shodují v prostředcích, kterými je potřeba spáchat trestný čin, jakými jsou třeba televize, rozhlas a další. Shodují se i v počtu současně přítomných osob, před kterými musí být trestný čin spáchán. Rozdíl je pouze ve formulaci, kterou k tomu používají. Český zákon říká, že se jedná o minimálně tři osoby a slovenský zákon naopak popisuje nutnost, alespoň tří osob, formulací *před více jak dvěmi*.

6.2 Násilie proti skupině obyvatel'ov

V českém trestním zákoníku, jak již bylo popsáno, je tato problematika upravena v § 352. Ve slovenském zákoně č. 300/2005 Z.z. je tato problematika obdobně upravena v § 359.

Obě ustanovení se od sebe v zásadě neliší. Na první pohled by se mohlo zdát, že slovenští zákonodárci, na rozdíl od těch českých, nechrání skupinu obyvatelů a i jednotlivce v případech, kdy je trestný čin, motivován pohnutkou, která je v českém trestním zákoníku popsána v § 352 odst. 2. Nicméně slovenská úprava v § 359 odst. 2 uvádí pojem spáchání trestného činu *z osobitného motívu*. *Osobitný motív* je popsán v § 140. A právě v § 140 písm. e) se říká, že *osobitným motívom* se rozumí spáchání trestného činu *z nenávisťi voči skupine osôb alebo jednotlivcovi pre ich skutočnú alebo domnelú príslušnosť k niektorej rase, národu, národnosti, etnickej skupine, pre ich skutočný alebo domnelý pôvod, farbu pleti, pohlavie, sexuálnu orientáciu, politické presvedčenie alebo náboženské vyznanie*.¹¹⁵

V rámci ukládání trestů, je u tohoto trestného činu přísnější slovenská úprava. Tomu tak je pouze v případě odstavce prvního u obou ustanovení. Ten však z pohledu tématu práce není tak podstatný. V odstavci druhém, a tedy v tom podstatném z pohledu práce, lze uložit v obou zemích trest odnětí svobody v rozmezí 6 měsíců až tři roky.

¹¹⁵ Zákon č. 300/2005 Z.z. v posledním znění

6.3 Hanobenie národa, rasy a presvedčenia

V českém trestním zákoníku je tento trestný čin upraven v § 355. Ve slovenském zákoně č. 300/2005 Z.z. je tato problematika obdobně upravena v § 423.

V prvním odstavci se pouze liší tím, že slovenský zákon v písm. b) výslovně říká, že ochrany před hanobením požívají i jednotlivci. Kdežto v České republice, je-li hanoben jednatel, například pro jeho národnost, považuje se to jako hanobení samotné národnosti.¹¹⁶ Tím je splněna skutková podstata, která je upravena v českém zákoně v § 355 odst. 1 písm. a).

Na Slovensku je možné uložit trest s vyšší trestní sazbou, který je popsán v odstavci druhém, i tomu, kdo se dopustí tohoto trestného činu, jako člen extremistické skupiny, jako veřejný činitel nebo z *osobitného motívu*.

V základní skutkové podstatě, kterou lze srovnat, protože je v zásadě totožná, je v možnosti výše ukládání trestů přísnější Slovenská republika. Ta umožňuje uložit trest odnětí svobody v rozmezí jednoho až tří let. V České republice lze uložit trest odnětí svobody až na dvě léta.

U odstavců druhých obou ustanovení, je srovnání obtížnější až nemožné, neboť obě úpravy vyžadují jiné podmínky, které musí být naplněny pro možnost uložení vyšší trestní sazby. Nicméně v České republice je možné uložit trest odnětí svobody až na tři léta a na Slovensku v rozmezí dvou až pěti let.

6.4 Podnecovanie k národnostnej, rasovej a etnickej nenávisti.

V českém trestním zákoníku je tato problematika upravena v § 356. Ve slovenském zákoně č. 300/2005 Z.z. je tato problematika obdobně upravena v § 424.

I tato ustanovení se v zásadě neliší. Liší se znovu pouze v úpravě podmínek, za kterých je možné uložit vyšší trestní sazbu. Ve slovenské úpravě je to možné, spáchá-li pachatel čin jako veřejný činitel, za krizové situace, z *osobitného motívu* nebo jako člen extremistické skupiny. Právě ona

¹¹⁶ Srovnej: DRAŠTÍK, Antonín, Robert FREMR, Tomáš DURDÍK, Miroslav RŮŽIČKA, Alexandr SOTOLÁŘ a kol. *Trestní zákoník: komentář. II. díl*. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2015, 3108 s. ISBN 978-80-7478-790-4. s. 2777

extremistická skupina je jediným shodným bodem, pokud by za ni bylo možné považovat i *skupinu, organizaci nebo sdružení, které hlásá diskriminaci, násilí nebo rasovou, etnickou, třídní, náboženskou nebo jinou nenávist*¹¹⁷ z české úpravy.

I v tomto případě je slovenské trestní právo přísnější. Za spáchání základní skutkové podstaty umožňuje uložit trest odnětí svobody až na 3 roky. V České republice je možné uložit trest ve stejné formě až na 2 roky.

Při naplnění podmínek popsanych v kvalifikované skutkové podstatě umožňuje slovenská úprava uložení trestu odnětí svobody na 2 až 6 roků. Česká právní úprava to potom umožňuje na 6 měsíců až 3 roky. Ale i v tomto případě nestojí srovnání na příliš pevných základech, protože i v tomto případě jsou podmínky k uložení vyšší trestní sazby rozdílné.

6.5 Založenie, podpora a propagácia hnutia smerujúceho k potlačeniu základných práv a slobôd

Tento trestný čin je ve slovenském trestním zákoně upraven v § 421. Oproti tomu v českém trestním zákoníku je upraven v § 403.

V základní skutkové podstatě tohoto trestného činu se znovu obě ustanovení příliš neliší. Ve slovenské úpravě je navíc krom hnutí připsáno, že postihovány budou i skupiny nebo ideologie. Co se týče oněch skupin, to je pokryto i v rámci českého práva, protože za hnutí se nepovažují pouze hnutí ve smyslu zákona č. 424/1991 Sb., o sdružování v politických stranách a politických hnutích, ale i ony skupiny, které se vyznačují určitou mírou organizace, strukturou a směřují k cíli, který je popsán ve skutkové podstatě tohoto trestného činu.¹¹⁸ Zároveň je oproti české úpravě tohoto trestného činu ve slovenské verzi popsáno, že se za trestné považuje i propagace skupiny, hnutí nebo ideologie, která i v minulosti směřovala k potlačení základních práv a svobod osob.

V rámci speciálních podmínek, které je potřeba naplnit, aby bylo možno uložit vyšší trest, se obě úpravy v zásadě neliší.

¹¹⁷ Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník v posledním znění

¹¹⁸ Srovnej: DRAŠTÍK, Antonín, Robert FREMR, Tomáš DURDÍK, Miroslav RŮŽIČKA, Alexandr SOTOLÁŘ a kol. *Trestní zákoník: komentář. II. díl.* Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2015, 3108 s. ISBN 978-80-7478-790-4. s. 2970

V rámci prvních odstavců, které upravují základní skutkové podstaty, se obě právní úpravy ve výši uložení trestů neliší. Obě umožňují uložit trest odnětí svobody v rozmezí jednoho roku až pěti let.

V rámci druhých odstavců, které popisují podmínky, za něž je možné uložit trest přísnější, se už obě úpravy liší. V České republice je možné uložit trest odnětí svobody v rozmezí 3 až 10 let. Na Slovensku je možné si po spáchání tohoto trestného činu vyslechnout uložení trestu odnětí svobody v rozmezí 4 až 8 let.

6.6 Výroba extrémistického materiálu; Rozšiřovanie extrémistického materiálu; Prechovávanie extrémistického materiálu

V nadpisu této kapitoly jsou netradičně zmíněny tři trestné činy najednou. Je to z toho důvodu, že ve slovenském trestním zákoně jsou tyto činy rozděleny do tří samostatných ustanovení. Těmi jsou § 422a, § 422b a § 422c. Ta jsou, a to zejména ta popsaná v § 422a a § 422b, svojí úpravou obdobná české úpravě v § 403a zákona č. 40/2009 Sb.

Oproti české právní úpravě je na Slovensku přidána i kriminalizace přechovávání extremistických materiálů, která je popsána v § 422c zákona č. 300/2005 Z.z.

V slovenském trestním zákoně jsou u jednotlivých ustanovení rozdílné podmínky, které musí pachatel naplnit, aby bylo možné mu uložit vyšší trest. U výroby nebo podílení se na výrobě extrémistického materiálu se jedná o podmínku spáchání tohoto trestného činu, jakožto člen extremistické skupiny nebo závažnějším způsobem konání, popsaném v § 138 zákona č. 300/2005 Z.z. V rámci § 422b tohoto zákona, který nese název *rozšiřovanie extrémistického materiálu*, je nad rámec podmínek v § 422a odst. 2 přidáno ještě veřejné spáchání.

Srovnání trestů v tomto případě je obtížné popsat tak, aby bylo přehledné, protože nejen že jsou oproti českému trestnímu zákoníku rozděleny do více samostatných trestných činů, ale i z toho důvodu, že se v jednotlivých ustanoveních ve slovenské úpravě liší i v podmínkách popsaných v kvalifikovaných skutkových podstatách. Pro lepší přehled bude v kapitole 6.9

této práce přidána tabulka umožňující rychlejší a přístupnější přehled trestů, které je možné udělit.

6.7 Prejav sympatie k hnutiu smerujúcemu k potlačeniu základných práv a slobôd

V tomto případě jsou obě národní úpravy znovu téměř stejné. V českém trestním zákoníku je tento trestný čin popsán v § 404, ve slovenském trestním zákoně je popsán v § 422.

V rámci českého znění tohoto ustanovení je odkazováno na hnutí, které je ve stejném zákoně popsáno v § 403 odst. 1. Slovenský zákon neodkazuje, ale znovu popisuje definici, kterou již popsal v § 421 odst. 1. Obě právní úpravy tedy fungují na stejném principu.

Obě právní úpravy se v tomto případě ve výši trestu, které je za spáchání tohoto trestného činu možné uložit, shodují. Obě umožňují potrestat pachatele trestem odnětí svobody v rozmezí od 6 měsíců až 3 let.

6.8 Popieranie a shvaľovanie holokaustu, zločinov politických režimov a zločinov proti ľudskejšti

Tento trestný čin je popsán v rámci slovenského zákona č. 300/2005 Z.z. popsán v § 422d. V České republice je obdobný trestný čin popsán v trestním zákoníku v § 405. Obě úpravy se v zásadě neliší v tom, co chtějí kriminalizovat. Liší se pouze způsobem popisu toho, co je považováno za trestné.

I v tomto případě, stejně jako v předešlém, se obě národní úpravy shodují v trestu, které je možné uložit pachateli. Jedná se o trest odnětí svobody v rozmezí 6 měsíců až 3 let.

6.9 Srovnání všech trestů

V této kapitole budou srovnány všechny tresty u jednotlivých trestných činů v obou trestněprávních úpravách. Pro lepší přehled je toto srovnání vytvořeno v podobě tabulky, která vedle sebe staví trestné činy ekvivalentní

v obou úpravách a přidává k nim jednotlivé tresty, které je za ně možné v dané národní úpravě uložit.

ČESKÁ REPUBLIKA			SLOVENSKÁ REPUBLIKA		
§	NÁZEV	TREST	§	NÁZEV	TREST
352	Násilí proti skupině obyvatelů a proti jednotlivci	ZSP - až 1 rok	359	Násilie proti skupine obyvateľov	ZSP - až 2 roky
		KSP - 6 měsíců až 3 roky			KSP - 6 měsíců až 3 roky
355	Hanobení národa, rasy, etnické nebo jiné skupiny osob	ZSP - až 2 roky	423	Hanobenie národa, rasy a presvedčenia	ZSP - 1 až 3 roky
		KSP - až 3 roky			KSP - 2 až 5 let
356	Podněcování k nenávisti vůči skupině osob nebo k omezování jejich práv a svobod	ZSP - až 2 roky	424	Podnecovanie k národnostnej, rasovej a etnickej nenávisti	ZSP - až 3 roky
		KSP - 6 měsíců až 3 roky			KSP - 2 až 6 roků
403	Založení, podpora a propagace hnutí směřujícího k potlačení práv a svobod člověka	ZSP - 1 až 5 roků	421	Založenie, podpora a propagácia hnutia smerujúceho k potlačeniu základných práv a slobôd	ZSP - 1 až 5 roků
		KSP - 3 až 10 roků			KSP - 4 až 8 roků
403a	Založení, podpora a propagace hnutí směřujícího k potlačení práv a svobod člověka	ZSP - až 3 roky nebo peněžitý trest nebo propadnutí věci	422a	Výroba extrémistického materiálu	ZSP - 3 až 6 roků
		KSP - 1 až 5 roků nebo peněžitý trest	422b	Rozšiřovanie extrémistického materiálu	KSP - 4 až 8 roků
		KSP - 2 až 6 roků nebo peněžitý trest	422c	Prechovávanie extrémistického materiálu	ZSP - 1 až 5 roků
404	Projev sympatií k hnutí směřujícímu k potlačení práv a svobod člověka	6 měsíců až 3 roky	422	Prejav sympatie k hnutiu smerujúcemu k potlačeniu základných práv a slobôd	KSP - 3 až 8 roků
405	Popírání, zpochybňování, schvalování a ospravedlňování genocidia	6 měsíců až 3 roky	422d	Popieranie a schvaľovanie holokaustu, zločinov politických režimov a zločinov proti ľudskosti	až 2 roky
	ČR - zákon č. 40/2009 Sb., Část druhá - zvláštní část; Hlava X - TČ proti pořádku ve věcech veřejných; Díl 5 - TČ narušující soužití lidí				
	SK - zákon č. 300/2005 Z.z., Druhá část - osobitná část; Deviata hlava - TČ proti iným právam a slobodám				
	ČR - zákon č. 40/2009 Sb., Část druhá - zvláštní část; Hlava XIII - TČ proti lidskosti, proti míru a válečné TČ; Díl 1 - TČ proti lidskosti				
	SK - zákon č. 300/2005 Z.z., Druhá část - osobitná část; Dvanásta hlava - TČ proti mieru, proti ľudskosti, TČ terorizmu, extrémizmu a TČ vojnové				

Tabulka 3 - Srovnání trestů v ČR a SK (Zdroj: zákon č. 40/2009 Sb., zákon č. 300/2005 Z.z.)

7 Výroční zprávy MV o předsudečné nenávisti

Výroční zprávy ministerstva vnitra o extremismu, jak již bylo popsáno v kapitole 1.4, od roku 2018 obsahují ve svém názvu a obsahu projevy předsudečné nenávisti. V této kapitole budou pro zřehlednění shrnuty poznatky z těchto výročních zpráv od roku 2018 do roku 2021.

7.1 SPD – Svoboda a přímá demokracie

Jako nejsilnější subjekt, který má vliv na vznik individuálních projevů předsudečné nenávisti nebo se jich i sám prostřednictvím svých členů dopouští, je SPD. Pod touto zkratkou se skrývá politické hnutí Svoboda a přímá demokracie Tomia Okamury, které funguje na české politické scéně od roku 2015. Politika tohoto hnutí si zakládá mimo jiné na vlastenectví, odmítání EU, zachování tradiční rodiny, za kterou považují svazek muže a ženy nebo boji proti multikulturalismu, který považují za nástroj islamizace. Hnutí SPD říká, že nehlásají nenávist k žádnému národu, rase, kultuře, nebo náboženství.¹¹⁹ Nicméně nelze zpochybnit, že toto hnutí je politicky nejsilnějším zástupcem osob, které takové názory zastávají. To lze dovodit i z toho, že zatím žádné politické uskupení, které má obdobné názory, nedokázalo výrazně konkurovat hnutí SPD.

V roce 2018 výroční zpráva informuje, že hnutí SPD, nejčastěji prostřednictvím svého facebookového účtu nebo na účtech jednotlivých zástupců SPD, projevovalo náboženskou a etnickou nesnášenlivost. Ta byla směřována především proti muslimům, imigrantům či Romům. Právě imigranti byli vděčným tématem SPD, které získávalo přízeň svých voličů právě na tématu migrační krize, která v Evropě vrcholila v letech 2015 a 2016.¹²⁰ Výroční zpráva k tomu obecně píše, že tematika migrace, na kterou se různé subjekty včetně SPD orientovaly, se vyčerpala a nedošlo k mobilizačnímu potenciálu těchto skupin. Co se týče Romů, v roce 2018 se poslanci Tomio Okamura a Miloslav Rozner

¹¹⁹ Politický dlouhodobý program SPD. SPD [online]. [cit. 2022-11-16]. Dostupné z: <https://www.spd.cz/program-vypis/>

¹²⁰ Migrační krize v Evropě. *Evropský parlament* [online]. 14.7.2017 [cit. 2022-11-17]. Dostupné z: <https://www.europarl.europa.eu/news/cs/headlines/society/20170629STO78631/migracni-krize-v-evrope>

dopustili výroky, kterými zlehčovali, až zpochybňovali míru opatření či samotnou existenci romského tábora v Letech u Písku.¹²¹ Miloslav Rozner byl v roce 2022 potrestán za tento projev půlročním podmíněným trestem s odkladem na rok.¹²²

V roce 2019 SPD čelilo kritickým textům, které byly publikovány na dezinformačním webu Aeronet. Přestože lze předpokládat, že část voličů SPD se prolíná se čtenáři Aeronetu, nedošlo ke ztrátě postavení nejvlivnějšího subjektu, který podněcuje xenofobní nálady ve společnosti. To se projevilo i ve volbách do Evropského parlamentu, které se konaly právě v roce 2019. SPD se stalo pátou nejsilnější stranou, když s výsledkem 9,14 % hlasů získalo 2 mandáty v Evropském parlamentu. V tomto roce, ale už i v roce 2018, také v médiích rezonovaly události, které se týkaly Jaroslava Baldy. Ten byl aktivním podporovatelem hnutí SPD a v roce 2017 se dopustil několika činů, které byly později soudem kvalifikovány jako teroristický útok a vyhrožování teroristickým trestným činem.¹²³ Jaroslav Balda se tak stal prvním českým odsouzeným teroristou. Hnutí SPD se od něj distancovalo.¹²⁴

I pro rok 2020 zůstalo SPD nejvýraznějším subjektem, což se potvrdilo i během krajských voleb, kde dominovalo v konkurenci ostatních uskupení, která sami sebe označují jako pronárodní nebo vlastenecká. I v těchto volbách bylo součástí programu vyhraňování se proti obecně zvolenému pojmu „nepřizpůsobivá menšina“.¹²⁵

V roce 2021 se uskutečnily volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky. Dle výroční zprávy hnutí SPD vsadilo na umírněnější kampaň oproti předchozím rokům. I tak dosáhlo výsledku 9,56 %, což bylo sice o 1,08 %

¹²¹ Srovnej: Výroky Okamury a Roznera o romském táboře v Letech nejsou trestným činem, policie případ odložila. *IROZHlas.cz* [online]. 16.10.2018 [cit. 2022-11-19]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/tomio-okamura-miroslav-rozner-spd-holokaust-lety-u-pisku-vyroky_1810161036_haf

¹²² VOCHOZKOVÁ, Tereza Rozálie. Soud Roznerovi za výroky o romském táboře v Letech potvrdil půlroční podmínku. *Česká televize* [online]. 6.12.2022 [cit. 2022-12-08]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/3548831-soud-roznerovi-za-vyroky-o-romskem-tabore-v-letech-potvrdil-pulrocni-podminku>

¹²³ Rozsudek krajského soudu v Praze ze dne 14.1.2019, č.j. 3 T 60/2018 - 2098

¹²⁴ "První český terorista" dostal za pokácení stromů na koleje čtyři roky. *Aktuálně.cz* [online]. 14.1.2019 [cit. 2022-11-19]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/senior-si-za-pokaceni-stromu-na-koleje-ma-odpykat-ctyri-roky/r~1fa8571817da11e9beedac1f6b220ee8/>

¹²⁵ Hnutí SPD představilo svůj program do krajských voleb. *SPD* [online]. [cit. 2022-11-19]. Dostupné z: <https://www.spd.cz/hnuti-spd-predstavilo-svuj-program-do-krajskych-voleb/>

méně, nicméně ve volbách v roce 2021 se SPD potýkala s konkurencí v podobě strany Volný blok a částečně i politickou stranou Trikolora.

7.2 Ostatní subjekty

Oproti SPD, kterou zcela napřímo výroční zprávy zmiňují, u ostatních subjektů zůstávají zprávy většinou nekonkrétní. Nicméně tyto ostatní subjekty spojuje skutečnost, že se zatím nedokázaly nijak významně sjednotit, čímž by se mohly pokusit získat větší vliv na politickém poli nebo alespoň získat z jejich pohledu silnější hlas v rámci společenského dění. Dále je spojuje například jejich náklonost k Rusku a témata, která prezentují. Tato témata, nebo jinými slovy cíle jejich nenávistných projevů, jsou podrobněji popsána v kapitole 1.6. Tyto subjekty, a nejen ony, jsou poté důvodem vzniku individuálních nenávistných projevů, neboť právě témata a způsob, kterým je přinášejí a informují o nich, podněcují ke vzniku takových projevů.

7.3 Individuální nenávistné projevy

V individuálních případech projevů předsudečné nenávisti výroční zprávy upozorňují na skutečnost, že u části společnosti panuje přesvědčení o tom, že prostředí internetu poskytuje anonymitu. Zároveň se některé osoby domnívají, že odpovědnost trestněprávní se vztahuje jen na příslušníky extremistických hnutí a že distancováním se od myšlenek extremistů nebo rasismu se zakládá jejich beztrestnost. Na základě toho je patrné, a výroční zprávy to i potvrzují, že nejvíce projevů předsudečné nenávisti je pozorováno právě v prostředí internetu. Nicméně není neobvyklé, že se každoročně objevují i projevy v reálném světě. A to verbální, ale i fyzické.

Individuální nenávistné projevy na internetu jsou velmi často publikovány například pod příspěvky na facebookových profilech uskupení, jejichž součástí jsou i xenofobní prvky. Takové individuální nenávistné projevy jsou pak podněcovány sdílením různých dezinformačních nebo čistě nenávistných článků, dále například i projevy xenofobních politiků nebo aktivistů.

7.4 Cíl nenávistných projevů

V roce 2018, kdy byla předsudečná nenávist zařazena do výročních zpráv, byli hlavním cílem nenávistných projevů ještě stále imigranti. Přestože, jak již bylo uvedeno, migrační krize vrcholila v letech 2015 a 2016, toto téma zůstalo jedním z hlavních i v roce 2019. A to i přesto, že již v roce 2018 se toto téma, u subjektů zaměřujících se na tuto problematiku, do značné míry vyčerpalo. Nicméně v roce 2019 téma migrační krize a protimuslimské nálady jsou zmíněny znovu.

Velká změna přichází v roce 2020. S příchodem onemocnění COVID-19 do Evropy na začátku roku 2020 se dezinformační scéna a její příznivci začínají přeorientoávat právě na problematiku spojenou s tímto onemocněním. Toto přetrvává i v roce 2021. Cílem nenávistných projevů se tak stávají především tehdejší vláda kvůli proticovidovým opatřením a zastánci proticovidových opatření nebo očkování.

V době vzniku této práce ještě nebyla zveřejněna výroční zpráva pro rok 2022. Lze ale předpokládat, že většina projevů se přeorientovala z tématu onemocnění COVID-19 na téma invaze Ruské federace na Ukrajinu a cílem nenávistných projevů se tak stali Ukrajinci, kteří utekli na území České republiky a získali zde dočasnou ochranu.

8 In IUSTITIA

Tato kapitola bude založena na poznatcích a údajích, které jsou zveřejňovány v kvartálních zprávách, které publikuje In IUSTITIA, o.p.s. Tyto zprávy jsou volně dostupné k nahlédnutí na webových stránkách této obecně prospěšné společnosti. V rámci kvartálních zpráv jsou zaznamenány incidenty, které jsou zaregistrovány samotnou organizací a incidenty, které nahlásí samotní poškození. In IUSTITIA zveřejňuje i výroční zprávy, do kterých přidává i údaje z policejních statistik, čímž docílí, oproti kvartálním zprávám, přesnější statistiky v oblasti předsudečného násilí. Jak již ale v této práci bylo poznamenáno, policejní statistiky nepřinášejí odpověď na to, kolik skutků bylo spácháno v prostředí internetu. Právě z tohoto důvodu byly vybrány pouze zprávy kvartální,

protože právě ony popisují i prostředí, v kterém byly incidenty zaznamenány. Vzhledem k zaměření práce mají tedy větší vypovídající hodnotu. Je ale nutné mít stále na paměti, že se jedná pouze o incidenty, které zaznamenala samotná In IUSTITIA a tudíž samotná statistika je spíše orientační, neboť nemusí odrážet přesný poměr v rámci všech incidentů, které se na území České republiky stanou. A to i proto, že mimo tyto incidenty je nutné počítat i s těmi případy, které vykáže policejní statistika bez informace o prostředí internetu a případy, které ani jedna strana, tedy In IUSTITIA a Policie České republiky, nezaznamenají.

ROK	KVARTÁL	POČET INCIDENTŮ	NA INTERNETU	%
2016	1Q	/	/	/
	2Q	38	4	10,53%
	3Q	20	3	15,00%
	4Q	17	3	17,65%
2017	1Q	/	/	/
	2Q	13	4	30,77%
	3Q	18	4	22,22%
	4Q	22	3	13,64%
2018	1Q	16	5	31,25%
	2Q	17	3	17,65%
	3Q	32	4	12,50%
	4Q	17	3	17,65%
2019	1Q	21	7	33,33%
	2Q	23	4	17,39%
	3Q	24	5	20,83%
	4Q	14	6	42,86%
2020	1Q	22	7	31,82%
	2Q	21	6	28,57%
	3Q	19	5	26,32%
	4Q	9	4	44,44%
2021	1Q	13	6	46,15%
	2Q	20	2	10,00%
	3Q	29	13	44,83%
	4Q	18	2	11,11%
2022	1Q	39	17	43,59%
	2Q	19	3	15,79%
	3Q	27	12	44,44%
	4Q	27	7	25,93%
PRŮMĚR →				26,01%

Tabulka 4 – Procentuální podíl incidentů na internetu z celkového počtu zachycených incidentů In IUSTITIA (Zdroj: Kvartální zprávy In IUSTITIA o.p.s.)

Od roku 2016, kdy v druhém čtvrtletí začaly být publikovány kvartální zprávy, je patrné, že co se týče poměru mezi incidenty na internetu a všemi zaznamenanými, není zřejmý žádný trvalý trend. A to ať už stoupající, klesající nebo stagnující. Procentuální podíl incidentů zaznamenaných na internetu je v celém sledovaném období velmi proměnlivý. Tento procentuální podíl se tak pohybuje od 10 %, což byla nejnižší hodnota ve sledovaném období, až po tu nejvyšší, která se rovnala podílu 46,15 %. Procentuální podíl incidentů zaznamenaných v prostředí internetu byl přehledněji znázorněn v tabulce na předešlé straně. V rámci celého sledovaného období v kvartálních zprávách In IUSTITIA stále převažují incidenty, které se odehrávají ve veřejném prostoru. Internet je nicméně vzhledem k poskytnutí pocitu anonymizace oblíbeným prostředím, ve kterém se objevují individuální nenávistné projevy, což potvrzují zprávy o extremismu ministerstva vnitra.

Co se týče motivů předsudečného násilí, které zaznamenala In IUSTITIA v kvartálních zprávách, dominuje zde motiv národnostní či etnický. Ten byl ve 26 sledovaných čtvrtletích nejčastějším zaznamenaným motivem v 19 případech. Nebyl-li nejčastějším motivem předsudečného násilí, byl vždy hned druhým a v jednom případě třetím v pořadí. V rámci incidentů, které In IUSTITIA zaznamenala, bývají nejčastější obětí národnostně či etnicky motivovaného předsudečného násilí Romové. Ti v rámci české společnosti nejsou příliš oblíbení, jak vyplývá z výzkumu CVVM ze začátku roku 2020, ve kterém jsou z národnostních skupin žijících v České republice nejméně oblíbení. Spolu s Araby vyvolávají antipatie u přibližně 70 % dotazovaných. Neoblíbenost této skupiny u českých obyvatel potvrzují i starší výzkumy na toto téma. Romové patří mezi nejméně oblíbené ve všech dříve prováděných výzkumech, které byly prováděny od roku 2013.¹²⁶ A potvrzují to i starší výzkumy, které byly provedeny za pomoci lehce odlišného způsobu škálování postojů dotazovaných.¹²⁷ Proti Romům se vyhraňují i některé politické subjekty a to v rámci celé historie samostatné České republiky. SPD již byla zmíněna v kapitole o výročních

¹²⁶ Vztah české veřejnosti k národnostním skupinám žijícím v ČR – březen 2020. *Centrum pro výzkum veřejného mínění* [online]. 29.4.2020 [cit. 2023-02-02] Dostupné z:

https://cvvm.soc.cas.cz/media/com_form2content/documents/c2/a5199/f9/ov200429.pdf

¹²⁷ Náš vztah k jiným národům a národnostem. *Centrum pro výzkum veřejného mínění* [online]. 25.3.2005 [cit. 2023-02-02]. Dostupné z:

http://cvvm.soc.cas.cz/media/com_form2content/documents/c2/a55/f9/100459s_ov50325.pdf

zprávách ministerstva vnitra. Po sametové revoluci bylo asi nejznámější parlamentní stranou, která se výrazně vymezovala proti Romům Sdružení pro republiku – Republikánská strana Československa, jejímž předsedou byl Miroslav Sládek. Jeho politická strana se v letech 1992 a 1996 dostala v rámci svobodných voleb do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky, když nejlepších výsledků dosahovala v tehdejší Severočeském kraji.¹²⁸ Další stranou byla Dělnická strana, která byla v roce 2010 rozpuštěna Nejvyšším správním soudem. Ta se mimo jiné podílela a podporovala například shromáždění v Litvínově, která byla pořádána Národním odporem,¹²⁹ který byl v druhé polovině prvního desetiletí 21. století nejaktivnější neonacistický subjekt.¹³⁰ Na Dělnickou stranu ideově i personálně navázala nová strana nesoucí název Dělnická strana sociální spravedlnosti, která postupně opustila směřování původní Dělnické strany a snaží se býti serióznějším a legitimním politickým subjektem,¹³¹ když na svých stránkách explicitně odsuzuje totalitní ideologie, jakými jsou nacismus a komunismus.¹³²

Zajímavý zvrat přinesl začátek roku 2022 a invaze Ruské federace na Ukrajinu. Hned v prvním čtvrtletí byl zaznamenán velký počet národnostně motivovaných incidentů předsudečného násilí. Obětí tentokrát nebyli tradičně Romové, ale příslušníci národnosti ruské. Nicméně ve třetím a čtvrtém čtvrtletí roku 2022 již byli nejčastější obětí v zaznamenaných incidentech příslušníci národnosti ukrajinské. Ukrajinci byli ze začátku války českou společností přijímáni s poměrně otevřenou náručí, čemuž odpovídá i výzkum CVVM, který byl prováděn od března do května roku 2022. Z něj vyplynulo, že v tomto období bylo pro přijetí uprchlíků z oblastí Ukrajiny postižených válečným konfliktem

¹²⁸ Srovnej: SMATANA, Ľubomír, Renata KROPÁČKOVÁ a Jana PŘINOSILOVÁ. Zlatá devadesátá léta populisty Sládka. Lépe než on teď oslovuje lidi Okamura, myslí si komentátor. *IROZHlas.cz* [online]. 10.8.2017 [cit. 2023-02-12]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zivotni-styl/spolecnost/zlata-devadesata-lea-populisty-sladka-lepe-nez-tered-oslovuje-lidi-okamura-mysli_1708101543_haf

¹²⁹ Srovnej: Nejvyšší správní soud rozpustil Dělnickou stranu. *Novinky.cz* [online]. 17.2.2010 [cit. 2023-02-12]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/clanek/domaci-nejvyssi-spravni-soud-rozpustil-delnickou-stranu-40243148>

¹³⁰ VÝBORNÝ, Štěpán. *Nenávistný internet versus právo*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2013. Lidská práva. 164 s. ISBN 978-80-7357-766-7. s. 89

¹³¹ VEGRICHTOVÁ, Barbora. *Extremismus a společnost*. 2. aktualizované a doplněné vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2017. 319 s. ISBN 978-80-7380-665-1. s. 154

¹³² Programová listina. *Dělnická strana sociální spravedlnosti* [online]. 20.2.2010 [cit. 2023-02-28]. Dostupné z: <http://www.dsss.cz/programova-listina>

75 % dotazovaných. Čímž došlo k obrovskému procentuálnímu nárůstu oproti předešlým sledovaným obdobím. V nich byla nejvyšší dosažená hodnota v ochotě přijímání ukrajinských uprchlíků v roce 2015, tedy rok po anexi Krymu. Tehdy se jednalo o 43 %.¹³³ Aktuálnější výzkum zatím zveřejněn nebyl. Z výsledků kvartálních zpráv In IUSTITIA je však možné usuzovat, že tato míra tolerance k ukrajinským uprchlíkům může mít klesající tendenci. Na tu lze usuzovat i podle dalšího výzkumu CVVM, který byl proveden od září do listopadu 2022. V tomto výzkumu bylo 10 % pro přijetí uprchlíků z Ukrajiny a možnost nechat je se v České republice usadit. 62 % bylo pro přijetí do doby, než se budou moci vrátit. Oproti jarnímu průzkumu došlo k již poměrně viditelnému poklesu ochoty, když na stejně položenou otázku odpovědělo možností přijmout do doby, než se budou moci vrátit, o 13 % méně dotazovaných. Odpověď *ne, neměli bychom přijímat tyto uprchlíky*, pak zvolilo oproti jaru o 14 % více dotazovaných.¹³⁴

Dalším častým motivem předsudečného násilí, který se v kvartálních zprávách objevuje a k němuž jsou v těchto zprávách přidruženy i nějaké podrobnější statistiky, je náboženské vyznání. Z kvartálních zpráv vyplývá, že jedná-li se o nábožensky motivované předsudečné násilí, bývá důvodem náboženské vyznání muslimské na straně oběti. Druhým nejčastějším náboženským vyznáním pak bývá vyznání židovské. Zcela výjimečně je možné v kvartálních zprávách narazit i na incident motivovaný náboženským vyznáním křesťanským na straně oběti.

Dalšími motivy, které se v kvartálních zprávách objevují, jsou například barva pleti, politické přesvědčení, bezdomovectví, imigrantský nebo uprchlický status, zdravotní stav, a to ať už obecně nebo v souvislosti s pandemií COVID-19 nebo sexuální orientace. Ta byla nejčastějším motivem v posledních dvou letech v šesti čtvrtletích.

¹³³ Postoj české veřejnosti k přijímání uprchlíků z Ukrajiny – jaro 2022. *Centrum pro výzkum veřejného mínění* [online]. 8.7.2022 [cit. 2023-02-28]. Dostupné z:

https://cvvm.soc.cas.cz/media/com_form2content/documents/c2/a5540/f9/pm220708.pdf

¹³⁴ Česká veřejnost ke konfliktu na Ukrajině – podzim 2022. *Centrum pro výzkum veřejného mínění* [online]. 9.12.2022 [cit. 2023-02-28]. Dostupné z:

https://cvvm.soc.cas.cz/media/com_form2content/documents/c2/a5587/f9/pm221209.pdf

Závěr

V diplomové práci byly shrnuty podstatné informace, které se vztahují nejen k problematice předsudečného násilí potažmo předsudečné nenávisti, ale i informace, které se týkají kyberprostoru.

Začátek práce byl věnován pojmům, jakými jsou předsudek, násilí, předsudečná nenávist nebo předsudečné násilí. Definovány a popsány byli také pachatelé předsudečných projevů a jejich oběti. Následující část práce byla věnována kyberprostoru a kyberkriminalitě. V těchto kapitolách pak byla začleněna další dílčí témata, která s touto problematikou souvisí. Další část práce se věnovala trestněprávní úpravě. A to nejen v rámci České republiky, ale i v rámci jedné ze sousedních zemí, kterou je Slovensko. Poslední část práce byla věnována výročním zprávám ministerstva vnitra a kvartální zprávy obecně prospěšné společnosti In IUSTITIA. V této části tak byly popsány vysledované trendy, týkající se motivů nebo subjektů, které jsou producenty projevů v oblasti předsudečného násilí.

Jak již text práce napověděl, prostředí, ve kterém se předsudečné projevy objevují, jsou různá. Je ale třeba brát na vědomí, že s pokrokem vědy a především v tomto případě počítačové techniky, se právě internet stále více, díky svým některým nesporným výhodám, stává útočištěm pro osoby, které jej využívají jako prostředek k šíření svých předsudečně motivovaných názorů. Lze tak předpokládat, že prostředí internetu bude k projevům předsudečného násilí využíváno stále více i do budoucna. Internet poskytující domněnku úplné anonymity pro autory předsudečných projevů, je díky své dostupnosti a uživatelské přívětivosti ideálním prostředím pro projevy, které jsou motivovány předsudky. Takovými projevy nemusí vždy dojít k porušení právních předpisů, ale pouze k narušení pravidel slušného chování a vyjadřování, čímž je lze označit minimálně jako amorální. Nicméně i takové projevy mohou přinášet konsekvence. A to jak na straně osob, kterých se takový projev dotkne, ale i na straně celospolečenské, protože takové projevy, jsou-li stále častější, se mohou začít stávat normou, která může ovlivňovat nahlížení společnosti na danou skupinu osob, proti které projevy směřují.

Cílem, který by vedl k omezení a větší ochraně případných obětí takových projevů, by především měla být prevence. Prevence zaměřená na celou společnost. Prevence spočívající ve zvýšení mediální gramotnosti společnosti, která by tím získala schopnost detekovat informace, které nejsou pravdivé. Tedy takové informace, které jsou zpravidla šířeny prostřednictvím dezinformačních webů nebo řetězových e-mailů. V této oblasti jsou nejvíce zranitelné osoby staršího věku, ne však výhradně. V rámci této prevence by se mělo zapojit ve větší míře i politické vedení státu, neboť právě i politická či ekonomická situace v zemi může být důvodem vzniku předsudečných projevů. K takové prevenci je možné využít i veřejnoprávních médií, které by mohly disponovat pořady, které by se na vyvracení dezinformací zaměřovaly. Je ale nutné poznamenat, že i tak se může jednat o boj s větrnými mlýny. Část společnosti je apriori zaujatá vůči politickému vedení státu i proti veřejnoprávním médiím a nepožívají vůči nim důvěry. Důležité tak je, aby dezinformace pouze nebyla jednoduše označena bez jakéhokoli vysvětlení. Je nutností přinášet i podklady a tedy jakési důkazy, které nepravdivou informaci doopravdy vyvrátí, čímž lze úspěšněji docílit prozření u příjemců informací. Co se týče policie, je nutné, aby se snažila co nejvíce držet krok s technologickým pokrokem, který v oblasti nejen počítačů bude zcela bezesporu i nadále pokračovat, protože nelze pochybovat o tom, že nebude docházet k zdokonalování i na straně pachatelů.

Oběti předsudečně motivovaných činů jsou různé. Motivace útočníků se mnohdy dynamicky mění s ohledem na společenskou, politickou či ekonomickou situaci. Je tedy obtížné predikovat, které skupiny osob budou v budoucnosti dominantně oběťmi předsudečných projevů. Jak totiž ukázaly události posledních let, tolerance obyvatel nebo lépe řečeno jejich zobecněný negativní názor na určitou skupinu osob se může měnit velmi rychle. Příkladem jsou například Arabové, kteří z výzkumů CVVM o toleranci k vybraným národnostním menšinám vycházejí v důsledku především migrační krize velmi negativně. Přitom až do roku 2014 nebyli součástí těchto výzkumů, ale vzhledem k vrcholící migrační krizi vznikla potřeba je do těchto výzkumů zařadit a hned v prvním roce patřili mezi nejméně oblíbené mezi dotazovanými. V současnosti bude zajímavé sledovat vývoj s ohledem k uprchlíkům z Ukrajiny. V prvopočátku v české společnosti vůči nim panovala značná podpora. Je ale otázkou, zda tato podpora

bude přetrvávat nadále, neboť již teď na začátku roku 2023 je možné zaznamenat na internetu spoustu komentářů, které nutně nemusí naplnit podmínky vedoucí k porušení právních předpisů, ale které dávají minimálně dost jasně najevo odpor vůči těmto uprchlíkům. Nicméně je obtížné kvantifikovat rozsah tohoto jevu, protože ačkoli se může zdát, že je takových komentářů na internetu plno, může jít pouze o jakousi „křičící menšinu“. Zajímavé tedy budou výsledky dalších výzkumů zabývajících se touto tematikou, protože už ten podzimní ukázal jistý pokles v náklonosti a přístupu k Ukrajincům, což bylo podrobněji popsáno v kapitole 8.

Jak již bylo nastíněno, tematika předsudečných projevů je z mnoha úhlů pohledů velmi dynamická a je potřeba ji stále monitorovat. Protože motivace a způsoby útoků se mohou stále lišit s ohledem na aktuální dění nejen na regionální úrovni, ale i celosvětově. Především v posledních letech se ukázalo, že nové události, které mohou mít významný vliv i na vznik předsudečných projevů, přicházejí velmi často. Je nutné se této tematice věnovat velmi pozorně, neboť právě různé dezinformační weby nebo řetězové e-maily šířící rétoriku, která staví odlišné skupiny osob do opozice, mohou mít, je-li to i v návaznosti na politické vedení státu, vliv na polarizaci společnosti. Ta může posilovat subjekty na kraji politického spektra a i uskupení extremistická, v čemž je možné spatřovat hrozbu pro stát a pro demokracii. Předsudečná nenávist tak neohrožuje primárně pouze konkrétní osoby či skupiny osob, které se něčím odlišují a na něž je kvůli tomu útočeno, ale sekundárně ohrožuje právě i samotnou demokratickou společnost.

Seznam použité literatury

DANICS, Štefan, Josef DUBSKÝ a Lukáš URBAN. *Základy sociologie a politologie*. 3. upravené vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2016. 359s. ISBN 978-80-7380-590-6.

DRAŠTÍK, Antonín, Robert FREMR, Tomáš DURDÍK, Miroslav RŮŽIČKA, Alexandr SOTOLÁŘ a kol. *Trestní zákoník: komentář. I. díl*. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2015. 1568 s. ISBN 978-80-7478-790-4.

DRAŠTÍK, Antonín, Robert FREMR, Tomáš DURDÍK, Miroslav RŮŽIČKA, Alexandr SOTOLÁŘ a kol. *Trestní zákoník: komentář. II. díl*. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2015. 3108 s. ISBN 978-80-7478-790-4.

DVOŘÁK, Vratislav a Martin KLOUBEK. *Základy operativně pátrací činnosti policie v definicích a schématech*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2011. 78 s. ISBN 978-80-7251-351-2.

GŘIVNA, Tomáš, Miroslav SCHEINOST, Ivana ZOUBKOVÁ a kolektiv. *Kriminologie*. 4., aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2014. 536 s. ISBN 978-80-7478-614-3.

HERCZEG, Jiří. *Trestné činy z nenávisti: právní monografie*. Praha: ASPI, 2008. 260 s. ISBN 978-80-7357-311-9.

JELÍNEK, J. a kol. *Kriminologie*. Praha: Leges, 2021. 631 s. ISBN 978-80-7502-499-2.

JELÍNEK, Jiří. *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*. 8. vydání Praha: Leges, 2020. 1358 s. ISBN 978-80-7502-395-7.

KOSEK, Jan. *Právo (n)a předsudek: historické, filozofické, sociálně psychologické, kulturní a právní souvislosti stereotypů a předsudků*. Praha: Dokořán, 2011, 351 s. ISBN 978-80-7363-312-7.

KRAUS, Jiří a kol. *Nový akademický slovník cizích slov A-Ž*. Praha: Academia, 2008. ISBN 978-80-200-1415-3.

NAKONEČNÝ, Milan. Nenávist. *Sanquis*. 2009, (71), 108. ISSN 1212-6535.

NOVÁK, Tomáš. O *předsudcích*. Brno: Doplněk, 2002. 108 s. ISBN 80-7239-121-6.

NOVOTNÝ, František. *Trestní právo procesní*. 2. aktualizované vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2017. ISBN 978-80-7380-677-4.

PORADA, Viktor a Karel RAIS. *Právní, kriminalistické a kybernetické aspekty kybernetické kriminality a bezpečnosti: pocta Vladimíru Smejkalovi*. Brno: Akademické nakladatelství CERM, 2021. 466s. ISBN 978-80-7623-065-1.

RAK, Roman a Viktor PORADA. Digitální stopy v kriminalistice a forenzních vědách. *Soudní inženýrství*. Brno, 2005, **16**(1), 5-6. ISSN 1211-443X.

REJZEK, Jiří. *Český etymologický slovník*. Voznice: Leda, 2001. 752 s. ISBN 80-85927-85-3.

SMEJKAL, Vladimír. *Kybernetická kriminalita*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015. Pro praxi. 636 s. ISBN 978-80-7380-501-2.

SMEJKAL, Vladimír. Průřezový charakter kybernetické kriminality. *Kriminalistika*. Praha: Ministerstvo vnitra ČR, 2022, **LV/2022**(4), 275-282. ISSN 1210-9150.

SMIEŠKO, Ivan. *Internet a trestné činy extrémizmu*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2017. Slovenské monografie. 246 s. ISBN 978-80-7380-691-0.

ŠKODA, Jindřich, František VAVERA, a Radek ŠMERDA. *Zákon o policii s komentářem*. 2. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2013. 479 s. ISBN 978-80-7380-447-3.

VEGRICHTOVÁ, Barbora. *Extremismus a společnost*. 2. aktualizované a doplněné vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2017. 319 s. ISBN 978-80-7380-665-1.

VÝBORNÝ, Štěpán. *Nenávistný internet versus právo*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2013. Lidská práva. 164 s. ISBN 978-80-7357-766-7.

Právní předpisy:

Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník v posledním znění

Zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákoník ve znění k 31.12.2009

Zákon č. 141/1961 Sb., trestní řád v posledním znění

Zákon č. 273/2008 Sb., zákon o Policii České republiky v posledním znění

Zákon č. 300/2005 Z.z., Trestný zákon v posledním znění

Usnesení vlády České republiky č.286 ze dne 29. dubna 2019

Rozsudky:

Rozsudek krajského soudu v Praze ze dne 14.1.2019, č.j. 3 T 60/2018 – 2098

Rozsudek okresního soudu v Teplicích ze dne 16.7.2020, č.j. 1 T 39/2019 - 308

Internetové zdroje:

BELCIC, Ivan a Brittany NELSON. What Is the Dark Web and How to Access It?. *Avast* [online]. 2022 [cit. 2022-12-30]. Dostupné z: <https://www.avast.com/c-dark-web>

BEZDĚK, Lukáš. Indexace jako základ úspěšného webu. *Collabim* [online]. 2020 [cit. 2022-11-05]. Dostupné z: <https://www.collabim.cz/akademie/knihovna/indexace-jako-zaklad-uspesneho-webu/>

BLAŽEK, Vojtěch. Sdruženíablokovalo dezinformační weby. Jde o bezpečnost státu, říká šéf. *Seznam Zprávy* [online]. Praha, 2022 [cit. 2022-12-04]. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/domaci-zivot-v-cesku-sdruzeni-zablokovalo-dezinformacni-weby-jde-o-bezpecnost-statu-rika-sef-190489>

CEMPER, Jan. Reportéři ČT a Respekt: Aeronet už není anonymní. Kdo je Vedoucí Kolotoče?. *Manipulátoři* [online]. Praha, 2020 [cit. 2022-12-05]. Dostupné z: <https://manipulatori.cz/reporteri-ct-a-respekt-aeronet-uz-neni-anonymni-kdo-je-vedouci-kolotoce/>

HORÁK, Vladimír. Stručně o internetu a k čemu se dá použít. *Ústav výpočetní techniky* [online]. Praha, 1998 [cit. 2022-10-28]. Dostupné z: <https://uvt.cuni.cz/uvt-315.html>

HRONOVÁ, Martina. Násilí v partnerském vztahu. *Šance dětem* [online]. 5.4.2022 [cit. 2023-01-28]. Dostupné z: <https://sancedetem.cz/nasili-v-partnerskem-vztahu>

KELLER, Jan. Předsudek. *Sociologická encyklopedie* [online]. 11.12.2017 [cit. 2023-01-19]. Dostupné z: <https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/P%C5%99edsudek>

KEMP, Simon. DIGITAL 2022: CZECHIA. *DataReportal* [online]. 2022 [cit. 2022-11-25]. Dostupné z: <https://datareportal.com/reports/digital-2022-czechia>

KUBÁT, Daniel. Násilí. *Sociologická encyklopedie* [online]. 21.9.2020 [cit. 2023-01-26]. Dostupné z: <https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/N%C3%A1sil%C3%AD>

NAHODIL, Tomáš. Ústavní soud rozhoduje, zda omezí shromažďování a využívání údajů o telekomunikačním provozu. *Česká justice* [online]. 27.3.2019 [cit. 2023-03-07]. Dostupné z: <https://www.ceska-justice.cz/2019/03/ustavni-soud-rozhoduje-zda-omezi-shromazdovani-vyuzivani-udaju-telekomunikacnim-provozu/>

PAVLICA, Karel. Gender, transgender, cisgender – co to jsou zas za novoty?. *Prague Pride* [online]. 24.3.2021 [cit. 2023-02-10]. Dostupné z: <https://praguepride.cz/cs/cteni-a-foto/clanky/1557-gender-transgender-cisgender-co-to-jsou-zas-za-novoty>

PIKA, Tomáš. Řetězové e-maily? Lživého obsahu je v nich relativně málo, obsah je ale značně přifouknutý, říká odborník. *IROZHLAS.cz* [online]. Praha, 2022 [cit. 2022-11-26]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/jaroslav-valuch-retezove-e-maily-dezinformace-fake-news-falesne-zpravy-hoax_2204120640_pik

SMATANA, Ľubomír, Renata KROPÁČKOVÁ a Jana PŘINOSILOVÁ. Zlatá devadesátá léta populisty Sládka. Lépe než on teď oslovuje lidi Okamura, myslí si komentátor. *IROZHLAS.cz* [online]. 10.8.2017 [cit. 2023-02-12]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zivotni-styl/spolecnost/zlata-devadesata-leta-populisty-sladka-lepe-nez-ted-oslovuje-lidi-okamura-mysli_1708101543_haf

ŠPALKOVÁ KRÁTKÁ, Veronika, Jindřich PŘÍVRATSKÝ, Matěj PASTÍR a Zuzana ČINČEROVÁ. Výroční zpráva o stavu české dezinformační scény pro rok 2021. *Evropské hodnoty* [online]. [cit. 2022-12-12]. Dostupné z: https://europeanvalues.cz/wp-content/uploads/2022/06/CS_Vyrocní_zpráva_o_stavu_česke_dezinformacni_sceny_pro_rok_2021.pdf

VOCHOZKOVÁ, Tereza Rozálie. Soud Roznerovi za výroky o romském táboře v Letech potvrdil půlroční podmínku. *Česká televize* [online]. 6.12.2022 [cit. 2022-12-08]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/3548831-soud-roznerovi-za-vyroky-o-romskem-tabore-v-letech-potvrdil-pulrocni-podminku>

Antisemitismus. *Slovník spisovného jazyka českého* [online]. [cit. 2023-02-08]. Dostupné z: <https://ssjc.ujc.cas.cz/search.php?hledej=Hledat&heslo=antisemitismus&sti=EMPTY&where=hesla&hsubstr=no>

Česká veřejnost ke konfliktu na Ukrajině – podzim 2022. *Centrum pro výzkum veřejného mínění* [online]. 9.12.2022 [cit. 2023-02-28]. Dostupné z: https://cvvm.soc.cas.cz/media/com_form2content/documents/c2/a5587/f9/pm221209.pdf

Definice dezinformací a propagandy. *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. [cit. 2022-11-15]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/chh/clanek/definice-dezinformaci-a-propagandy.aspx>

Dezinformační weby v Česku opět fungují. Sdružení CZ.NIC je po třech měsících přestalo blokovat. *Irozhlas.cz* [online]. Praha, 2020 [cit. 2022-12-05]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/cznic-dezinfoweby-dezinformacni-weby-fake-news_2205251226_ako

Forum.hooligans.cz. *Wayback Machine* [online]. [cit. 2023-03-07]. Dostupné z: <https://web.archive.org/web/20200919045105/http://forum.hooligans.cz/>

Hnutí SPD představilo svůj program do krajských voleb. *SPD* [online]. [cit. 2022-11-19]. Dostupné z: <https://www.spd.cz/hnuti-spd-predstavilo-svuj-program-do-krajskych-voleb/>

Informační společnost v číslech. *Český statistický úřad* [online]. 2022. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/164503431/06100422.pdf/69ccf5e2-92e8-4dcd-b22a-cb3df3e8119a?version=1.3>

Kyberkriminalita. *Policie České republiky* [online]. [cit. 2022-10-27]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/kyberkriminalita.aspx>

Meta Reports Third Quarter 2022 Results. *Meta*. [online]. [cit. 2022-11-25]. Dostupné z: https://s21.q4cdn.com/399680738/files/doc_financials/2022/q3/Meta-09.30.2022-Exhibit-99.1-FINAL.pdf

Migrační krize v Evropě. *Evropský parlament* [online]. 14.7.2017 [cit. 2022-11-17]. Dostupné z: <https://www.europarl.europa.eu/news/cs/headlines/society/20170629STO78631/migracni-krize-v-evrope>

Nacionalismus. *Slovník spisovného jazyka českého* [online]. [cit. 2023-02-08]. Dostupné z: <https://ssjc.ujc.cas.cz/search.php?hledej=Hledat&heslo=nacionalismus&sti=EMPTY&where=hesla&hsustr=no>

Násilí. *Slovník spisovného jazyka českého* [online]. [cit. 2023-01-24]. Dostupné z: <https://ssjc.ujc.cas.cz/search.php?hledej=Hledat&heslo=n%C3%A1sil%C3%AD&sti=EMPTY&where=hesla&hsubstr=no>

Náš vztah k jiným národům a národnostem. *Centrum pro výzkum veřejného mínění* [online]. 25.3.2005 [cit. 2023-02-02]. Dostupné z: http://cvvm.soc.cas.cz/media/com_form2content/documents/c2/a55/f9/100459s_ov50325.pdf

Nejvyšší správní soud rozpustil Dělnickou stranu. *Novinky.cz* [online]. 17.2.2010 [cit. 2023-02-12]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/clanek/domaci-nejvyssi-spravni-soud-rozpustil-delnickou-stranu-40243148>

Nenávist. *Slovník spisovného jazyka českého* [online]. [cit. 2023-01-24]. Dostupné z: <https://ssjc.ujc.cas.cz/search.php?hledej=Hledat&heslo=nen%C3%A1vist&sti=EMPTY&where=hesla&hsubstr=no>

Politický dlouhodobý program SPD. *SPD* [online]. [cit. 2022-11-16]. Dostupné z: <https://www.spd.cz/program-vypis/>

Poslání a stanovy In IUSTITIA. *In IUSTITIA* [online]. [cit. 2023-02-02]. Dostupné z: <https://in-ius.cz/poslani-a-stanovy/>

Postoj české veřejnosti k přijímání uprchlíků z Ukrajiny – jaro 2022. *Centrum pro výzkum veřejného mínění* [online]. 8.7.2022 [cit. 2023-02-28]. Dostupné z: https://cvvm.soc.cas.cz/media/com_form2content/documents/c2/a5540/f9/pm220708.pdf

Prejudice. *Online etymology dictionary* [online]. [cit. 2023-01-17]. Dostupné z: <https://www.etymonline.com/word/prejudice>

Programová listina. *Dělnická strana sociální spravedlnosti* [online]. 20.2.2010 [cit. 2023-02-28]. Dostupné z: <http://www.dsss.cz/programova-listina>

"První český terorista" dostal za pokácení stromů na koleje čtyři roky. *Aktuálně.cz* [online]. 14.1.2019 [cit. 2022-11-19]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/senior-si-za-pokaceni-stromu-na-koleje-ma-odpykat-ctyri-roky/r~1fa8571817da11e9beedac1f6b220ee8/>

Předsudečné násilí. *In IUSTITIA* [online]. [cit. 2023-02-02]. Dostupné z: <https://in-ius.cz/predsudecne-nasili/>

Předsudek. *Internetová jazyková příručka* [online]. [cit. 2023-01-17]. Dostupné z: <https://prirucka.ujc.cas.cz/?slovo=p%C5%99edsudek>

Rasismus. *Internetová jazyková příručka* [online]. [cit. 2023-02-03]. Dostupné z: <https://prirucka.ujc.cas.cz/?slovo=rasismus>

Rasismus. *Slovník spisovného jazyka českého* [online]. [cit. 2023-02-03]. Dostupné z: <https://ssjc.ujc.cas.cz/search.php?hledaj=Hledat&heslo=rasismus&sti=EMPTY&where=hesla&hsubstr=no>

Seznam Diskuze. *Seznam Diskuze* [online]. [cit. 2023-01-22]. Dostupné z: <https://www.seznamdiskuze.cz/>

Sdružení CZ.NIC přestane po třech měsících blokovat dezinformační weby. *Seznam Zprávy* [online]. Praha, 2022 [cit. 2022-12-04]. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/domaci-zivot-v-cesku-sdruzeni-cz-nic-prestane-po-trech-mesicich-blokovat-dezinformacni-weby-203549>

Smluvní podmínky. *Seznam.cz Nápověda* [online]. [cit. 2023-01-22]. Dostupné z: <https://napoveda.seznam.cz/cz/smluvni-podminky/seznam-diskuze/>

Sociální síť. *Internetem bezpečně* [online]. [cit. 2022-12-16]. Dostupné z: <https://www.internetembezpecne.cz/internetem-bezpecne/socialni-media/socialni-site/>

Surface Web jako část World Wide Webu. *MyCom Solutions* [online]. [cit. 2022-12-31]. Dostupné z: <https://mycom.cz/surface-web-jako-cast-world-wide-webu/>

Tolerance k vybraným skupinám obyvatel – březen 2018. *Centrum pro výzkum veřejného mínění* [online]. 6.4.2018 [cit. 2023-02-06]. Dostupné z: http://cvvm.soc.cas.cz/media/com_form2content/documents/c2/a4582/f9/ov180406.pdf

Tolerance k vybraným skupinám obyvatel – březen 2020. *Centrum pro výzkum veřejného mínění* [online]. 30.4.2020 [cit. 2023-02-06]. Dostupné z: https://cvvm.soc.cas.cz/media/com_form2content/documents/c2/a5201/f9/ov200430.pdf

Více než třetina Čechů dostává řetězové e-maily, statisíce je přeposílají dál. *Ipsos* [online]. 12.7.2022 [cit. 2022-11-20]. Dostupné z: <https://www.ipsos.com/cs-cz/vice-nez-tretina-cechu-dostava-retezove-e-maily-statisice-je-preposilaji-dal>

Víkendová úvaha jednoho člena forum.hooligans.cz. *Hooligans.cz* [online]. 5.7.2019 [cit. 2023-02-28]. Dostupné z: <http://www.hooligans.cz/domains/hooligans.cz/index.php/reports/czech/98-2019/6346-vikendova-uvaha-jednoho-clena-forum-hooligans-cz>

VPN, Tor a anonymizace na netu. *Spajk.cz* [online]. 22.10.2021 [cit. 2023-01-12]. Dostupné z: <https://spajk.cz/vpn-tor-a-anonymizace-na-netu/>

Výroky Okamury a Roznera o romském táboře v Letech nejsou trestným činem, policie případ odložila. *I Rozhlas.cz* [online]. 16.10.2018 [cit. 2022-11-19]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/tomio-okamura-miroslav-rozner-spd-holokaust-lety-u-pisku-vyroky_1810161036_haf

Vztah české veřejnosti k národnostním skupinám žijícím v ČR – březen 2020. *Centrum pro výzkum veřejného mínění* [online]. 29.4.2020 [cit. 2023-02-02]. Dostupné z: https://cvvm.soc.cas.cz/media/com_form2content/documents/c2/a5199/f9/ov200429.pdf

White Media již neexistují, na internetu se ovšem stále šíří odporná neonacistická propaganda. Šířila ČT zfalšovanou fotografii z Osvětimi?. *Manipulátoři* [online]. 2019 [cit. 2022-12-16]. Dostupné z: <https://manipulatori.cz/white-media-jiz-neexistuji-na-internetu-se-ovsem-stale-siri-odporna-neonacisticka-propaganda-sirila-ct-zfalsovanou-fotografii-z-osvetimi/>

Xenofobie. *Slovník spisovného jazyka českého* [online]. [cit. 2023-02-05]. Dostupné z: <https://ssjc.ujc.cas.cz/search.php?hledej=Hledat&heslo=xenofobie&sti=EMPTY&where=hesla&hsubstr=no>

Zpráva o extremismu a předsudečné nenávisti na území České republiky v roce 2020. *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/soubor/zprava-o-extremismu-a-predsudecne-nenavisti-2020-fin-pdf.aspx>

Zpráva o extremismu a předsudečné nenávisti na území České republiky v roce 2021. *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/soubor/zprava2021-pdf.aspx>

Zpráva o projevech extremismu a předsudečné nenávisti na území České republiky v roce 2018. *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. [cit. 2023-01-28]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/soubor/zprava-o-projevech-extremismu-a-predsudecne-nenavisti-na-uzemi-ceske-republiky-v-roce-2018.aspx>

Zpráva o projevech extremismu a předsudečné nenávisti na území České republiky v roce 2019. *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/soubor/zprava-o-projevech-extremismu-a-predsudecne-nenavisti-na-uzemi-ceske-republiky-v-roce-2019-pdf.aspx>

Kvartální zprávy o předsudečném násilí. *In IUSTITIA* [online]. Dostupné z: <https://in-ius.cz/zpravy-o-predsudecnem-nasili/>

Seznam grafů

Graf 1 - TSK 865	27
Graf 2 - Přítomnost diskuze pod články	38
Graf 3 - Podmínky zapojení do diskuze	39
Graf 4 - TSK 171	50
Graf 5 - TSK 787	53
Graf 6 - TSK 788	54
Graf 7 - TSK 789 a od roku 2021 TSK 702 + TSK 703	60

Seznam tabulek

Tabulka 1 - Seznam zkoumaných webů dle Nadačního fondu nezávislé žurnalistiky	37
Tabulka 2 - Srovnání výzkumu o řetězových e-mailech	43
Tabulka 3 - Srovnání trestů v ČR a SK	66
Tabulka 4 – Procentuální podíl incidentů na internetu z celkového počtu zachycených incidentů In IUSTITIA	71